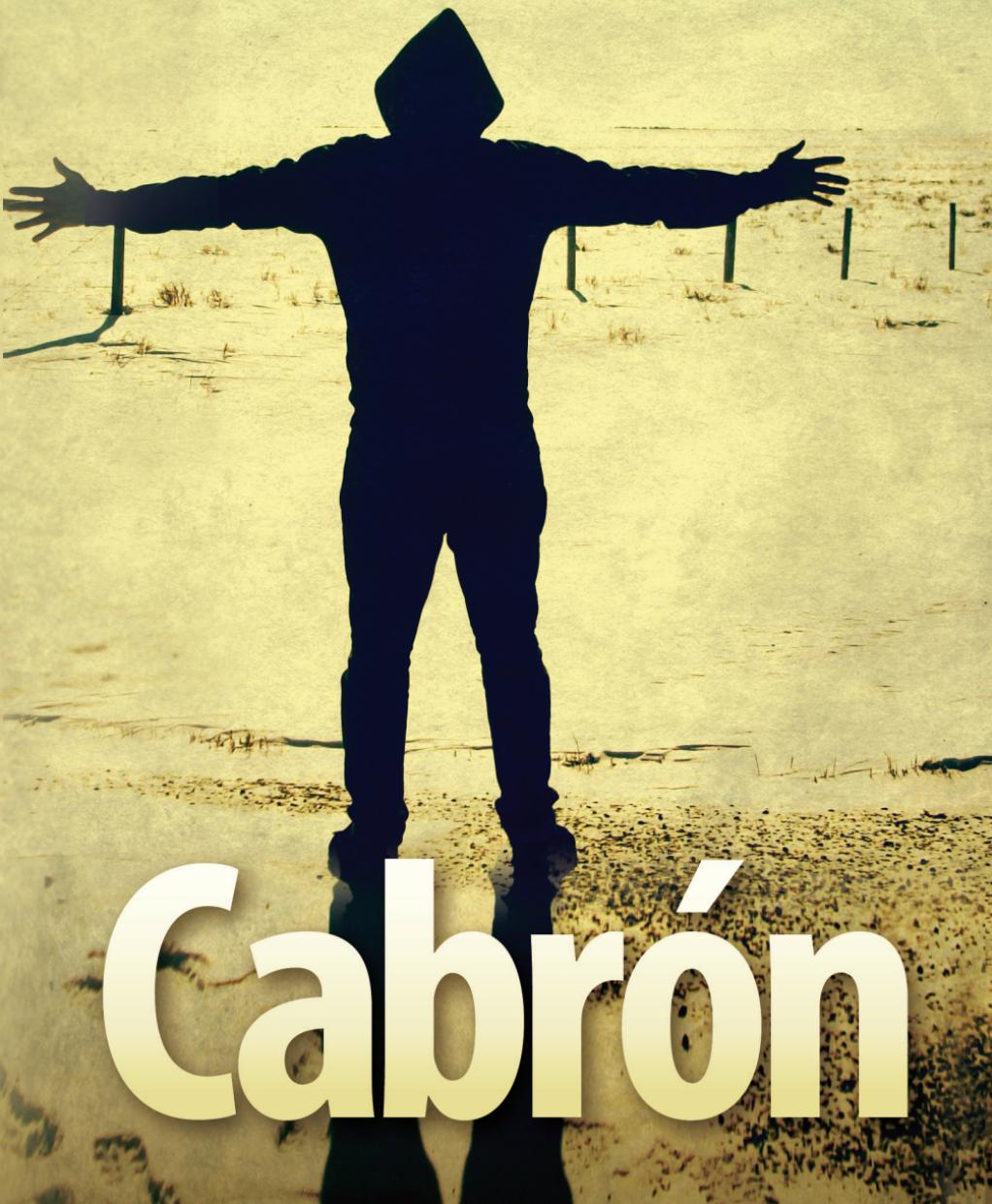

Irena Rašeta

Cabrón

Irena Rašeta

Cabrón

Irena Rašeta
Cabrón

Copyright © Irena Rašeta, 2009.
Copyright ovog izdanja © SFera, 2009.

Izdavač
SFera, Društvo za znanstvenu fantastiku, Zagreb

Za izdavača
Petra Bulić

Urednik
Tatjana Jambrišak

Lektura
Jelena Kalčić

Ilustracija na ovitku
Troy Stoilkovski

Oblikovanje i prijelom
Dubravko Sorić

Tisak
Studio Moderna

Knjiga je objavljena uz potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske

ISBN: 978-953-55148-1-7

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 719810

Irena Rašeta

Cabrón

Za sanjare i unutarnje tiranine

Sadržaj

Iskuljenje	8
Lice i ona druga strana	16
Neprirodan odabir	38
Drvo života	46
Ples ljepote	54
Rehabilitacij	58
Pomme frite	63
Mireille	65
Riža ispod noktiju	72
Neka bude zeleno	78
Pravda	83
Bolji je svijet moguć	90
Što je to u zvijezdama što ih pokreće?	110
Život znači raj	117
Nido	120
Cabrón	127

*Prekinula ga je riječju ili poljupcem ili
mrštenjem ili osmijehom, šaljući sada kroz
njega ne veselje, već blistavo čuđenje, strah,
uzbuđenje; i potpuno nov osjećaj njezine pojave
uz njegovu. Borio se da ga zadrži, uzorak
pritiska i pritisak koji je bijedio kako je bijedio
i sam pritisak. Nestajala je. Smijala se kao,
poput, kao da. Stajao je, gubeći njezin smijeh,
zasjenjen uskovitlanom smetenošću u strujama
gubljenja svijesti ...*

Samuel R. Delany, “Babel-17”

Iskupljenje

Dok sam pogledom prelazila preko nasmijanih lica i raščupanih frizura tih barunica i baruna, a svijet je izvan masivnih vratnica od trešnjina drveta bio radostan i osvijetljen bakljama koje su plamtele i gasnule na tamnom i oblacima zastrtom nebu, osjećala sam čudnu otuđenost od tog svijeta, jednu sasvim drugačiju razinu postojanja i preispitivanja te sam poželjela vinuti se u taj čudnovati san koji me obuzimao na javi.

Otvorila sam dlan - ne svojom voljom, već silom jačom i upornijom - te je kroz jedan kratki trenutak čaša od najfinijeg kristala kliznula preko mojih prstiju da bi zatim jedan dugi, neobično dugi trenutak, padala prema alabasternom podu, raspršivši se konačno mjehurićima pjenušca i komadićima stakla u sasvim glasnom, neizostavnom tresku. Žamor i buka nisu prestali niti su se promijenili, a služinčad je poletjela kako bi pokupila optužujuće dokaze moje nesmotrenosti. Kao da se ništa nije ni dogodilo ...

Tek su moja prazna šaka i spušteni pogled bili svjedocima tog drugog stanja i baš kao da me spopala zimica, rukama sam si obuhvatila ramena i spustila pogled niz bijelu haljinu i na cipele s tankim, prozirnim remenčićima te mi se učinilo kao da to nisam ja. Učinilo mi se kao da to nisam ja. No, srebrnasta nit, lelujava i blistava, koja me isprva htjela povući na drugu stranu ogledala sada je popustila, onog je pritiska u grudima nestalo, a ja sam ponovo bila ja, ponovo sam bila ondje i onda. Tek sjećanja, samo su sjećanja ostala.

Podigla sam pogled, suočivši se sa stotinama drugih pogleda koji su me oprezno mimoilazili i tim, ah - ljupkim? poniznim? prijetvornim? - osmijesima kojima su mi se željeli dodvoriti - ti baruni i barunice, djeca dekadencije i razvrata, ta bijeda okupana bogatstvom i biserima, baš kao da im to i pripada. Izmigoljila sam iz tog društva okupljenog na veličanstvenoj terasi ogromna zdanja od alabastera, poznatog kao Rebbianina palača, i krenula prema vratima, prema izlazu.

Sišla sam zavojitim stepeništem i uputila se prema njegovoj sobi. Kad sam otvorila vrata, pronašla sam sjaj njegovih žutih, vlažnih očiju. Pronašla sam poziv i toplinu zagrljaja. - Rebbiana ... - dozvao me, a ja sam mu se odazvala.

Dok sam se penjala i propadala kroz ponor osjećaja, tek je dodir njegovih prstiju bio prisutan u mojoj svijesti. Tijek igre bio mi je znan, no iznova i nanovo uzbudljiv dok me stiskao u svom zagrljaju i u mislima mi pjevao cvrkutavim glasom isprekidanim dubokim i brzim uzdasima. Postelja, prostrana i topla, nam je bila utočištem, plahte su bile izgužvane i odbačene, svjetlo je bilo prigušeno, kao i zvukovi koji su dopirali sa zabave. Vatromet je obasiao nebo, a zatim i Rebbianino pješčano more koje se prostiralo pred palačom - izvijene dine vrela, žuta pijeska i zlaćane prašine: ostatak neke davne, već zaboravljenе, eksplozije. Kroz otvorene prozore dopirao je blagi povjetarac koji je, uskomešavši prozirne zavjese, unio u sobu osebujan miris daleka sjevera, koji je govorio o moru nad kojim se rodio i jedrima koje je pokrenuo, a kojeg vjerojatno nikad više neću očutjeti. Otvarala sam i zatvarala oči, nesvjesna samog čina, prepustivši se vještim dodirima, a svijet je postao tek linija na horizontu dok su naša dva tijela njemu bila središtem i najudaljenijom točkom, područjem gravitacije koje je usisavalo sve brige u bezdan, u ništavilo.

Kad je jutro zabludjelo i prvim zrakama sunca pronašlo naša tijela, kao krivac sam se povukla iz tog zagrljaja i pogledala u

tužne oči mog ljubavnika. Njihov me žuti sjaj podsjećao na ono što moram učiniti pa sam skrenula pogled, ne mogavši se suočiti s istinom. No, njegova je ruka - ta tanka ruka na kojoj su se, ispod gotovo prozirne kože, iscrtavale vijugave, plavkaste žilice - podigla moju glavu i natjerala me da ga gledam.

- Ja sam tvoja robinja - rekla sam mu. - Ja sam *tvoja* robinja.

Kroz prozirnu su se svilu nazirale dine crvenožutog pijeska i njihova izopačena istina. Između polaganih koraka čuli su se šuštavi šapati pješčanih zrnaca, njihove tihe riječi koje je vjetar znao prnositi pored mojih prozora. Topli je lahor potaknuo zvončiće skrivene među tkaninama, ritmički koraci bili su bubnjevi, a teško disanje neumorne životinje milozvučna glazba. Dovukao bi se i miris pustinje, njezina suhoća plazila bi preko kože kao bolestina, a onda bi naišao mir, klanjanje bogovima zemlje i pijeska - jer ničeg drugog nije bilo ispod neba, osim vjetra koji nije mogao biti ičijim bogom niti ičijim podanikom - možda tek moru koje je ovdje predstavljalo zaborav. Otrla bi se zrna s koljena i put bi se nastavio ispod nemilosrdna sunca, ispod blagoslovljena sunca, sunca koje ne vene.

Putovali smo cijelog dana, očajnički se suprotstavljući vrućini. Kad se sunce opasno nagnulo prema horizontu, bijela je karavana zastala i sluge su potrčale podignuti logor. Šatori su bili rasprostrti i prije nego li je prva zvijezda otvorila svoj kapak na golom nebnu. Pomogli su mi da iziđem ispod svoje kupole od svile koju su na svojim ledjima nosile deve. Pomogli su mi da ne ostavim svoje tragove u pijesku jer bi to bilo svetogrđe. Pomogli su mi da se zaognem u nove, vlažne tkanine i da zauzmem svoje mjesto daleko od pogleda.

Kad se spustila, noć je bila potpuna. Mjesec je virio tik iznad dina, kao da je znao da nam je noćas potreban suučesnik. - I Mjesec je urotnik - čula sam kako šapcu ljudi ogrnuti u bijelo, a ja sam znala da traže izgovore.

- Mjesec nas podržava ... - pričali su tmini. Možda nas podržava, pomislila sam, a možda nas motri. Veliko oko bez zjenice spušta svoj pogled prema tlu. Tko će znati što je Srebrnom Oku na pameti? Ali, nisam progovorila na glas jer bi ljudi u bijelom zaklopili svoje uši; služili bi me bez pogovora, slijedili bi me u svakom mojem hiru, ali me noćas ne bi saslušali, ma koliko im dukata sasula u krila.

- Rebbiana - pozvao me njegov glas kad se sve umirilo i kad su samo vanjske vatre ostale plamtjeti u pijesku. - Rebbianna ... - čula sam njegov cvrkut u svojoj glavi, jasno kao da su njegove usne šaputale tu riječ pored mojeg uha, no nisam se pomaknula. A onda sam počela osjećati njegov zov i samo me svila sputavala da ne odem. Svila oko zapešća ruku ... Svila oko gležnjeva ... Svila oko očiju i preko usana ... Jer drugačije mu se nisam mogla oduprijeti.

Teška je noć bila preda mnom, ali sam je morala podnijeti. Morala sam je upiti u sebe, morala sam dopustiti da me prožme cjelokupna snaga te droge. Zaborav je blagoslov kojeg nikada neću okusiti, baš kao ni slanu vodu neshvatljiva sjevera o kojem su mi govorili vjetrovi. Za slanom vodom zaborava žđat će noćas moja usta, kao i svake sljedeće noći do kraja mog života.

Kad je dan konačno izrezuckao i izgužvao crnu plahtu noći, prenijeli smo ga iz logora među dine. Ljudi u bijelom su se povukli i ostavili nas same.

Budno me pratio dok sam obilazila oko njegovog kaveza. Već naviknut na taj kavez, u njemu se opustio i pronašao sigurnost. Ja

sam se, pak, osjećala uhvaćenom, kao da moju slobodu pritišću rešetke koje ne mogu vidjeti ni dotaknuti.

Njemu nisam morala objašnjavati. Njemu su riječi bile suvišne. No, nisam ga mogla samo tako pustiti od sebe, ne izgovorivši sve ono što mi je pritiskalo grudi i nagonilo riječi da mu se prospu pred noge.

- Mora tako biti - započela sam svoju ispriku onome koji je nije tražio. - Jednako kao što sam te morala odvesti prije toliko godina, tako te sad moram pustiti da odeš.

Zagledala sam se u njegove oči i u njima vidjela svoj odraz. Ili je to bio odraz nekog drugog u poznatom odijelu? Jesam li još uvijek bila ona ista Rebbiana koja ga je zarobila prije tolikih godina ili se radilo o nekoj drugoj ja? Možda sam postala neka druga osoba - zamišljena i izgrađena od mrvica - neki od mojih izmišljenih potomaka koje sam stvorila kako bih zavarala druge i zavela krivnju koju nosim u sebi. Kakvom su me vidjele njegove žute oči?

Sjećala sam se prvog puta kada sam čula priču o narodu koji može živjeti vječno. Čula sam je nakon toga još stotinama puta jer ne postoji duša u svemiru koja ne priželjuje besmrtnost. Pronašla sam vječno na planetu čije je jedino more opkolila pustinja, ali sam pronašla i zabranu i strašnu kaznu.

- Zarobivši te, prekršila sam sve zakone ovoga svijeta - rekla sam na glas, boreći se s grudom jada koja mi se skupila u grlu.

- Zatvorivši te, oglušila sam se na sva upozorenja koja su mi bila dana. No, iako sam znala da mi prijeti kazna smrću ako me uhvate, nisam se obazirala. Bila sam mlada i ohola i željela sam zadržati mladost pod svaku cijenu. Mlada više nisam, a i oholost je odavno ishlapila. Jedino što mi u životu vrijedi jest ono čega se moram odreći.

Moji su koraci bili nečujni u svilenim papučama; svila je doticala svilu; svila je prekrila pijesak; pijesak je bio posvuda.

Gdje god sam pogledala, crvenožuta boja pustinje bilo je u sukobu s plavetnilom neba ili plavetnilom svile, osim kad bih pogledala njega. Činio se čovjekom satkanim od kapljica vode: nestvarnim i nemirnim na danjem svjetlu i žutoj pozadini; mogla sam vidjeti u njega i kroz njega. Pa ipak, još mi je uvijek hvatao pogled i razotkrivao mi se u sjenama, nikada potpuno proziran i nikada potpuno vidljiv. Njegova je snaga bila ono što nas je vodilo svih ovih godina, a ipak mi se učinio ranjivim i bespomoćnim i nisam uspijevala oteti se tom dojmu, iako sam znala da je ovo njegov dom, a da sam ja stranac. No, moja je ruka još uvijek okljevala.

- Kad sam saznala kako mogu produžiti svoj život, ništa me više nije moglo zaustaviti. Ulovila sam te. Odvukla sam te s obala i zarobila u pustinji. Iskoristila sam te, a ti si mi se predao jer nisi znao drugačije. Nisi znao da će prevariti tvoj um da nagna tvoje tijelo da me voli.

Stajali smo suočeni, još uvijek se ne dodirujući. - Niti jednom se nisam zapitala postoji li ikakva opasnost za tebe. Nikada nisam ni pomislila da te, dok mi daješ život, odvodim u smrt. Sada je možda prekasno za oboje. Ova krivnja koja me peče iznutra prijeti da će me cijelu požderati. Čak i ako te pustum, ne znam hoćeš li se oporaviti - izgovarajući sve ovo po prvi put na glas, pretvorilo je shvaćanje u potpuniju, strašniju i razorniju bol.

- Čak i ako ti se vrati životna snaga - bila sam na rubu jecaja - ne znam hoćeš li preživjeti pustinju na koju te osuđujem. No, i to je bolje od sigurne smrти koja te čeka u mom naručju kao podlo hvala za sve ono što si ti meni dao. Sad te moram po treći put izdati i napustiti, da kao odbačeno mladunče sam lutaš kroz vječnost.

Gledali smo se i znali smo se. Točno sam znala što je ostavio u meni, a on je znao što ja ostavljam njemu. Pa ipak, u tim

vrelim očima nije bilo ni traga optužbi, ni traga mržnji ili očaju i to me boljelo još i više. Zbog njegovog sam dara poživjela stoljećima. Njegovi su me dodiri i njegova pjesma održavali na životu. Možda će još desetljećima ostati nepromijenjenom, ali bez njega će brzo uslijediti neumitna smrt. A on će, ako ne umre zbog mene, zалutati među dinama, oskrvnuti stvor bez doma i odbačen od svog naroda zbog onog što sam mu učinila. Ostavljen i rastrgan nezaustavljivim željama za onom koja je odlučila spasiti njegovu, ali i svoju kožu.

Kao da sam je mogla spasiti od sjećanja na njegove dodire ...

Bila sam na koljenima (svila dotiče svilu što dotiče pijesak), molila sam sklopljenih dlanova za oprost, iako mi je on već bio dan. Rastrzana i svjesna da ga nikada više neće vidjeti ni okusiti, pružila sam drhtavu ruku i otvorila vrata njegovog kaveza. Nije se osvrnuo, samo je otišao.

Možda jednog dana nestane ... - rekoh sama sebi, iako sam znala da je to laž. Znala sam kako budućnost slijedi. Vratit će se u svoju palaču, među zidove svog kaveza i svoje bolesti. Zabranit će ljudima u bijelom da se sjećaju naše ure. Nastaviti će krojiti raskoš u jednostavnosti pustinje, donositi kristalnu vodu ustima žednjima od dosade, zadovoljavati potrebe onih čiji su mi se osmjesi gadili i biti ja koja sam bila prije nego što sam ga otkrila u pijesku.

I kajat će se što sam bila slaba i otrgnula ga iz njegovog svijeta, počinivši tako najveći među zločinima. Iscijedila sam iz njega život samo da bih ga napustila u očajničkom pokušaju da se iskupim. Govorit će si do kraja života da sam to učinila zbog njega. Ali, nikada neće nestati.

Krivnja.

Slana voda i kapljice sjećanja u vrelini oštra zraka i samilosti donositelja života što je on bio, što on jeste i što će ostati dok ima daha u meni.

Lice i ona druga strana

Kišilo je toga dana, kišilo kao nikada; krupne kapi vode natapale su suhu zemlju, siromašnu zemlju, zemlju koja nikada smijeh nije čula i radost nije vidjela, samotnu i umornu zemlju koju su ljudi zaboravili.

Bilo je kasno popodne - jedno od onih poslijepodneva kada sivilo neba stvara čudne sjene i od dana tvori noć. Tišinu je probadalo jedino zvuk kišnih kapljica dok su se mirisi miješali nošeni vjetrom. Nedjelja. Ili možda subota? Ne znam, ne bih mogla razlučiti; brojanje vremena već mi je davno postalo zaboravljena vještina.

Sjedim u svojoj kolibici i čutim tišinu okolice. Moja kolibica nema ni prozora ni vrata, samo nezaštićene rupe, pa šuštanje kiše glasno odzvanja među pustim, kamenim zidovima vlažnih površina. Po ovakvom vremenu osjećam starost više nego ikada; stare kosti i stara koža, stare stanice i prastara sjećanja na nekada. Katkada sjedim ovdje ne razmišljajući ni o čemu, a katkada zazivam smrt da mi dođe i umine bol. Boreći se sa sobom, ustrajem još jedan dan u životu, iako se utapam. Ne radeći ništa, ne postojeći, gubim se u prošlosti i čekam.

Nekoć su me zvali majkom, nekoć davno. Sada me više nema tko zazivati ikojim imenom. Pobijedilo je sve čega sam

se oduvijek bojala, svi su se moji strahovi uzdigli kao kraljevi i sada vladaju mojom pustosi. Katkad mučim sama sebe vizijama iz prošlosti, slikama gradova i ravnica. Danas mislim kako nema povratka, a već sutra radim planove, iako znam da ih nema tko ostvariti. Prošlo je moje vrijeme. Gotova je sadašnjost, kao i budućnost. Zaborav će me uskoro progutati.

Dok čekam, minute prolaze. Možda prolaze i godine, no tko bi mi o tome mogao posvjedočiti? Na mahove se prisjetim glazbe. Iz sjećanja mi dolutaju i neka lica pa razgovaram s njima; zovu me da im se pridružim na onome svijetu, mame me bogatstvom i obiljem, ali ja im kažem da moram biti ovdje, da moram čekati. *Na što?*, pitaju me. Ali, ja se ne mogu sjetiti svog razloga. Čudno je to, kažem im - mada ne znam što čekam, znam da je vrlo važno da to i dočekam. Ne razumiju moje riječi i ostavljaju me.

Opet slušam kišu. Njen me ritam podsjeća na mladost, na ritam kojim sam živjela, na gitare i trube, i prekrasne glasove ljudi koji su mi jednom bili bliski. Nekoć je život bio puno složeniji, danas postoje samo zrak i zemlja, prašuma očaja i pustoš jada. Zapitam se kamo su svi nestali, a onda se sjetim i ne želim više razmišljati o tome.

Osjećam da se utapam u prošlosti istkanoj od mrvica. Zar je doista život nekoć bio savršen? Ili je bio samo prolaznost u očiglednosti nepojmljivog? Sjećam se, uspomene mi kaplju s otežala lišća pradavnih događaja.

- Koji se to vrag događa?

U jednom trenutku svjetlo u kabini postaje žmirkajuće i crveno. Na Janovo pitanje nema odgovora.

- Svi na svoja mjesta! - vikne Miguel. Već sekundu kasnije sjeda na pilotsko sjedište i na grudima prikapča spone. Slijedim ga u stopu

i sjedam na mjesto kopilota. Na ekran brodskog računala puštam redove podataka i grafikona. Sve se čini u najboljem redu.

- Ljudi, ovo vam se neće svidjeti! - kaže iznenada Saniya, niska crnka koja sjedi na sjedištu meni iza leđa. - Posljednja se tera-sonda nije odvojila. Odbrojavanje je započelo, a sustav dojave je zakazao - tresnula je dlanom po računalu, kao da će to otkloniti kvar i bijesno opsovala ispod glasa.

- Morat ćemo je ručno odvojiti - čujem Jana iza sebe.

- Sonda je već u posljednjoj fazi - Saniyin glas je ljutit. - Mogla bi ti eksplodirati u rukama, mudracu.

- To će se ovako ili onako dogoditi - kaže Miguel, dobacivši mi jedan nervozni pogled. - Morat ćemo probati.

Odvaja svoje spone i ustaje. - Idem ja. - U nekoliko koraka prelazi usku kabinu i stiže do otvora u podu.

- Lianne, - dobacuje mi dok silazi - napravi simulaciju. Želim znati koje su moguće posljedice ako se sonda aktivira na ovoj visini.

Bacam se na posao. Užurbano unosim podatke u program simulacije, slušajući Miguelovo disanje u slušalici u uhu. Računalo je počelo grgljati kad sam unijela zadnje parametre. Trebat će mu nekoliko sekundi ...

- Došao sam do posljednje kripte - čujem Miguelov glas. - Otvaram je ...

Ekran računala ispred mene iznenada se zacrnuje i trenutak kasnije na njemu se razvijaju slike simulacije. Iznenada osjećam mučninu u želucu. - Miguele! Ne možemo je ispustiti na ovoj visini! Morat ćemo se spustiti ...

- Onda nas spusti! Ali, pozuri! - Miguel mi odgovara.

Preuzimam pilotske komande i počinjem manevar spuštanja broda.

- Koliko još? - Miguelov je glas jasan u mojim slušalicama.

- Ne još. Reći ću ti kad bude sigurno - odgovaram.

- Nemamo više vremena. Morat ću to učiniti sad!

- *Ne, Miguele! Nismo još dovoljno ...*
 - *Nema vremena, Lianne!*
 - *Učini to! - čujem Janov glas iza sebe.*
- Prošla je čitava minuta, a onda je naš brod zatresla eksplozija.*

Probudila sam se znojna i suhih usta. Nekoliko sam trenutaka sjedila u krevetu širom raširenih očiju, ne mičući se, pokušavajući spojiti tanke niti sna u smislenu cjelinu.

- Što je bilo, Lianne? - Miguel se probudio i primio me za ruku.
Odmahnula sam glavom. - Opet sam sanjala onaj san - rekoh.
Slike su u mojoj glavi odbijale blijetjeti.

- Ne razumijem zašto ga stalno iznova sanjam.
- Dodji - pozvao me tihim glasom, povlačeći me u zagrljav. Njegove su čvrste ruke odlučno tjerale strah iz mog tijela i ja sam se opustila. - To je samo san - šapnuo je. - Spavaj.

Nasmiješila sam se. Osjećala sam topli povjetarac koji je dopirao kroz otvoreni prozor i čula šuštanje zavjesa. Slušajući Miguelovo duboko disanje i ritmičko udaranje njegovog srca pod mojim obrazom, osjećala sam kako mi san ponovo zamruće misli. Zaspala sam, ovog puta sanjajući Liama kako podiže svoje ručice prema meni, pokušavajući izgovoriti *mama*.

Sljedećeg sam jutra sjela u džip i rekla Miguelu da pazi na našeg sina. Okruživala nas je velika, crvena pustinja; iz suhe su zemlje izranjale gromade kamenja čudnih oblika, a rijetko je bilje plesalo na uzburkanim valovima vjetra koji je sa sobom donosio miris planina na dalekom istoku. Miguel je stajao na trijemu naše kuće i držao Liama na rukama.

- Vidimo se za nekoliko dana - nasmiješila sam im se.
- Ne vraćaj se bez auta nakrcanog hranom i pelenama - rekao je Miguel. - I pozdravi Pedra u naše ime.

Promatrala sam njihov odraz u retrovizoru sve dok nisu nestali u daljini obavijeni gustom crvenom prašinom. Auto je veselo cupkao po neravnoj cesti, a vjetar mi je kovitlao kosu oko lica. Bila sam istodobno i sretna i tužna što odlazim; bilo mi je teško biti odvojena od Miguela i Liama, ali sam istodobno osjećala nevidljive niti koje me vuku u nepoznatim smjerovima. Dosta je vremena prošlo otkako sam se zadnji put kretala među ljudima. Na mahove mi je nedostajao moj prošli život, ali pobegla sam od njega s razlogom i nikada se nisam pokajala.

Cijeloga sam dana vozila sumornom, veličanstvenom pustinjom. Jedva vidljiva cesta vodila me sve dalje od mog doma, vraćajući me u prošlost. Sunce je nemilosrdno peklo. Od njegove je topline zrak titrao na horizontu, a moja se tuga topila brzinom svjetlosti. Brujanje motora u tišini pustinje, pokoji daleki kliktaj velikog orla, vjetrov dah, miris pijeska ... Žmarci su me podilazili, a ja sam se osjećala živom, probuđenom.

Kao što je to uvijek u pustinji, noć se spustila brzo, povlačeći za sobom hladnoću i zavijanje nevidljivih, vječno gladnih kojota. Zaustavila sam auto u podnožju jedne prirodine kamene skulpture i podigla krov. Skvrčila sam se na zadnje sjedište i zaspala istog trena kada sam zatvorila oči.

Eksplozija je bila dah svjetla na našim vizirima. Vidjeli smo bijeli bljesak koji nas je na trenutak zaslijepio, a zatim osjetili val eksplozije koji je odbacio brod zastrašujućom lakoćom. Začula sam Saniyin vrisak.

Brod se trese, bacaka, osjećam kako mi se spone bolno zasijecaju u pluća. Pokušavam uhvatiti pilotske komande, one mi bježe, još

jednom posežem za njima i ovaj put hvatam ručke. Borim se s vrištavim, crvenim komandama, pokušavajući stabilizirati brod. Nakon nekog vremena sve se smiruje.

Tišina.

Čujem disanje u slušalici i sa srca mi se strovaljuje ogroman kamen. Pogled mi pada na ekran računala: posvuda titraju crvena slova.

- Ima li živih? - čujem Miguelov glas koji mi dopire iza leđa. Okrećem se i suočavam se s velikom ranom na njegovom čelu. Hvatom mu pogled, vidim da je uzdrman, no ništa ne govorim.

- Miguele, - Janov glas drhti - ovo je zbilja bilo za dlaku.

- Još se nismo izvukli - kaže Miguel i sjeda na svoje sjedište. Prelijeće pogledom preko ekrana računala, a onda opet preko mog lica, šutke, zabrinuto.

- Nećemo još dugo izdržati - čujem Saniyu.

- Pošalji poziv u pomoć - kaže Miguel.

- Već jesam. Ali, u blizini nema nikoga jer bi se već javili.

- Onda imamo samo jednu opciju - kaže Miguel.

Osjećam kako brod ponovo počinje drhtati. Indikatori koji označuju stabilizatore počinju titrati. Plutamo nedaleko od mjesta gdje je eksplodirala sonda.

- Lianne, - čujem Miguelov glas iz velike daljine, - počni manevar spuštanja.

Kimam osluškujući njegove riječi, trudeći se razumjeti ih. - Jane, - opet Miguelov glas, - pripremi sve za odbacivanje goriva.

Brod se trese sve jače, kao da ga drma neki div u svojoj glomaznoj šaci. Osjećam kako mi se spone usijecaju u grudi iznova i iznova, sve bolnije i bolnije. Slušam Miguelove naredbe, slijedim ih slijepo uvjereni u njihovu ispravnost. Na ekranu svjetluca indikator koji me obavještava da je Jan ispustio gorivo; Saniyini pozivi u pomoć nižu se u neprekinitome nizu; Miguelovi pokušaji da održi brod u vodoravnom položaju u odnosu na tlo nesigurno se ocrtavaju na malom grafikonu plave boje. Pratim visinomjer.

Pokušavam si predočiti površinu planeta i što će nas tamo dočekati kad sletimo. Prije nekoliko smo mjeseci ispustili prve sonde za teraformiranje pa bi već trebalo biti dovoljno zraka za disanje u prvobitnoj atmosferi; bilja još nema, samo nepregledna pustinja i visoki obronci planina u nastajanju. Pokušavam ne misliti na krvavo tlo koje će nam otežati spuštanje.

Dolje vjerojatno pušu orkanski vjetrovi noseći olujne oblake. Ako i preživimo slijetanje, hoćemo li preživjeti surovu negostoljubivost planeta?

Jutarnje su mi zrake sunca provirile u auto, trgnuvši me poznata sna. Nekoliko sam minuta nepokretno sjedila na stražnjem sjedištu, pokušavajući se otrgnuti dojmu kojega je san ostavio na mene. Bio je tako jasan, tako bistar, kao da je sjećanje, a ne samo plod moje podsvijesti. Bila sam uznemirena, govorila sam si kako je to samo san, ali moj um kao da je znao pravu istinu, nije mi dopuštao da zaboravim.

Isti sam san sanjala već tjednima - kao da gledam neki film u nastavcima, svaki put bih sanjala jedan komadić više. Ujutro bih se uvijek sjećala svakog detalja, svake slike, svakog osjećaja, kao da sam noć provela u nekoj drugoj dimenziji koja je stvarna kao i ova svjesna. Plivala sam u tom uzburkanom moru nesigurnosti, začuđenosti, pitajući se kada će prestati ta moja borba s prošlošću.

Zaboraviti ... Ne mučiti se ... Spokojno spavati ...

Nekoć nisam brinula o takvim stvarima; nekoć je bilo dovoljno gledati svijet djetinjim očima, proživljavati ga u nekom svjesno-nesvjesnom stanju kakvo nam mladost dopušta, zanimati se za sve, željeti sve bez obzira na posljedice. Nije bilo važno kako se korača životom, bilo je važno juriti kroz njega, upiti što više, zabaviti se što bolje, truditi se ne osjetiti ispraznost svega. Bilo

je dovoljno biti tvrdoglav, zanemariti odrastanje, stvoriti svoj svijet u kojem je jednostavno pobjeći od problema, odgovornosti i ozbiljnog.

Možda me zato san toliko mučio, zato jer je govorio o mojoj prošlosti s kojom se nikad nisam suočila, pogledala je u oči izravno i bez oklijevanja, a onda je ostavila tamo gdje je: u prošlom svršenom vremenu. Postalo mi je jasno da sam bila premlada kad sam se otisnula u more života. Toliko sam toga željela znati, ali nisam znala odakle početi. Umjesto da počнем od sebe, od vlastita doma, počela sam od Svemira. Svi mladi oko mene započinjali su na isti način. Nismo znali da je to krivi put. Učili smo, studirali, a zatim odletjeli daleko od doma, svega što smo poznavali, gladni pustolovina, žedni uzbudjenja, u potrazi za ...

Otkad sam znala za sebe, slušala sam o putovanjima u svemirska prostranstva. Moji su roditelji bili svemirski časnici; odrastala sam uz priče o stotinama planeta koje su otkrili i teraformirali, o nepoznatim galaksijama koje su kartografirali, o veličanstvenoj praznini koja je meni bila samo noćnim nebom iznad glave. Odrastala sam uz gorljivu želju da doživim ono što su moji roditelji doživjeli, ali i više od toga. Bilo je prirodno da nakon završenog studija krenem njihovim stopama. Ali, u svemиру sam pronašla samo samoću i neispunjeno svojih snova. Stoga sam se jednoga dana jednostavno spustila na zemlju i na zemlji ostala.

Upalila sam auto. Malo je zastenjao, a zatim krenuo, jurnuo niz kvrgav put. Vozila sam bez stajanja sve do zalaska sunca kad sam ugledala sigurne slike grada u daljini. Uzbuđeno sam ubrzala, izmičući se crvenim kamenim gromadama apstraktnih oblika. Preda mnom su iznicale rumene zgrade, svake minute njih sve više; zemlja je bila vidljivo gažena, puna ljudskih stopa posutih zrncima pijeska. S mrakom su se počela paliti svjetla. Sa zahvalnošću sam promatrala kako titraju u daljini.

Za nekoliko sam sati već jurila glavnom gradskom cestom. Zaputila sam se niz dugu ulicu omeđenu visokim četvrtastim kućama od crvenog, pustinjskog kamena, natkrivenim baldahinima, sa čijih su me prozora pozdravljale lelujave zavjese i miris hrane nošen vjetrom. Vozila sam polako, uživajući. Put mi je bio znan pa sam se mogla prepustiti promatranju promjena koje su sa sobom donijeli tjedni i mjeseci mog izbjivanja.

Primijetila sam trošnost nekih pročelja i zapuštenost okućnica, tvrdoglavost pustinje koja se ponovo pokušavala uvući na svoje područje. Putem sam srela nekoliko poznatih pogleda; kimnuli smo si na pozdrav. Buka se na ulicama nije promijenila. I dalje su tamni sokaci i izloženi trgovi vrvjeli ljudima koji su izišli u toplu večer po svoju porciju svježeg zraka. Tu i tamo iz pijeska bi, kao nekim čudom, izniknula fontana s prekrasnim skulpturama od bijelog mramora koje su predstavljale djevice i vilenjake, male anđele ili gipke ribe što na svojim dlanovima ili usnama nose bistrú vodu. Svakih nekoliko koraka na velikim su bakljama postavljenim u udubine pročelja potpirivane vatre kako bi još neko vrijeme održavale danju svjetlost na ulicama, ne dopuštajući sanjivoj noći da ih proguta. Preda mnom i iza mene guralo se još nekoliko automobila, među svjetinom polako napredujući prema svom cilju.

Uskoro sam stigla pred nisku kućicu koja je bila bogato ukrašena živim reljefima s kojih su me promatrале mirne oči zmija i čudnih nemanji bijelih očnjaka. Na malom trijemu pred kućom stajala je drvena klupa, a na njoj je sjedio Pedro, ruku prekriženih na grudima, nogu ispruženih daleko pred sobom i bijele brade koja je izvirivala ispod zgužvana šeširića koji mu je, spušten, ležao na licu.

Zaustavila sam auto pred kućom i tiho se stepenicama popela na trijem. Prišla sam klupi i sjela pored Pedra. Disao je

ujednačeno, nesvjestan gosta ili ičeg drugog što nije pripadalo svijetu snova. Oprezno sam ga potapšala po ramenu.

- Pedro ... - pozvala sam ga. Nešto je promumljao, a zatim popravio šeširić, nastavivši spavati.

- Pedro! - ponovila sam glasnije.

- Dućan je zatvoren za danas - čula sam hrapavi glas ispod pohabanog šešira.

- Prešla sam dug put samo zbog tvog dućana. Nećeš mi valjda reći da me odbijaš poslužiti?

Iznenada se uspravio i podigao šešir s očiju. - Lianne! - uzviknuo je, a smiješak mu se razlio licem. Raširio je svoje potamnjele ruke i ja sam, nasmijana, utonula u njegov zagrljaj.

Dugo me nije želio pustiti iz svog čvrstog zagrljaja, kao ni ja njega. Pedro je bio moj zamjenski otac i moja zamjenska majka; on me čuvao i odgajao dok su mi roditelji lutali svojim svemirom; nisam mogla zamisliti svoj život, a ni ovaj grad, bez njega.

Malo smo se odmakli i pogledali jedno drugome u oči. - Kako si, ljepotice? - upitao je.

- Odlično - rekla sam. - Nedostajao si mi.

- I ti meni, malena, i ti meni!

Još jednom smo se zagrlili, a zatim je Pedro ustao i poveo me za ruku u unutrašnjost kuće. Kada smo ušli, za sobom je zatvorio vrata dućana i osigurao ih zasunom, a zatim kimnuo glavom prema stepenicama. - Podi gore, Lianne. Smjesti se, ja ću odmah doći.

- U redu - rekla sam i popela se vijugavim, drvenim stepenicama koje su škripale pod mojim koracima.

Na katu su se nalazile dvije prostorije: kupaonica i malena soba prepuna sitnica iz davne prošlosti koje je Pedro čitavog života vjerno sakupljao. Uz udobni šarenici naslonjač nalazila se kamena skulptura nekog božanstva okrugla lica; s prozora su visjele bambusove rolete, a pod njim je stajalo nekoliko

zemljanih lončanica s kaktusima različitih veličina; tepih koji je pokriva drveni pod bio je star i izbljedjelih boja, ali je odisao nekom čudnom nježnošću i patinom nepropadanja. Sjela sam na rub fotelje iznad koje je na zidu visjela sva sila fotografija koje su prikazivale stepenaste, kamene piramide ukopane u zelenilo prašume. Udahnula sam mir poznate kuće i osluhnula Pedrove korake koji su se polako penjali uza stepenice.

Pedro je sjeo u šarenim naslonjač preko puta mene i na stol postavio čaše.

- Želiš li nešto pojesti, popiti? - upitao je. Odmahnula sam glavom. - Sigurno? Dolje sam pristavio današnji ručak da se podgrije. Ima dovoljno za oboje.

- Hvala ti, ali doista nisam gladna.

Uzdahnuo je. - Tako mi je draga što si došla.

- I meni - rekla sam.

- Kako je Liam?

- Trebaš ga vidjeti ... Isti je otac.

Nasmijao se. - A kako je Miguel?

- Po starom - slegnula sam ramenima i nasmiješila se. - A ti?

- I tu je sve po starom. Katkad se pitam postoji li uopće svijet izvan ove naše pustinje - zavalio se u naslonjač, svo me vrijeme gledajući u oči.

- Što se mene tiče, - rekla sam, - ni ne treba postojati.

- Drago mi je što tako misliš.

- Dugo mi je trebalo da shvatim koje su zapravo prave vrijednosti u životu.

Pedro je odmahnuo glavom. - Nije tako, ti si shvatila vrlo brzo. Pogledaj samo svoje roditelje ...

Nasmijali smo se.

- Možda imaš pravo - uzdahnula sam. - Najvažnije je da sam otišla na vrijeme.

- Tako je. I tebi i Miguelu trebao je drugačiji život. Tamo gore,

- kimnuo je prema stropu, - počele su se događati čudne stvari. Tolika samoubojstva, a i tolike smrti u nesrećama ... Sva sreća da se vama nije ništa dogodilo.

Iznenada mi je kroz glavu jurnula slika iz mog sna, slika broda koji nezaustavljivo propada kroz atmosferu, a zatim je iste sekunde nestala, kao da je i nije bilo. Uz smiješak sam kimnula Pedru.

- No! - uzviknuo je i udario dlanovima o svoja koljena. - Dosta o tome! Nisi došla ovamo da te rastužujem pričama o prošlosti.

- Blago me promatrao svojim tamnim očima i čitao sve što mi je ležalo na duši. - Sigurno se želiš istuširati. Kad završiš, čekat će te toplo jelo i pripremljen krevet. Sutra ćemo imati dosta vremena za razgovor.

Bilo je nemoguće proturječiti Pedru.

- Prebrzo se spuštamo! - u Miguelovom glasu čujem napor kako bi ostao miran.

- Ovo mi se uopće ne sviđa - Janov je glas, pak, vidljivo uznemiren. - Pogledajte samo ove formacije. - Na ekranima računala brzo prolaze slike crvenkastog tla i oštrih stijena koje postaju sve veće. - Ako ovom brzinom naletimo na njih ...

Nekoliko sekundi kasnije brod kosom putanjom udara o tlo. Većina mehanizama za slijetanje lomi se već pri prvom udaru, a ostali se, uz civež, otkidaju dok brod klizi površinom planeta kao odbačeni kamenčić površinom vode; skakuće i odbija se baš kao da nema težine, mrvi crvenkaste stijene o koje se očeše te, pokušavajući se zaustaviti, ostavlja tragove u pijesku.

Privezani za svoja sjedala, kao lutke smo u rukama razjarena djeteta koje nas pod svaku cijenu želi slomiti. Sve se odvija vrlo sporo; u glavi mi se mijesaju uzvici i zvukovi lomljenja broda; želim da sve što prije završi, ali sudbina se okrutno poigrava s našim

životima. U jednom trenutku ugledam nečije stopalo kako juri ispred mog lica, a zatim nestaje meni iza leđa, začujem glasan krik i njegov nagli, neprirodni prekid. Pogledam Miguela i ugledam njegove oči, širom otvorene i uplašene; pruža ruku i svojim dlanom poklapa moj, u grčevitom stisku istodobnog davanja i primanja utjehe.

Skrećem pogled prema ekranima i tamo vidim ogromnu crvenu stijenu koja prijeći put našem brodu; стоји тамо čvrsta i nepokolebljiva, raste pred mojim očima, kao i panika u mojoj glavi, jeza uz moju kralješnicu. Znam da ćemo udariti ravno u nju, već smanjenom, ali još uvijek opasnom brzinom. Osjećam kako mi se u grlu rada krik kojeg neću moći zadržati i suze na obrazima koje nemam snage ignorirati. Sklapam oči da ne vidim, da ne primijetim trzaj koji bi mogao značiti kraj.

- I to je sve za sada. U početku me san uznemirivao, a sada sam već znatiželjna. Ne samo zbog toga što sam sigurna da mi želi nešto reći, samo ne znam što, već me i zanima kako će završiti - rekla sam između dva zalogaja ukusne *tortille*. Sjedila sam na visokoj barskoj stolici, nalakćena na šank u Pedrovoj dućanu. Preda mnom su ležali Pedrovi i moji tanjur, a Pedro se saginjao da s poda dohvati komadić *tortille* koji mu je ispao. Kad se uspravio, znatiželjno me pogledao.

- Neobično - rekao je. - Jesi li sigurna da to nisu neka potisnuta sjećanja ili možda tuđa iskustva koja ti sada interpretiraš kao ...?

- Sigurna sam - prekinula sam ga. - Brod je isti kao i brodovi kojima sam putovala s Migueldom. Čak su i Jan i Saniya bili na posljednje tri misije s nama. I planeta se jasno sjećam, među posljednjima je koje smo teraformirali. Sve je to stvarno, ali događaj iz sna se nikad nije zbio. Barem ne meni ili nekome koga poznajem.

- Ali, događalo se?

- Čula sam za nekoliko slučajeva kad su se sonde zaglavile ili prerano aktivirale, ali to nije bilo nešto na što smo obraćali mnogo pažnje. Htjeli smo biti gore, shvaćaš? Nismo željeli znati stvari koje će nam pružiti razloge protiv toga. Znaš kako je kad si u tim godinama, misliš da si besmrtan.

- Znam - slegnuo ramenima. - Gotova si?

Kimnula sam pa smo se popeli stepenicama na krov Pedrove kuće. Sjeli smo i ledjima se oslonili na glomazni dimnjak od cigle, izlažući lica ugodnom milovanju jutarnjih zraka sunca. Vjetar je na svojim krilima nosio razne mirise i zvukove. Ulice su, po običaju, bile pune radoznalih ljudi, ubrzanog govora trgovaca i lijepog ispijanja osvježavajućih pića na drvenim trijemovima. Pred nama su se pružali krovovi ostalih kuća i bijeli baldahini koji su natkrivali ulice Nadletjelo nas je jato crnih ptica. Pratili smo ga pogledom sve dok nije nestalo u jarkosti sunčevog isijavanja koje nas je natjerala da spustimo poglede, oporavljujući tako oči.

- Već sam zaboravila kako je lijepo ovdje u gradu - rekla sam, i dalje gledajući pred sebe.

Pedro se pripremao zapaliti debelu cigaru koju je vrtio među prstima. - Zbilja je jedinstven - promrmljao je svojim promuklim glasom. - Živim ovdje čitav svoj život, ali on je još uvijek nepromjenjen.

- Nadživjet će mnoge generacije - dodala sam. Kutem sam oka vidjela Pedra kako kima svojom sijedom glavom.

- Možda se radi o predviđanju - rekao je iznenada Pedro, nasmiješivši se mome munjevitom pogledu, uvjeravajući me kako uopće ne vjeruje u tu mogućnost.

- Nemoj se tako šaliti sa mnom, Pedro - rekla sam plačljivim glasom. - Znaš da nema šanse da se vratim gore.

- Oprosti - rekao je - znam da je taj tvoj život završen.

Naravno da je završen, pomislila sam, ali nisam ništa rekla.

Završio je jer Miguel i ja više nismo željeli riskirati svoje živote lunjajući kozmosom, nismo željeli nestati u ništavilu i prije nego li smo zapravo počeli živjeti. Željeli smo obitelj, kućicu na osami, zajednički život. Zato smo se i skrasili u pustinji, daleko od ljudi, zadovoljni samoćom na koju smo navikli, a opet, dosadi li nam ikada pustoš, dovoljno blizu ljudima. To je sada bio naš život. Prošlost nije imala razloga progoniti me.

Obavija me prodorna tišina. Vidim kako se sve oko mene okreće, a opet sam sigurna da se ne mičem s mjesta. Tijelo me boli, svaki je pokušaj pokreta preduhitren peckajućom boljom, odgovorom na samu pomisao o pomicanju. Kroz glavu mi jure likovi, želim zazvati nekoga, ali jednostavno nemam snage.

Dišem i izdišem. To je zasad dovoljno, sasvim pouzdan dokaz da sam još uvijek živa.

Srce mi bubnja u grudima. Osjećam da želi izletjeti i pri samoj pomisli na Miguela, na njegovo tijelo koje osjećam pored sebe, ne usuđujući se pogledati kako ne bih vidjela da je mrtav. Kapci mi se spuštaju na oči i protiv moje volje, želete od mene sakriti ruševni brod, njegovu rasparanu oplatu, instrumente koji vise na tankim žicama iz kojih skaču iskre ... Kroz pukotine nazirem crvenu stijenu koja je konačno zaustavila naš brod, ali se ne mogu sjetiti kako se to dogodilo, ne mogu se sjetiti kako sam ostala živa.

Iako nemam boga, u sebi izgovaram molitvu. Javite mi se ... Neka netko nešto kaže, neka me utješi ... Neka bude još živih osim mene ... Molim te ...

Sljedećeg nas je dana poškropila kišica, nekako neodlučno i nevoljko, ali donoseći svježinu i toliko željeno olakšanje od

sunčevog jarma. Dan mi je brzo prošao u prikupljanju namirnica i potrepština koje su neophodne za život u pustinji. Pedro je bio pun energije, ali sam u njegovim očima vidjela tugu, žaljenje što ćemo se uskoro rastati. Nismo prestajali razgovarati i obećavati jedno drugome da ćemo se češće posjećivati, pokušavajući u rastanak unijeti malo optimizma i veselog iščekivanja budućnosti. No, sa zalaskom sunca, došla je oluja, a s njom i loše raspoloženje. Iako me istovremeno vukla nostalgija za domom i želja da vidim nasmiješeno Miguelovo lice i Liama u njegovom naručju, poželjela sam da se ne moram vratiti. Borila sam se u sebi, iako je pobjednik već odavno bio odlučen i poznat.

Otvaram oči, nekoliko trenutaka zbumjeno promatram prazan ekran monitora pred sobom i pukotine u brodu. Onda se sjetim.

Polako otkapčam pojас na grudima osjećajući s olakšanjem kako popušta pritisak, duboko udijem rijedak zrak i tjeram vrtoglavicu.

Okrećem glavu prema pilotskom sjedištu; pogled mi pada na Miguelovo opušteno tijelo, njegovo izranjavano lice i uniformu prekrivenu krvlju. Gutam suze koje mi se počinju skupljati i tjeram se pogledatiiza sebe.

Prizor je strašan, neshvatljiv.

Jan leži u dnu broda pritisnut o zid, prebijene kralježnice, udova koji vise u čudnim položajima, blijeda lica prekrivena kapima krvi. Saniyine me oči užasnute promatraju, na ukočenim joj usnama mogu pročitati krik, a dugačak komad metala strši joj iz grudiju kao mač osvetnika.

Pokušavam se nositi s tom slikom pred očima, ali je mozak odbija prihvatići; njihova smrt kao da me zaobilazi, kao da me ne dotiče. Osjećam da ne osjećam ništa i to me prestravljuje.

Glava mi je prepuna pitanja, ali odgovora nema. Shvaćam da se ostvarila moja najgora noćna mora, shvaćam da nema izlaza, da to nije samo san. Pažnju mi odjednom privlači sitan pokret i ja skrećem pogled prema Miguelu. Gledam kako pokušava otvoriti oči, kako okreće glavu prema meni, gledam sitne suze i misao koju želi oblikovati usnama i u meni se nešto prelama.

Plaćem kao da mi je to prvi i posljednji put. Moji jecaji ispunjavaju truplo broda.

Probudila sam se uplakana, pokušavajući uhvatiti zrak u pluća. Tada sam shvatila gdje sam: u autu, usred pustinje, sa suncem koje me pozdravlja kroz otvoreni prozor. Ponovo sam zaplakala, ali ovoga puta od olakšanja i sreće što je sve bio samo san.

Oslonjena na upravljač auta, osjećala sam kako prolaze sati, borila sam se s osjećajima i zahvaljivala što sam se ponovo nalazila u stvarnosti, tjerajući iz misli san koji mi je bio previše bolan.

Upalila sam auto i ponovo krenula. No, san kao da me nije želio pustiti iz svojih pandži. Pred očima mi je titrala jutarnja maglica zaklanajući nebo i horizont, blijedeći boje pustinje i unoseći jezu u mene. Dok sam jurila niz blatinjavi put, osjećala sam promjenu temperature koja je došla tako naglo i prodoran zvižduk vjetra. Shvaćala sam da su kiše došle ranije nego inače, ali me to nije zabrinulo već začudilo, a onda sam i to zaboravila.

Hladniji se zrak lakše disao pa je i put bio manje naporan. Hitala sam domu ustreptala srca, presretna što ću ponovo vidjeti svoje muškarce. Njihovi su mi osmijesi bili u mislima pa sam tek uzgred primijetila tiho zujanje koje se razlijegalo autom, trudeći se zabrinuti me.

Sjedim pored grobova. U mislima se oprštam od dragih lica koja su tako iznenada, tako nepravedno, nestala u ovom surovom svijetu u nastajanju. Pokušavam se sjetiti sretnih trenutaka koje smo proveli zajedno, ne misliti na groznu smrt koja ih je zatekla, ali to nije nimalo lako.

Pustinja crvene prašine i oštih stijena bolno me podsjeća da nema cvijeća koje bih im mogla položiti uz uzglavlja niti visokih borova koje bih mogla posaditi da im svojim krošnjama čine vječni hlad, niti izvora bistre vode da tu i tamo njome poškropim suho kamenje njihovih nadgrobnih spomenika i podsjetim ih da još uvijek netko misli na njih. Poželjela sam reći nešto, oprostiti se, ali mi riječi zastaju u grlu, ispuštam samo jecaj i suze ponovo naviru.

Prašnjava i prljava od crvene zemlje, dižem se i odlazim prema ruševinama broda koji se nalazi nekoliko metara dalje, pod velikom stijenom, u sjeni goleme sonde za teraformiranje. Njene antene koje se spajaju negdje visoko u nebu kovitlaju oblake, neprestano prizivajući oluje i orkanske vjetrove koji donose zrak i zgušnjavaju atmosferu. Statički mi elektricitet u vis podiže pramenove kose. Trčim prema zaklonu, gonjena prodornim praskovima gromova oluje u nastanku.

Zahvaljujući računalu čije sam primarne funkcije uspjela pokrenuti, unutrašnjost broda - ili onoga što je od njega ostalo - još uvijek uspijeva pružiti toplinu. Ulazim kroz veliku pukotinu na pilotskoj kabini i krećem u začelje gdje se nalaze kreveti. Na jednom od njih leži Miguel i čeka me gladna pogleda. Vidim da pati. Približavam mu se, primam ga za ruku, pokušavajući ga utješiti, ali i mene suze pobjeđuju. Oprezno ga grlim. Plaćemo u tišini.

- Nemoj me ostaviti - šapnem mu. - Zabranjujem ti ...

On mi ne odgovara.

Oboje znamo da je njegova rana neizlječiva, da je izgubio previše krvi. Lice mu je blijedo i orošeno znojem; miluje me po obrazu nježnim, drhtavim prstima, zaustavljajući se na mojim usnama.

Želi nešto reći, ali to ne izgovara; vidim da mu je teret pretežak i ja poželim da ja umirem umjesto njega. Rukom mi polegne glavu na svoja prsa. Osluškujem slabe otkucaje njegova srca, a misli u glavi prijete mi da će eksplodirati: Zašto sam samo ja preživjela? Kako ću dalje? Mogu li živjeti sama u pustinji bez ljudskog dodira, bez osmijeha, u iščekivanju spasitelja? Mogu li podnijeti svakodnevno posjećivanje njihovih grobova, bolnu pustoš koja mi se nataložila na srcu? Želim li uopće živjeti dalje ...?

Iz sna me prenuo udar groma. Izgleda da mi se učinilo da će se auto pregrijati pa sam nakratko stala uz cestu i, čini se, zaspala. Vani je padala obilna kiša. Slijevala se s neba kao kazna, kao pokora. Pokrenula sam auto i krenula dalje. Cupkajući po stijenama i ulijećući u grabe pune vode, auto je pod svojim teretom škripao i uzdisao, ali nije popustio silama prirode. Borba s olujom odvratila mi je misli od sna koji je postao izrazito neugodan; u sjećanju su mi još uvijek bile žive slike smrti i suze koje sam otrla s obraza.

Nebo je bilo tamno, uskovitlanih oblaka prošaranih bljeskovima munja koje su, uz gromoglasne pucnjeve, parale zrak. Prisjetila sam se kako sam se u djetinjstvu bojala munja i gromova, kako sam se sakrivala pod jastucima i dekama samo da ne bih vidjela njihov prijeteći sjaj i čula njihovu pjesmu. U meni su još uvijek izazivali nelagodu, pogotovo kad sam bila ovako sama, ali sam naučila naći ljepotu u tim bljeskovima i nadići strah u sebi.

Negdje iz auta dopiralo je neugodno zujanje, što mi se nimalo nije sviđalo. Srećom, više nisam bila daleko od doma, a ta mi je misao izmamila osmijeh na usne. Kako su sati prolazili, tako je osmijeh jačao, a kiša slabila dok konačno nisu preostali samo gundjavi, iscijedjeni oblaci koje je vjetar gonio prema sjeveru.

Posljedice oluje bile su vidljive svuda oko mene. Natopljena zemlja bila je boje pulsirajuće krvi, prekrasno se sjala na suncu koje se na mahove uspijevalo probiti kroz gусте oblake. Zrak je bio svjež i mirisan, a rijetko bilje što je raslo iz ispucana tla živnulo je pružajući svoje listove prema nebu u molitvi za kišom. Nizinu preda mnom prekrivala je maglica pa nisam mogla vidjeti kuću koja je s te udaljenosti već bila zamjetljiva, ali sam je zamišljala, čeznući za njenom toplinom.

Vozila sam širom otvorenih očiju u potrazi za domom kada sam u daljini iznenada ugledala prizor zbog kojeg me je presjeklo u grudima. Naglo sam zakočila, uzrokujući škripave proteste auta, pokušavajući se uvjeriti u istinitost slike pred sobom. No, nije bilo sumnje.

Preda mnom se uzdizala srebrnasta cilindrična sonda za teraformiranje, ukopana u zemlju, s bezbrojnim antenama koje su, u nekom prividnom neredu, stršale iz njena vrha i lomile se pod čudnim kutovima. Pod njom su bila tri mala humka s nadgrobnim spomenicima načinjenim od otrgnute brodske oplate. Nedaleko je ležao i on, oplakan kišom, razderan i ružan, malen u usporedbi sa sondom i okolnim visokim stijenama, moj brod iz sna.

Osjetila sam čvor u grlu i zapitala se spavam li. Došlo mi je da se uštinem za dlan, ali mi je bilo i prejasno da se nalazim na javi.

Dovezla sam se u podnožje sonde. Jedan pogled mi je sve otkrio. Nalazila sam se na mjestu na kojem je trebala biti moja kuća, na mjestu mog doma. Osjetila sam iznenadnu navalu bijesa zbog nemoći i neshvaćanja, zbog sna koji me je sada progonio i dok sam bila budna.

Tada su se u mojoj glavi počele lomiti slike. Miguelovo lice, koje sam tako dobro poznavala, počelo je iznenada blijedjeti, kao da je bio samo plod moje maštete. Uplašila sam se nove mogućnosti, stravične ideje koja mi se rodila u glavi.

Potrčala sam u brod i krenula prema njegovom računalu. Ekran me pozdravio plavkastim titranjem i zlaćanim slovima, a ja sam odjednom prepoznavala riječi. Strovalila sam se u kopilotovo sjedište i pokušala doći do zraka, no nije bilo bijega pred istinom - pravom istinom koja me cijelo ovo vrijeme okruživala, pružala mi zaštitu od nje same ... Sjećanja su navrla ...

Moja stvarnost nije uopće stvarna, kao što ni moj san nije samo san. Moja je stvarnost izmišljena priča, program u brodskom računalu, tek virtualni svijet kojeg sam stvorila kako bi mi život bio lakši i manje usamljen. San je doista bio sjećanje, a bol je doista bila prava.

I uopće nije bilo Miguela koji me čekao s osmijehom na usnama i našim sinom na rukama, niti Pedra koji me volio više od mojih vlastitih roditelja; Bili su to samo likovi koje sam nekad poznавала ... Samo likovi, samo prividna stvarnost.

Spustila sam pogled na svoje ruke. Nisam se iznenadila vidjevši ih iznenada izborane i stare. Prstima sam opipala lice i, ne prepoznajući ga, spustila ruke u krilo. Ne, nisam zaplakala, nedostajalo mi je suza, a i ono za čim bih plakala. Shvaćajući da mi je skoro čitav život bio samo san, da je jednostavno izblijedio kao i baterije na brodskom računalu koje je, ne mogavši više održavati moj svijet stvarnim, potaknulo moja potisnuta sjećanja i probudilo me u stvarnost.

Nalazila sam se u maloj komori na začelju broda, povezana s računalom i prikopčana na aparate koji su mi davali hranu i vodu te se brinuli o mojim tjelesnim funkcijama. Podigla sam ruke i dotakla stjenke komore, zaokružila pogledom po mom svijetu ni ovoga puta ne zaplakavši.

Iako mi je život bio obmana, na srcu mi je ležala zahvalnost jer ipak nisam bila osamljena, ipak sam voljela i bila voljena, bila majkom na ovom svijetu koji to još uvijek nije bio, toliko daleko od svog pravog doma da mi više nije ni nedostajao. Bila sam

zahvalna jer je i takav život ipak bio bolji od drugog izbora kojeg sam imala: od smrti.

Od toga dana čekam. Topla pećina u mojim je nostalgičnim sjećanjima moja kolibica, a prošlost mi je utjeha. Sama sam, već ne znam koliko godina. Osluškujem glazbu koju proizvodi svijet u nastajanju i ne predajem se. Još uvijek čekam spasitelje, nekoga tko je uhvatio naše pozive u pomoć, nekoga kome nedostajemo.

Odlučila sam ustrajati i čekati koliko god je potrebno. Mislim da će uspjeti, da će sudbina, nakon tolikih prilika u kojima me iznevjerila, ovoga puta uslišati moje molitve.

Ali, ako me i ovog puta prevari, ako mi se oči zaklope u konačnom snu, ne vidjevši druga lica, ne dočekavši druge ljude, ostaju samo ove riječi, samo moja priča i nada da će je jednog dana netko pročitati i da će me se netko ipak sjećati.

Neprirodan odabir

Sierra je uronila ruku u zelenkastu krono-projekciju pred sobom. Poigravala se svjetlošću znatiželjom Probuđenog. Preklapala je prste sa srebrnastim linijama koje kao da su presijecale rubove slike koje su velikom brzinom uzmicale pred njenim očima. Trodimenzionalna joj je slika odgovarala slabašnjim zujanjem i treperenjem, da bi se konačno oštro usprotivila žmirkanjem: krono-projekcije su dopuštale da ih se dodiruje, lagano, nježno, jagodicama prstiju gladi i dotiče, ali ne i da se u njih uranja silovito i nepristojno remeteći njihov ustroj. Sierra je izvadila ruku i postavila je na pult pred sobom, zagledana u projekciju, ali zapravo negdje sasvim drugdje. Drijemala je, sanjarila.

- Spremna za nastavak - zazujalo joj je negdje u umu i prenulo iz sna. Sierra je opet bila usredotočena na posao pred sobom, a sna je zauvijek nestalo.

Ponovo je podigla ruku, zatim jednim prstom nježno prešla preko znaka za premotavanje i rijeka slika je najednom stala da bi se odmah zatim počela ponovo kretati jednakom brzinom. Sierrine su oči brzo prelazile preko projekcije i kroza nju dok joj je um upijao informacije.

Bila je sama u velikoj, zatamnjenoj prostoriji čiji su zidovi od poda do stropa bili prekriveni holo-ladicama boje trešnjina

drveta. Sierra, okružena stvarnim i tek prividnim, prisutnim i neprisutnim, i zelena krono-projekcija bili su jedini izvor svjetlosti u toj prostoriji u kojoj je otežali zrak lijeno putovao preko oskudnog, metalnog namještaja: par stolica i uz njih konzole za gensko programiranje. Zvukovi koji su se mogli nazrijeti kroz tešku, gustu tišinu bili su prigušeni i, možda, tek odraz svih sustava koji su prožimali prostoriju, prostorije uz nju, iznad i ispod nje, prostorije koje su se možda nalazile i u njoj samoj, u Sierri. Prostorija se blago njihala, ali toliko blago da je to ljudskim osjetilima bilo nezamjetljivo; njihala se i njihali su se - gorostasni udovi zariveni u toplo tlo prožeto krvlju i ranama, potoci krvi su tekli i natapali mu koljena, prste napadnute gangrenom, ušljivu kožu ... Svijet se njihao u ritmu ostarjela bila ... Kapao je životom.

Završivši, Sierra je rukom - tom pomicnom, živom rukom - posegnula ispod konzole i jednim naglim trzajem iz nje istrgnula karticu koju je zatim položila na pult pred sobom. Onda je pomaknula onu drugu ruku - statičnu, dremljivu - i ispod dlana je izronila hrpica drugih kartica sive boje. Odabrala je onu s vrha. Uzela je kapaljku u kojoj je još uvijek bilo njezine krvi i kapnula dvije kapi na karticu koju je potom ponijela ispod konzole, utaknuvši je u utor. I slike su ponovo stale teći, a preko njih i Sierrini pogledi i dodiri.

Sierra je bila žensko. Bila je visoka, dugačkih udova i vitka vrata, ali dok je sjedila izgledala je sićušno, utrljana u jednoličnost prostorije, obilježena bolesnim, zelenim isijavanjem: maleni prozorčić živoga što gleda na tamne poljane smrti. Glava - njezina čelava, ovalna glava - bila je oslikana živim bojama koje su izvodile svoj čarobni ples sjena na pozadini ružičaste kože. U tom plesu sjena glavni su likovi bili zmaj i vatra - zmaj koji riga vatru ili vatra koja rađa zmaja; dva svjetloplava mjeseca: jedan uštap i jedan srp okrenuti licem u lice; osam crnih znakova u

dnu potiljka: čitani s desna na lijevo davali su Sierrino ime, tu riječ bez značenja, tu osobu od značenja, prozorčić okvira boje trešnjina drveta što pruža pogled na tamne poljane smrti-života - jednog ili drugog, uopće nije važno, sve su to samo preklapanja, samo istoznačnice u dubokim, promišljenim rečenicama.

Prstima desne ruke nečujno je bубnjala po pultu. Dugački prsti, kratkih noktiju, srednjak i prstenjak presvučeni mrežom tamnog srebra, izvodili su koračnicu Sierrinog uma. *Bum, bum, bum-bum, bum* - bila je brzina kojom je Sierra svojim očima prelazila preko projekcije, očita brzina kojom je njezin um gutao slike. *Bum, bum, bum-bum, bum* - činila je to nesvjesno, kao da želi nagovijestiti tijelu kojom brzinom srce treba kucati, kojom brzinom krv treba ploviti, želudac se smirivati, disanje dizati i spuštati grudi - koji je tempo kojega tijelo treba sustići za mozgom. *Bum, bum, bum-bum, bum ... Bum, bum, bum-bum, bum ...* A bilo je gotovo nečujno.

Lice joj je bilo smireno i bijedo; duboke, crne oči ocrtavale su dva kruga života na licu smrti. Palucanje vatre preko čela nadvilo se i nad obrve, sakrivši ih, još više ukosivši oči, čineći ih življima. Usne - crvene, sočne, stisnute ispod dugog, rav ног nosa; jagodice što se uzdižu nad depresijom upalih obraza; brada - četvrtasta, tvrdoglavka. Grlo prepuno sitnih bisera utkanih u tkivo. Sierra je bila žensko.

I time je bila posebna.

Imala je dar od posebne vrijednosti.

Dok su joj oči putovale preko slika i sličica, njezine su misli putovale dimenzijama, otvarajući tajne prolaze uma, sudađujući se s drugim umovima i svim tim propošnim mislima što lako bježe pred poimanjem razumnoga. Precizno je selektirala, procjeđivala, izabirala, promatrajući - ſſſſſſſſſſſſſſſ - milijune, trilijune - ſſſſſſſſſſſſſſ - sličica ispred i duboko naprijed, istovremeno promišljajući nad njima i sjećajući se. Skicirala je život potezima debelog, starog

kista kojem ispadaju dlačice spomena, uvjerljivo iscrtavajući konture sočnim, mokrim crtama jednog novog života i jedne nove smrti - prolaza u neumitnost.

Sierra je imala šesnaest godina. Nije se sjećala prošlosti onako kako su je se sjećali neki stariji. Da, mogla bi je prepričati, no to bi bile tuđe riječi sastrugane s dna posude sjećanja; mogla ju je i izmisliti na tim temeljima, no i to bi bilo samo nešto drugačije od stvarnoga, onoga što bi opisali stariji, Probuđeni, oni koji su se sjećali. Ta, bilo joj je tek dvije godine kada je došla Promjena i kada su se Probuđeni vratili bolesni: nagriženi Snom, Putovanjem, Galaksijama ...

Ovlaš je dodirnula znak za pauzu i slike su se odjednom zaustavile. Tik pred njenim licem bila je slika djeteta odjevena u bijeli kimono, s drvenim sandalama na nogama, slamnatim, stožastim šeširom na glavi i velikim osmjehom na licu preko kojeg je puzala crveno-zelena neman: između očiju nabile su se snažne, šiljate krljušti, preko nosa nježno ružičasti trbuh, u desnom obrazu žuto oko i velika, rasklopljena gubica puna zubi - zmaj i njegova vatra. U pozadini, iza djeteta, stajala je drvena koliba posađena u žutozelenu travu, a ispod otvorenog prozora rasle su slabe stabljike papirusa. Pozadina se blago njihala na povjetarcu: stabljike papirusa plesale su lijevo-desno ispred prozora, nježne su se travke usplahirile na vjetru i posvuda je bilo sitnih zrnaca prašine. Jedino je dijete bilo nepomično - u svom ambijentu i svom osmjehu, zaustavljeni u igri ili radu. Šssssssss - šuštala je trava, ſſſſſſſſſ - šuštalo je drvo izvan okvira slike, ſſſſſſſſſ - šuštale su i stabljike papirusa; dijete je bilo sasvim tiho.

Sierra je preselila pogled na sljedeću sliku i ona se pomaknula u prvi plan. Prikazivala je djevojku u bijelim lanenim hlačama i gola torza, nadvijenu nad rižište i do koljena u mutnoj vodi. Lice joj se nije moglo vidjeti. Preko čelavog potiljka pružio se gorostasni rep crveno-zelenog zmaja, a sa svake strane repa dva

polumjeseca svjetloplave boje. Stožasti, slamlnati šešir visio joj je na leđima, privezan oko vrata tankom, žućastom užicom. Sierra je promatrala brojeve i slova koji su se nizali pored slike i učinila nekoliko izmjena koje je potom, zajedno sa slikom, poslala dalje.

Isto je napravila i sa sljedećom slikom koja je prikazivala ženu u četrdesetim godinama. Zmaj na licu plesao je oko desnog, crnog oka. Vatra je nestajala ispod oštре brade, u udubini grla. Preko ključnih kostiju visjela je ogrlica od crnih, istetoviranih znakova. S desna na lijevo pružala su se slova. Na golinu je grudima počivalo dijete. Bilo je ružičasto, mekano, nejako: dijete Zmaja.

Sierra je trepnula i slika se u trenu promijenila. Sada ju je promatrala starica: starica Zmaja - vatra preko naboranoga grla. Sjedila je u slamlnatoj počivaljci velikog, ovalnog naslona, a pored nje i oko nje stajala su djeca - deseci nasmijane djece i likovi crveno-zelenih zmajeva što u različitim mijenama pužu preko glava. Svoje tople, staračke ruke položila je dvojici dječaka - blizancima - na tjeme, smiješći se svojim najsretnijim osmijehom utkanim u obraze i kutove usana. U zraku je plesala prašina, a iz prikrnjaka je - *ssssssssssss* - šuštalo lišće sakrivena drveta. Dvije sramežljive stabljike papirusa periodički su, nošene vjetrovom glazbom, upadale u lijevi kut slike. Vladali su mir i zadovoljstvo, i život.

Sierra se nasmiješila. Obrazi su joj se ispunili srećom.

Lijevu je ruku ponovo preselila do zelene krono-projekcije i pogladila znak za prihvatanje. Zelenog je svjetla nestalo, a istom je sa stropa žimirnulo žuto. Posegnula je ispod konzole i iščupala karticu. Zadržala ju je u lijevoj ruci, a desnom je pokupila ostale. Podigla se i krenula prema izlazu iz prostorije.

Hodala je polako, preklapajući vlastite korake, svoje vitke, elegantne udove primičući ovalnim vratima. Kad im je bila nadomak, ona su napravila jedva zamjetan *ssssss* i pomaknula se u stranu. Pozdravio ju je prazan hodnik. Dok je prolazila,

krajičkom je oka uočavala nizove ovalnih vrata, ali ih je istom zaboravlja jer su joj se umom motale drugačije slike - zmajevi očnjaci, svjetloplavi mjeseci i osmijesi na licima djece. Jednaki takvi osmijesi sjali su u svakoj pori Sierrina lica.

Došla je do kraja hodnika - jedan ~~ssssss~~ - i prolaz u prostoriju okićenu osmijehom starije žene.

- Jesi li, dušo? - upitala ju je. Ili: upitali su je.

Sierra je zatreptala u odgovor i pružila joj pločice. Onu u lijevoj ruci držala je među prstima i pokazivala je starici. - Na ovoj je - rekla je, a zatim i nju predala u naborane ruke.

Starica - čelava, s velikim zlatnim suncem oslikanim preko tjemena - jače raširi svoj osmijeh i položi karticu pred sebe. - Napravit ćemo provjere na genetskom materijalu koji si nam donijela. Ako sve bude u redu, tvoj će te novi potomak čekati kad završiš. Neka ti je sa srećom - rekla je.

Iza leđa su joj se stvorila još dva Probuđena: jedna je bila potpuno zelenog lica: zeleno Zmajevog daha, a druga je preko obraza imala ucrtan potok lave. Smješkale su joj se. - Podimo - rekle su.

Dok su je vodile kroz hodnike, Sierra je iznenada osjetila kako u njoj raste tuga. Prekrila je dlanovima svoj trbuh, ali nije ništa rekla. Ovalna su vrata polako plazila s njene desne i lijeve strane, a nije bilo nikakva zvuka niti mirisa, niti osjeta na jeziku. Potpuna sterilnost bolnice preplavila je sve njene osjete. Kad je već počela tonuti u jednoličnost žutog i ovalnog, Sierru je trgnuo glas: - Stigle smo.

Kroz ta je vrata morala proći sama.

Prostorija je bila zatamnjena i Sierra nije vidjela je li još netko bio unutra. A bio je. Dva para očiju žmirkala su u tami. - Pridi - pozvali su je.

Ušla je i nespretno stala pred krevet-stol koji se pružao preda njom. Jedna je ruka izronila iz tame i napravila pokret: - Legni. - I Sierra je legla.

Dva Probuđena izronila su iz tame: žena u sivom kimonu, glave ocrtane spiralama; starica u sivom kimonu, glave prekrivene cvjetovima bijele boje. Smješkale su joj se. Njihovi su trbusi bili ravni. Žena je podigla ruku i spustila je na Sierrin okrugao, obli trbuha i nježno prstima prešla preko njega. Osmijeh joj se proširio preko usana na obraze. - Dobro je - rekla je.

Sljedećih nekoliko minuta Sierra je osjetila tek kao stotinke nepoimanja ... Kada je ponovo otvorila oči, na grudima joj je počivalo dijete: ružičasto, nježno, nejako - dijete Zmaja. Niko drugi nije bio u prostoriji. Mogao se čuti samo ſuuuuuuu drveta iz prikrajka, sakrivenog u Sierrinom umu ...

Sierra je uronila ruku u zelenkastu krono-projekciju pred sobom. Poigravala se sa svjetlošću, poznatom znatiželjom; preklapala je prste sa srebrnastim linijama koje kao da su presijecale rubove slike koje su velikom brzinom uzmicale pred njenim očima. Trodimenzionalna slika odgovarala je slabašnjem zujanjem i treperenjem da bi se naposljetku oštrosprotivila žmirkanjem. Sierra je izvadila ruku i postavila je na pult pred sobom, zagledana u projekciju, s osmijehom na usnama.

Sierra je imala dvadeset i šest godina. Njezina visoka, vitka figura ponovo je bila pogrbljena nad naraslim trbuhom. Crne su joj oči počivale na slikama, budno prateći njihov protok. Odjednom je trgnula prstima lijeve ruke i zaustavila slike. Zagledala se u tamne oči dječaka.

Imao je crveno-zelenog zmaja na obrazima i ispod brade. Smješkao se. Iznad desnog luka obrva izvila su se crna slova. Iznad lijevog nagnula su se dva svjetloplava mjeseca. Sierra je promijenila sliku i život je potekao ...

... Jedan novi život i jedna nova smrt ... Koliko ih je samo Sierra prouzrokovala? Brojala je godine dječjom opsjednutošću, prateći slike svojih potomaka i izgrađujući nove slike: nove potomke. Bila je Probuđeni, jedan od nosilaca smrti, a sada i života.

Povijest joj je u dvadeset i šestoj bila jasnija. Nije bilo više pitanja. Sjećala se - da, možda tuđim riječima, ali je shvaćala - prastarog načina života i prastarog načina čovječanstva. Nebrojeno ljudstva - žena i muškaraca. Kaosa povratka Probuđenih koji su iz dubokog svemira donijeli bolest i Promjenu. Bolest je desetkovala čovječanstvo, a kad je mutirala, uništila je svaku nadu u oporavak i obnovu. Zemlja je propadala pa su Probuđeni unijeli Promjenu.

Sada je bilo drugačije vrijeme. Vrijeme u kojem se moglo krojiti čovječanstvo. Bilo je sasvim dovoljno znanja da se smrt pretvori u život, da se plovi kroz vrijeme i genetske modifikacije, da se svaka osoba projektira i usmjeri u savršenstvo. Nijedna smrt više nije trebala biti zbog bolesti ili nedostataka, već samo od starosti, daleke, duboke starosti.

Sierrina je ruka zaplovila preko krono-projekcije, ne dodirnuvši je, samo je pozdravljujući. Slike su se izmijenile. Dva prodorna, crna oka muškarca sa zmajem preko obraza pružala su sigurnost u budućnost. Sierra se nasmijesila. Svojim je vitkim prstima prebirala po zelenom i krojila, krojila ... Jedan novi život i jednu novu smrt svoga novog potomka.

A budućnost ju je poljubila u čelo slatkim, sočnim cjelovom dobrodošlice.

Drvo života

Tmina se prosipala iz oblaka kao kišica. Neodređeni su se uzdasi zbrajali i taložili na prljavi pločnik koji im je poslužio umjesto kreveta. Nije bilo vremena za razmišljanje jer je želja plamnjela, gorjelo im je ispod kože koju su tako nevino izložili hladnoći, vjerujući kako je ovo posljednja noć njihovog starog života. A onda je, uzdah po uzdah, stiglo smirenje i isprekidani san, dok ih je hladnoća, poput vlažnih prstiju prosjaka, grebala po bosim tabanima.

S prvim danjim svjetлом zapuhao je sjeverac. Za sobom je povukao smeđu prašinu koja je preko ceste zakotrljala sitno kamenje i prljavštinu. Ustali su s prljavog pločnika i odjenuli se, uzaludno tjerajući hladnoću. Pogladio ju je po licu i nasmijeo se. - Nemoj se bojati - rekao je, a glas mu je zatreperio. - Uspjet ćemo, vidjet ćeš.

- Znam - rekla je i privila se uz njega, dršćući od hladnoće i straha. Zagrljeni su prešli cestu.

S druge su strane, na velikom sivom parkiralištu-livadi izrasle limene kućice-gljive. Iako je zbog klimatskih promjena kiša u ovom dijelu svijeta sve rjeđe padala, te su se gljive neprestano umnožavale. Gradile su se, vjerojatno, same od sebe, tvoreći niske od prljavog srebra čiji je razmještaj podsjećao na kaos. Pored pragova su tinjale vatre oko kojih bi se okupili ljudi. Kako bi se mrak sve više spuštao, tako bi i ljudi - stanovnika gljiva - bilo sve više. Otimali su se za svoju porciju topline, kao što će se preko

dana otimati za svoju porciju vode ili hrane, a onda će se - kasnije, kad tama postane preteška - otimati za krevete bez jastuka, za grčevite i brze zagrljaje u tišini pa će pozaspati dok će vjetar tuliti.

Dvoje mladih ljubavnika - njemu je bilo sedamnaest, a njoj možda već petnaest - brzo je pronalazilo put između kućica. Kad su izbili na drugu stranu parkirališta, malo su usporili. Put im je presijecala avenija kojom su plazile krstarice. Ogromne, spore konstrukcije koje su podsjećale na vlakove, no koje su se kotrljale na kotačima, nosile su u svojim utrobama hranu i vodu, lijekove i zavoje, začine zaboravljene već desetljećima. Čak se pričalo da prevoze čitave šume i životinje kojima je život na površini postao pretežak. No, nitko nije znao što se u njima doista vozilo. Možda se radilo o smeću - običnom ljudskom smeću koje je, čini se, jedino preostalo na ovome svijetu - kojeg su krstarice prevažale sa zapada na istok i sa sjevera na jug avenijama koje nikamo nisu vodile. Svijet se kretao prema besmislu pa je bilo suvišno da ceste i oni koji njima kroče imaju ciljeve.

Kad je kolona krstarica prošla, prešli su aveniju i nastavili niz puteljak koji je vodio prema nasipu. Naposljeku su izbili na hrpu žuto-smeđe trave. Osjetivši se napokon slobodnima, potrcali su prema Savi.

Otkako ju je upoznao, sanjaо je Zagreb. Zaklopio bi oči i poslagao pomiješane slike u foto-album nepostojećih sjećanja. Želio je, toliko je žarko želio biti jedan od onih koji imaju pravo kročiti zagrebačkim ulicama. Ali, njemu to pravo nije bilo dano. Rođen tamo negdje na jugu kojeg je žderalo more i ispod čijih su valova nestajali čitavi gradovi, donesen plimom izbjeglica, beskućnika i probisvijeta već naviknutih na surovo preživljavanje na ogoljeloj zemlji, mogao se samo seliti od Prihvatališta do

Prihvatališta, ali u već prenapučene gradove nije imao pristupa. Oni su bili zatvoreni za sve one koji u njima nisu bili rođeni ili nisu imali dovoljno novaca da si kupe svoje mjesto pod suncem.

Ona se rodila u Zagrebu i odrasla je na njegovim ulicama, ali je, kao i on, bila žrtvom siromaštva. Život ju je primorao da prosi i krade, a to je bio zločin. Tako je završila u Prihvatalištima, protjerana među ološ i izbjeglice s juga, a da još nije navršila ni trinaest godina. Pronašli su se na obali Save, u Prihvatalištu: Jug. Ona mu je pričala priče o sjevernoj obali - onoj nedostiznoj - koje joj je prepričavala njezina baka, a on ju je slušao. S vremenom se rodio cilj, a ona je postala simbolom novog života, simbolom koji će postati vjera.

Pronašli su splav tamo gdje su je zakopali, podno ruševina mosta, i ponijeli je do Save. Trebalо im je mjesec dana da je slože od dijelova koje su uspjeli pronaći oko mosta. Sakrili su se u visokoj travi i budno pazili na drugu obalu. Još se nije do kraja razdanilo, ako dana uopće bude bilo. Teški su se oblaci nagurali preko neba i svojom tamnosivom bojom kao zarazom gutali svjetlost.

Meškoljile su se travke. Meškoljili su ih sitni vilinski jecaji iz prošlosti. Blatnjava je rijeka nabujala i svom je silinom napadala i glodala kamenje. Ovo je nekoć bilo bajkovito mjesto, saznali su iz starih priča, ali sada bi bajka bila preapsurdna. Ogoljela pustoš nije pripadala bajkama. Ogoljelo drvce koje se isprsilo na drugoj obali nije bilo Drvo života, ali je predstavljalo život (onaj novi o kojem je dvoje mladih maštalo). Čulo se samo napeto disanje u mutnom polusvjetlu.

A onda su iznad vode zatreperile plavkaste iskrice. Začulo se zujanje, a vjetar je donio miris ozona. - Krenimo! - rekao je i oni su potrčali u vodu. Morali su se požuriti jer će se za samo

nekoliko minuta strujni krugovi spojiti i Barijera će ponovo pasti. Nevidljivi zid koji odvaja ološ od građana. Nepremostiva zapreka za sve one s juga, za sve one koji nikada nisu bili u Zagrebu i koji nisu znali da jednom godišnje, na samo nekoliko minuta, Barijera zbog redovitog pregleda prestaje raditi. No, njih je dvoje to znalo - provodeći tjedne i mjesecu u visokoj travi uz rijeku, u potrazi za malo samoće, jednog su dana vidjeli kako Barijera jednostavno pada - njih je dvoje živjelo za to pa su zgrabili te minute kao što utopljenik grabi pojaz za spašavanje.

Oprezno su se popeli na splav, održavajući krhku ravnotežu na nemirnoj rijeci. Imali su jako malo vremena pa su, čim su se smjestili, zarili ruke u hladnu vodu i žustrim zamaskama pokušavali pokrenuti splav prema suprotnoj obali.

Riječna je struja bila jaka i nerado je nosila u smjeru u kojem su oni željeli biti nošeni. Bacakala ih je i tresla, pa su sporo napredovali prema svom cilju. Pored njih je plivalo mnogo neprepoznatljivih otpadaka koji su se povremeno zabijali u njihovu krhku splav, zanoseći ih i prijeteći im da će ih zbaciti u prljavu vodu. Tekuće smetlište zvano Sava kao da je imalo svoj vlastiti naum koji se poklapao s naumom ljudi iz Zagreba - ne dopustiti pristup ljudima s juga, ne dopustiti im da stupe na sveto tlo jer ga oni ionako neće znati cijeniti.

I kao da je doista živa, kao da razvija svijest pa se namjerno bacaka, Sava se stala još jače ritati, grčevito želeteći ukloniti splav sa svojih leđa. Bili su već nadomak obale i možda im je koncentracija malo popustila ili su se prerano ponadali da je njihovim mukama konačno stigao kraj, kad se ogroman komad zahrdalog metalu zaletio u splav. Ona je izgubila oslonac i zalamatala rukama kroz zrak, a on je posegnuo prema njoj u bezuspješnom pokušaju da je uhvati. No, bilo je prekasno jer ju je gravitacija preuzeila i zabila u vodu. Viknuo je njeno ime u prazninu, viknuo ga je još jednom, a onda je zašutio jer je do njegove svijesti doprla bojazan da će ga netko čuti.

Tada je izronila njena glava i on ju je mogao čuti kako očajnički grabi zrak u svoja pluća. Mahala je prema njemu i pokušavala ga dozvati, ali ju je rijeka šopala svojom smedjom masom. Osrvnuo se iza sebe i ugledao obalu koja je bila tu, na samo nekoliko metara od njega, a onda je svoj pogled vratio na mladu ljubavnicu koja se utapala. Ponovo je pružio svoju ruku prema njoj, no bila je predaleko jer ga je struja sad udaljavala od nje. Njegovo je tijelo napravilo pokret kao da će uskočiti u vodu, ali to nije učinio, već je samo očajno zurio u daljinu. Ona je bila тамо, usred rijeke, sama i u strahu od smrti, a obala ga je gotovo dotala po leđima, vukući ga u svom smjeru, mameći ga i obećavajući mu ispunjenje svih nadanja. Njena se glava jedva održavala iznad vode, a on je, kad je posljednji put zaronila, više se ne pojavljujući na površini, spustio ruku. Zaveslao je prema obali.

Ispazio je na blato, vukući za sobom splav. Iza sebe je čuo zujanje, a u nosnicama je osjetio miris ozona. Nije se osrvnuo jer nije želio vidjeti rijeku. Ponio je splav prema osamljenom drvetu koje je stršalo u prazno nebo i bacio je u travu u sjeni drveta. Bilo je to jedino drvo kojeg je u svom životu vido. Često ga je promatrao s druge strane rijeke i razmišljao o pričama koje su spominjale stotine i tisuće stabala s bujnim, zelenim krošnjama koja su nekoć rasla oko ovoga grada, a sada su bila ili posjećena ili mrtva zbog mrtve zemlje i divljeg neba.

- Pitam se ima li koje još uvijek zeleno drvo u Zagrebu - rekao je tiho, no nije bilo nikog da mu odgovori. Nije bilo nikog da ga zagrli, nikog s kim bi podijelio sreću i novi život. Pogledao je prema sjeveru o kojem je toliko maštao i ugledao policijska vozila kako mu se velikom brzinom približavaju.

Brzo su ga uhvatili. Onako umoran, gacajući po blatu, nije mogao daleko stići. Bez puno su mu riječi nabili lisičine na ruke i ugurali ga u vozilo. Dok su se udaljavali od obale, osrvnuo se i zagledao u rijeku - njenog krvnika - a zatim prema drvetu kržljavih grana. Kroz suze je

promatrao policajca koji je bacačem plamena spaljivao njegovu splav i jedino drvo kojeg je u životu vido.

*Biti lud je ponekad prikladna reakcija na stvarnost.
Philip K. Dick, "VALIS"*

Ples ljestvica

Zvjezdice su padale s neba ...

Kurva je pokušala pobjeći, ali ju je uspio zgrabiti za gležanj desne noge i jednim snažnim stiskom razuvjeriti u tom naumu. Dahtala je i vrskala dok ju je vukao za nogu, pokušavala se oteti ruci koja ju je nemilosrdno povlačila, ali nije mogla ništa učiniti. Tresnula je na pod i iz nosa je potekla krv. Ispružila je ruke i pokušala dohvati nešto - bilo što - samo da ostane na tom mjestu, daleko od njega, ali ničeg nije bilo u magli koja je plutala zrakom u srebrnastim pramenovima i ulazila u usta i kroz nosnice, peckajući za oči i gušeći je. Njezina je koža bila mokra, kosa joj je bila slijepljena uz lice, a oči uplašene; bila je gola i lijepa, ali to je bila samo vanjska ljestvica koja nije imala nikakve veze s njezinim unutrašnjim estetskim kvalitetama. Ona nikada nije pokazala tu unutarnju ljestvici - količinu te ljestvica - samo je isijavala vanjštinu jer je smatrala da su joj to jedine dostupne čari. Tako je vjerojatno i završila tu gdje je bila: prestravljeni ljestvici u rukama grozomorne siline što je uzima kao što lovac uzima svoj plijen iz gubice krvoločnog psa. Nije mu mogla pobjeći jer nije imala snage. Njegova je ruka bila snažnija od okova, bladnija od buljavih očiju, veća od raširenog cereka, stvarnija od zvuka vlastitih jecaja. Povukao ju je k sebi, a zatim svoj stisak premjestio na njezin vrat. Natjerao ju je da ga gleda i moli za milost, a onda je doslovno bacio na hrpu tjelesa koja su se

uvijala ispod njegovih nogu. Ležala je na trbuhu, lica zabijena u muške prepone, stenući i dašćući kao životinja, što je i bila. Osjetila je kako joj se niz ledja spušta velika ruka, ali više nije imala kamo pobjeći.

Njegovo je glomazno tijelo bilo stegnuto kožnim remenjem između kojeg su izvirivali znojni mišići. Na glavi je imao kožnu masku s prorezima za oči, nos i usta. Njegovi su pokreti bili automatizirani i gotovo lijeni. Nije gledao što je radio (tijelo je poznavalo vlastite porive), već je pogledom lutao u potrazi za smiješkom koji je ulijevao snagu. Pronašao ga je u daljinu, u magli, u sjećanju pa ga zarobio svojim očima. Iskresio se, ne znajući koliko je njegova vanjska ružnoća bila u kontrastu s ljepotom koja mu je čučala negdje u unutrašnjosti bića. Ta je ljepota, baš kao i ružnoća, bila sakrivena crnom kožom, zabranama, podsmjehom i krivnjom. Vjerljivo je zato i radio to što je radio: to ružno, odvratno, zastrašujuće, ali potaknuto ljepotom iznutra - ljepotom koju je, promatrajući taj osmijeh, unio u sebe i koja će zauvijek biti tu da ga opremanjuje ili uništava u snovima ili na javi.

Nije stao iako je nanosio bol; nije stao iako nije vidio smisao u svemu tome; nije stao iako je njegova želja počivala negdje sasvim drugdje; nije stao jer je ona tako željela - ona koja ga je nogom gurnula u rame i natjerala ga da kleći i koja ga sad promatra sa smiješkom na usnama dok on radi ono što mu je ona naredila. Nije joj mogao pobjeći.

A tamo gore, na mekim jastucima (ili su to bili oblaci?), ispružena kao mačka, polegnuta poput palme na plaži, izvijena

kao lukovi nad katedralom ... lijepa ... oličenje ljepote ... Promatra ih blistavim okom. Smješka se. Lijeva joj je ruka podbočila glavu dok joj je u desnoj lepeza kojom se polako hлади. Mišići nogu joj se stežu pa opuštaju, a na golom joj trbuhi trepere kapljice znoja dok ih gleda kako pužu po podu, stenu i vrište, opiru se i prepuštaju savršenoj harmoniji glazbe koju je ona skladala. Ona zrači ljepotom i prosipa je oko sebe, ali to je laž. Iznutra, ona je ružna i crna kao ugljen, nesposobna proizvesti ljepotu - nesposobna zazvati u sebi onaj osjećaj čistoće koji je stvara - zarobljena u kavez bijede, očaja, zlobe i bijesa. Zato laže sama sebi, pa tako i drugima, zavarava svijet o svojoj ljepoti i sklada simfonije o ružnoći. Da može, možda bi i prekinula tu igru, ali to nije u njenoj moći. Treba samo ispružiti svoje elegantne ruke i vršcima bi prstiju dotaknula staklene stjenke svog kaveza. Ona ne treba gledati taj kavez da bi ga vidjela, ne treba ga osjećati pod prstima da bi znala kako je tu: proziran, a opet čvrst i postojan, siguran, ali zastrašujući, sasvim novi kavez na kojeg se još nije navikla i koji je - što je najgore - vječan. Iz njega nema bijega. Iza njega nema života.

Zvjezdice su prekrile tlo.

Sumnjičavo je podigao kuglu s police i protresao je. Unutar velike kugle umjetni je snijeg podiviljao, a iznenada su se pokrenule i lutke. Preokrenuo je postolje na kojem je kugla stajala i na njemu našao etiketu na kojoj je bila nacrtana prekrižena ljudska glava. Ispod je pisalo: "Nijedna osoba nije ozlijedena pri nastanku ove kugle. Korišteni su samo dobrovoljni donatori." Potom je uslijedio kratak opis postupka prijenosa ljudske svijesti u minijaturne androide unutar kugle. Zadovoljno se nasmiješio i ponio kuglu do blagajne.

Dok se kretao između polica nakrcanih sličnim kuglama, punih svijesti nekoć stvarnih ljudi koji su - izgubivši smisao, zdravlje, sredstva za egzistenciju - odlučili svoju vječnost naplatiti i provesti je unutar igrački (neki za djecu, neki za odrasle), njegovo je gibanje ponovo potaklo snijeg. Jedna se noga pružila, udarila u jednu stražnjicu, jedna je ruka poletjela, a za njom tisuće suza.

I ples je ponovo mogao krenuti.

Rehabilitacij

Mrzio ih je. Sve od reda.

Gazio je smeće pod svojim nogama (u njegovom su umu to bili oni), strasno i bez iznimke. Gacao je po lokvama (u njegovom je umu voda bila krv neprijatelja), šutirao lim, staklo i plastiku, ruku zabijenih duboko u džepove svog radnog odijela.

Zabadala.

Niškoristi.

Gubitnici.

Ulica je vonjala po truleži i znoju. Zasrana je dječurlija jurcala između kartonskih kutija koje su neki nazivali domom. Starci u balonerima bauljali su amo-tamo, skupljajući sve što se dalo skupiti i prodati. Tlo je bilo prekriveno smećem i tko zna još kakvim gadostima, proizvodima računalnog doba. Svježa rajčica postojala je još samo u bajkama za djecu, ali je zato svatko imao mikročip u sljepoočnici: brzospoj na Mrežu, treptospoj na Virtualu. Što će ti rajčica kad čitavo polje možeš omirisati i okusiti u virtualnoj stvarnosti? Radilo se u klimatiziranim uredima: jedan sa jedan osobnog prostora. Spavalо se na smrdljivim ulicama: jedan sa jedan privatnosti. Stvarnost je bila nužno zlo, a virtualni svijet nagrada za narkomana, droga za automata bez sposobnosti razmišljanja. Sjedni, bravo, evo ti keksić. I zato ih je mrzio. Sve odreda. Jer su bili idioti.

Bio je okružen idiotima koji su se palili na prosječnost - kako na poslu, tako i na ulici. Biti prosječan programer bez ikakvih

ambicija (osim ako ti ih netko ne utuvi u glavu) i biti prosječan uličar koji teži tek plastičnom obiteljskom kontejneru (nagrada za dobre ovčice koje se poslušno množe) - i nije bilo neke razlike. Iako se na ulici rodio i na ulici odrastao, oduvijek je osjećao kako tu ne pripada, kako zavređuje nešto bolje. U školi su korporacijski agenti uočili njegovu nadarenost pa su ga brže bolje zaposlili kao programera, dok je još bio mlad i imao ideja. Kasnije, kad se potroši, bacit će ga natrag na ulicu, da liže govna s cipela nekom novom vunderkindu.

Ugledao je zgradu koju je tražio na kraju ulice i zagacao prema njoj. Neka se džeparica zaletjela prema njemu pa joj je dao do znanja što misli o njezinom poduzetništvu. Ostala je iza njega, pritišćući bolne prste na grudi. Znak na zgradu bio je malen i nečitak, ali oni koji su morali onamo ionako nisu željeli da ih se podsjeća kamo idu. Pokucao je na vrata, dvaput, triput pa pričekao, nadajući se da nema nikoga. Ali, nekoga je ipak bilo jer su se vrata širom otvorila u mrak.

- Ime?

Rekao mu je (ili njoj, bilo je nejasno o kome je točno riječ) pa ga je on/ona povelo na kat. Mrzio je i takve, razmišljao je promatraljući nedefiniranu guzicu koja mu se njihala pred licem dok se penjao. Toliko udivljeni bezličnošću da su svojevoljno brisali i najprirodnije razlike. On ili ona, bilo je nevažno, bezličnost je rađala bezosobnost, bezosobnost je rađala nepostojanje. Samim time što je ipak udisalo zrak, zauzimalo prostor, gnojilo zemlju svojim otpacima, a svejedno biralo ne biti, tjeralo ga je na povraćanje. Na odbojnost. Na prezir. Na mržnju.

Na rehabilitaciju.

“Rehabilitacij” - pisalo je na vratima pred koja ga je dovelo ono. Posljednje je slovo “a” netko sastrugao. Posljednje je “a” bilo nepostojeće. Zar ni “a” više nema nikakva glasa? Uvelo ga je u sobu, pet sa pet, praznu, ogoljelu, antiseptički ispražnjenu i

posjelo na stol-krevet koji je izrastao iz poda. Reklo mu je nešto, stavilo priljepke na glavu, prilijepilo je brisač mozga za njegov mozak, još uvijek mlad i pun ideja, reklo mu još nešto, pa izišlo iz njegovog postojanja.

Mrzio ih je, sve od reda, i često im to davao do znanja. Prezrivim pogledima, sarkastičnim dobacivanjima, ignoriranjem, vlastitim idejama koje su bile briljantne i nove, i veličanstvene, i sasvim nevoljne utopiti se u prosječnost. Znali su da ih mrzi, da pljuje na njih. Tolerirali su ga, ali samo do određene granice. Ovo je već treći put da su ga poslali na rehabilitaciju. Rehabilitacij. Smijurija, vješto prikrivena manipulacija, reprogramiranje, svodenje na ono. Ali, nije imao izbora - ne ako je još uvijek želio raditi, ne ako je još uvijek težio izvući se iz truleži i smrada. Prokleta ambicija, prokleta svijest o nečem boljem i prokleta nada. Nekada je mrzio i samoga sebe.

Na nevidljivi mig dirigenta, moždani su mu impulsi poskočili na boje. Na zvuk boja koje su ga ospojasale, usnivnule, uzbibnule. Očne su mu jabučice ustreptale i on je konačno sklopio oči i prepustio se Virtualu. Odmah su ga obuzele slike, pretapajući se i stapajući u smislenu cjelinu. Prebacio je pogled lijevo-desno i ona je bila tu.

Livada, zelena, mirisna i prostrana. Plavo nebo nadvilo se nad brežuljcima na horizontu. Oblaci su plovili plavetnilom, lijeni i baršunasti. Tlo je bilo prekriveno predimenzioniranim, gumastim žutim cvijećem koje je tvrdoglavu izviralo iz trave, buljeći u vis. Kroz travu i po cvijeću skakale su plahe skočibubamare ogromnih ljubičastih očiju. Ptičice na granama izgledale su poput krpenih lutaka, a ipak se čuo njihov pjev. Zvižduku ptica pridružila se ljudska pjesma koja je dopirala iz daljine. Pojačavala se, nadimala poput balona ispunjenog slatkišima. Kad balon pukne, slatkiši će prekriti tlo poput vilinske prašine i ispuniti srce sjajem.

Osvrnuo se oko sebe u potrazi za izlazom iako je znao da u ovom programu izlaza nema. Bio je to više nekakav instinkt kojem nije mogao odoljeti. Nije želio da ga prekriju vilinskom prašinom, sretnom pjesmom, blagim slikama i ljepotom. Nije želio da mu se uvuku pod kožu, da ga mijenjaju iznutra, da mu kažu kako je svijet bajan i bajkovit. Ali, oni su već bili tu, a izlaza nije bilo. Plesali su oko njega držeći se za ruke, svi likovi iz stvarnosti, povučeni iz podsvijesti i sjećanja, stopljeni u jedan kadar obuzimajuće sreće. Pjevali su mu da bude sretan, da voli umjesto da mrzi, da koraca umjesto da gazi, da se prilagodi, popusti, stopi ... Nije im mogao pobjeći, okružili su ga i skakutali u kolu oko njega. Gore-dolje, smijući se, gledajući ga s ljubavlju, okolo naokolo, pjesma je zvonila, a krug se smanjivao sve više i više, bili su mu bliži, sreća je bila bliža ...

A onda najednom mrak.

I bol. Strašna bol koja mu cijepa um.

I već je u sljedećem trenutku ponovo bio na livadi, ali ovoga puta sam. Osluhnuo je vjetar kako plovi preko trave i glasove koji su bili daleki, ali su se približavali. Vikali su, uzbuđeni, mahniti. Nešto se dogodilo - bilo mu je jasno, ali nejasno. Bilo mu je jasno da je ona bol bila koliko nenadana, toliko i nepotrebna. Nešto se dogodilo. Osjećao je nečije ruke na svom tijelu. Pipali su ga, prepipavali. Čuo je pojedine riječi ...

- *Pulsa nema ...*

- *Preoptere ...nje ... sustava ...*

Ali, ja sam ovdje, razmišljao je, osvrćući se za skočibubamarom koja je poletjela s maslačka. Njegovo je tijelo bilo тамо, на krevetu, у просторији, али свјест му је била оvdje, на travi, у svijetu. Tijelo je тамо било неактивно, а свјест оvdje јива. Živ? Je li još uvijek bio živ? Nešto se dogodilo.

- *Mrtav ...*

- ... *osiguranje ...*

- Preopterećenje sustava ... kratki ... spoj ...

Osjećao je kako se priljepci odvajaju od njegovih sljepoočnica i odjednom više nije osjećao svoje tijelo, tamo u prostoriji. Počinjao je osjećati ovo tijelo, tu na travi. Osvrnuo se i još uvijek je bio ovdje. Zauvijek ovdje, shvatio je. Nešto se dogodilo i to je uzrokovalo da njegova svijest ostane zauvijek zarobljena u Virtualu. Onaj tamo vani je nestao, ali je ovaj ovdje zauvijek zaglavio tu. Čuo je pjesmu u daljini. Pjesma mu se približavala. Zauvijek pjesma, zauvijek kolo i sreća na licima. I ljubav, a ne mržnja.

Spržili su mu mozak, shvaćao je, ubili su ga, razmišljao je, ugasili jedan život, kimao je, uklonili ga dok je još bio mlad i pun ideja. On kao on više nije postojao. Postojao je drugi on. Izmijenili su ga, reprogramirali, mutirali. Iz stvarnosti prebacili u Virtualu. I nije ih mrzio zbog toga. Ne.

Volio ih je. Sve od reda.

Pomme frite

Cyber generacija. Hodali su oko mene uhvaćeni u koštač s tutnjavom koja nam je dopirala iznad glava. Razlog više pandama da se skriju među drveće. Razlog više kitovima da umiru u brazdama. Iz glava su im curila posrebrena ticala, plesala su na smrđljivom vjetru. Dah im se ocrtavao ispred lica kao žućkast, lako raspršljiv oblačić. Te oči mutne boje sretale su se s mojim pogledom, plazeći uzduž i poprijeko mogu golog, oznojenog tijela s tek naznakom zanimanja, nestajući u milisekundi u ponoru informacija. Tijela su im imala sivoplavu boju: sivoplavi poliester, sivoplava svila, sivoplavi zaborav pamuka. Kretali su se brzim, grčevitim koracima, vadeći iz tih velikih džepova-torbi sivoplave tabletice koncentracije.

Sutra će svijet biti sivozelen.

Uočio sam jednog plavokosog kako mi se približava. Sitne naznake zanimanja u uglovima tankih usana, u raširenim nosnicama, u prstima koji su nervozno plesali neovisni od moždanih impulsa. Ticala se zaniješe ... Pružiše se prema meni ... Razlog više moru da se skuplja i potapa pod paskom mjesecčevih mijena i ledenjaka što su topili svoju postojanost tamo daleko na sjeveru.

Osjećao sam se kao probuđen. Kao probuđen u san.

Velika srebrna vrpca prekrivala mu je čelo. Imala je sitne otvore koji su mu se pružali u mozak. Plava mu je kosa rasla tamo gdje su joj to dopuštale ostale srebrne vrpce. Pored desnog uha

izrastao mu je jedan dugačak pramen. Dva su se ticala pružila iz sljepoočnica. Imala su svjetleće vrhove, dva zasebna oka. Zalelujala su se, odbila od ramena, poletjela u utičnice. Razlog više ozonskim rupama da rašire svoje butine. Unos podataka skoro ga je bacio na koljena.

Protok svijesti i kolektivna misao odbili su se od mojih staklenih zidova. Bio sam elektron u zadanoj putanji, kap kiše koja će pljunuti nekog u potiljak. Zemlja se i dalje okreće, znao sam to. A zatim bljesak - protočnost se pretvorila u zatvoreni kavez jedne misli, privatni električni krugovi dahnuli su svoju poruku meni koji sam selektivno pokupio. Razgovor nije mogao dugo trajati. Pa bljesak.

- Nastavi - dahnula je ispod mene svojim hrapavim glasom od vrištanja. I ja sam nastavio. Obavile su me njezine noge-utezi. Povukle se me natrag u san. Ja sam jeftina kurva svakodnevice. Tek tabletica koncentracije.

Napredak je kečap. Civilizacija ga je razmazala po *pommes fritesu*.

Ja sam smeđi, smežurani *pomme frite*.

Mireille

- Mireille, izgledala si tako lijepo onoga jutra kad smo se upoznali na autobusnoj stanici ...

Značajno se zagledao u njezine krupne, tamne oči. Šćućurila se na krevetu i nijemo ga promatrala, proždirala ga pogledom: bez riječi mu je prenosila što je osjećala. Bila mu je zahvalna - znao je to - što je voli tako potpuno i bezuvjetno. To je bilo nešto o čemu je oduvijek sanjala. To je bilo ono što mu je prenosila svojim statičnim, širom otvorenim očima snježnobijelog laneta na mećavi.

Drhtavim ju je prstima pomilovao po kosi, prstima koji su zatim sami krenuli prema njenom licu, uhvaćenom u dirljivoj ljepoti. Zahvalne suzice kliznule su joj iz oka i stopile se s njegovim prstima. Sagnuo se i spustio poljubac na njene suze, kad je zajecala.

- Mireille ... Mala moja Mireille ... - promrmljao je i zario lice u njezinu kosu.

Ponovo se prisjetio onoga jutra. Lijevala je kiša i još je praktički bio mrak. Ljudi su se stiskali ispod male nadstrešnice na autobusnoj stanici, drhtureći pod naletima sjevernjaka koji kao da je puhal iz svih smjerova. Kad je stigao na stanicu, više nije bilo mjesta ispod nadstrešnice pa mu je za obranu od vode i vjetra preostao samo klimavi kišobran. A onda je stigla ona: bez kišobrana, pokisla, smrznuta, kiša joj se slijevala niz obuze poput suza ... Ponudio joj je slabašnu zaštitu svog kišobrana,

što je, cvokoćući zubima, prihvatile. Nije ni primijetio da mu se cijelo vrijeme dok su tako zajedno čekali autobus kiša slijevala s vlastitog kišobrana u ovratnik jakne. Nije ga bilo briga.

Jesam li je zamislio? - pitao se dok su se upoznavali. - *Jesam li je izmislio?*

- Zovem se Mireille - rekla je, pruživši ruku. Glas joj je bio dubok, baš kako je volio, a ime dovoljno egzotično da, ako ni po čemu drugome, bude zanimljiva samo po tome

- Ivan - odvratio je kratko, a potom se izgubio u njezinom pogledu ...

Sjećanje na to davno jutro i njezin savršeni osmijeh polako je izblrijedjelo dok ju je promatrao kako sjedi na krevetu i gleda ga mokrih očiju. Pokušavajući razbistriti misli, koncentrirao se na vijuge koje su pravili njeni uvojci u njegovoј ruci. Bio je to pleter pozlaćenih niti koji mu se obavijao oko prstiju nježno poput ... *Ne možeš biti ovako savršena ..., razmišljaо je, trudeći se razaznati javu, ne ovako.* Svila što klizi nježno poput ...

Primio je punu šaku njenih uvojaka i - ni ne shvaćajući što namjerava - snažno potegnuo. Prodorno je jauknula, trgnuvši ga. Pred očima mu je prošla neka maglica dok mu je mozak pokušavao usvojiti shvaćanje da njene suzice možda i nisu bile zahvalnice. Nespretno je povukao ruku i ustuknuo korak - dva u mrak.

- Molim te .. nemoj me ozlijediti ... - promucala je između jecaja.

- Mireille ...? - promatrao ju je začuđeno.

Kosa joj je bila poput Mireilleine, njezine usne su ga, iako sada iskrivljene od plača, podsjećale na to kako je izgledala kad se smijala, oči - dva velika, tamna bunara u kojima bi se gubio

satima. Izgledala je kao ona, a opet, kao da nije bila ona ... *Ako sam te zamislio, kako možeš biti tako stvarna?*, pitao se, grizući donju usnu, povlačeći se sve više u tamu.

Ponovo se u mislima vratio na stanicu. Kiša je padala, padala, padala, padala i hvatala se u njene trepavice. Obavijao ju je miris mandarina. Vjetar joj je uletio u kosu, a kapi su poletjele ... Dok su letjele zrakom kroz svjetlo što su bacali automobili u nemilosrdnom prolasku, presijavale su se u milijunima boja ... sletjevši konačno na njegovu jaknu. Sve je postalo smeđe.

Njeno ga je šmrcanje ponovo vratilo u stvarnost. Okrenuo se i žustrim koracima otišao do radnog stola.

- Ne brini, Mireille - rekao je preko ramena - izdrži još malo.

Dalekovezom se spojio na virtualni korteks V-lifea. Pred očima su mu bljesnule poruke drugih, viših V-lifeovih programera, ali ih je sve stavio na čekanje. Obavijesti o testovima, napretku i posljednjim provjerama sustava morat će pričekati. Sad je imao važnijeg posla, važnijeg čak i od samog V-lifea.

Učitao je program koji je automatski odabrao zadnje spremljene postavke i pokrenuo testnu verziju V-lifea.

Pred očima mu je prošla neka maglica, a onda je bio u igri. Stajao je pred vratima bijele kućice s lijepo uređenom okućnicom. Bio je u sivom odijelu u kojemu mu je bilo pomalo vruće pa je olabavio kravatu. Taman je namjeravao staviti ključ u bravu kad su se ulazna vrata širom otvorila, a na njima se pojavila ona.

Mireille.

Izgledala je jednako lijepo kao onoga jutra kad su se upoznali na autobusnoj stanicici.

Bacila mu se u zagrljaj i poljubila ga. Ljubila ga je dok su ga njeni zlatni uvojci škakljali po nosu.

- Nedostajao si mi - promrmljala je između poljubaca, a zatim ga primila za ruku i povela u kuću.

Krenula je u spavaću sobu, ali ju je Ivan zaustavio. Nije zbog toga došao kući. Zastala je zbumjeno, a onda rekla:

- Umoran si? Želiš li da ti pripremim večeru?

Odmahnuo je glavom. - Želim te samo gledati - rekao je. Želio je provjeriti, biti siguran. Da, bile su to te oči, ta kosa, te usne ... Bez sumnje - bila je to ona.

A tko je onda bila *ona*?

- Zabrinula sam se, nije te dugo bilo - rekla je.

- Sve je u redu, mala moja. Još samo malo izdrži. Uskoro se više nećemo razdvajati.

Široko se nasmiješila. Iz očiju joj je iskrila sreća. - Uskoro - ponovila je i bacila mu se u zagrljaj. Poljubili su se, a potom pošli u spavaću sobu.

Dok je spavala, izgledala je upravo kao njegova Mireille, ali to nije bila ona – sada je to shvaćao.

Čučao je pored nje i pomno je promatrao. Više nije bio priključen na V-life, ali mu je dalekovezni kabel još uvijek padao iz utičnice na lijevoj sljepoočnici. Više nije primjećivao kad bi ga ostavio uključenog.

Razmišljaо je, pokušavaо se prisjetiti. Bilo je očito da mu je ona poslužila da kreira lik svoje Mireille, ali se nije mogao sjetiti kako je dospjela u njegov stan. Ni gdje ju je pronašao ... Bila je netko: živa osoba koja vodi svoj živi život i sada se nekako našla u njegovom živom životu. A istodobno je postojala i u njegovom virtualnom životu. Bilo je to zbumujuće, krajnje zbumujuće.

Ustao je i vratio se do radnog stola. Bio je umoran, ali nije mogao spavati. Želio se vratiti u V-life. Želio je otići kući. S tom

mišlju, dalekoveza je sama proradila i automatski ga vratila na zadnje spremljene postavke. Stopio se sa svojim virtualnim likom, a da nije ni zamijetio kada se to dogodilo. Količina informacija koje je V-life unosio kroz dalekovezni priključak prekrila je sve misli koje je imao prije nego li je V-life proradio sam od sebe. Kad se vrati u stvarnost, sve će te misli biti beznačajne i zaboravljene.

Tijekom posljednjih tjedana testne faze rijetko se vraćao u stvarnost. Podesio je postavke tako da se sada izravno iz igre mogao priključiti na virtualni korteks, a vraćao se samo kad je trebao zadovoljiti tjelesne potrebe. Pritom je ignorirao nepokretno tijelo žene zavezane za njegov krevet i odgovarao samo na one pozive viših V-lifeovih programera koji su se bavili puštanjem igre u pogon. Njegov mu je stvarni život postao apstraktnijim od onog virtualnog. Nikako se nije mogao priviknuti na njega.

Osim toga, tamo ga je čekala Mireille. I ovdje u stvarnosti postojala je jedna Mireille, ali ova nije bila ona prava. Ova je bila savršena u nekim detaljima, ali ne u svim. Imala je neke pogreške u temeljnog programu, a sada se više nije ni micala kad bi svratio u stvarnost. Zato ju je uglavnom ignorirao i obavljao ono po što je došao, prije nego što bi se vratio kući.

Za koji dan će V-life zaživjeti. Još samo malo i svi će imati prilike isprobati ono na čemu su on i ostali V-lifeovi programeri, raštrkani diljem svijeta, radili posljednje dvije godine. Uskoro će svi živjeti V-life.

- Izdrži samo još malo, slatka moja Mireille - šapnuo je u mrak, promatrajući je kako spava. Prisjetio se onoga jutra kad ju je prvi put ugledao na autobusnoj stanici. Lijevala je kiša i ona je na trepavicama imala dijamante sačinjene od kapljica kiše.

Ponudio joj je da stane ispod njegovog kišobrana i upoznali su se, ali nije smogao hrabrosti da je pozove na kavu. Uskoro je došao njen autobus i ona je nestala među ruljom. Bilo je to prije više od dvije godine, dok je još uvijek razvijao koncept za V-life. Njegov je koncept kupila velika računalna kompanija i zaposlila ga kao glavnog programera igre. Posljednje je dvije godine živio za V-life. Posljednje je dvije godine živio za Mireille ...

A onda se prije dva tjedna ponovo ukazala. Ugledao ju je na ulici i nije bio sasvim siguran iz kojeg je života, no to nije bilo niti važno. Ovog mu puta nije nedostajalo hrabrosti da je pozove na kavu. Vjerojatno je tako i završila u njegovom stanu.

Samo dok je spavala, tako spokojna i mirna, izgledala je kao njegova Mireille, iako nije bila ni približno stvarna kao ona. Ipak, uza sve nesavršenosti, uza sve razlike koje su ih spajale i odvajale, nije si mogao pomoći: obje ih je volio. Volio ih je kao jednu.

Uz tu misao, njeno mu je lice živnulo pred očima i dalekoveza se pokrenula sama od sebe ...

Stvari nemaju svrhu; nije svemir stroj u kojem svaki dio ima korisnu funkciju. Koja je funkcija galaksije? Ne znam ima li naš život svrhu i mislim da to nije ni važno. Važno je to da sačinjavamo dio. Poput niti u tkanini ili travke u polju. To je i mi jesmo. Ono što činimo je poput prolaska vjetra kroz travu.

Ursula K. Le Guin, “The Lathe of Heaven”

Riža ispod noktiju

Mon Dieu!, pomislio sam prolazeći tim sumornim, smrdljivim ulicama. Moja je kočija cupkala po neravnom asfaltu, spotičući se o, nedajbože, tko zna kakve lešine i stvorove koji nisu bili dovoljno brzi ili mudri da joj se uklone s puta. Rukom sam pronašao asmah koji mi je visio na lancu oko vrata te sam ga zgnječio prstima, osjećajući božansko pod kožom. Zatvorio sam oči u gadljivoj gesti, želeći da jednakom lakoćom mogu ignorirati i mirise dugačke ulice. Ah, blasfemijo razasuta poput riže na glave ove djece! Ah, stvore potisnutog apetita! Ah! Ah!

Mačkaste su me oči promatrале dok sam prolazio. Osjećao sam ih na potiljku poput vrelih mlazova lave; rigali su ih prema meni ljudi mačkastih očiju i treperavih čela što jedu s poda i na podu spavaju. Krakati im prsti završavaju oštrim kandžama, zakrvavljenim noževima strasnih i okrutnih udaraca i poljubaca. Djeca ceste. Djeca kraljevske truleži. Zarobljeni u aritmičnom srcu svijeta kojeg ču uskoro napustiti.

Kočijaš je neznatno ubrzao dok smo prolazili pored smeđe zgradurine popucala pročelja; iznutra je do mene dopro dječji plać. *Bolnica* ..., pomislio sam te se stresao na tu pomisao. Okrenuo sam glavu na drugu stranu, pokušavajući još jednom asmahom uliti u sebe božansko, no mačkaste su oči, te žute mačkaste oči, bile prisutne sa svih strana. Njihov me raspored uplašio. Raspored plača i bola utkan u te poglede, raspored smijeha i razvrata, raspored otvora u taj svijet, u njegovu

kanalizaciju. Kroz te je poglede sve bilo dostupno - sav jad, svi smradovi; osjećao sam gnušanje i nelagodu u trbuhu. Znao sam čija je krivica, ali mačkaste oči nisu mogle probuditi sažaljenje u meni.

Mrak je doplazio sa zapada. Cmizdravo je derište oluje prijetilo da će se isprazniti nad lukom i ulicom koja ju je spajala s gradom. Pažljivo birajući tonalitete, zagrmjelo je u plač, tek kao upozorenje nama dolje. *;Dios mío!*, pomislio sam. *Ne danas! Ne sada...* Ali da danas, da sada. Bit će kiše, zabruji vjetar smrdljivog zadaha kroz prozor kočije, bit će oluje. I sitnih zrnaca tuče ... Poput riže ...

Nebitnost. Nebitak. Nebiće.

Primicali smo se luci šepavim korakom oznojena konja. Klatili smo se, a velika, gojazna kupola kočije cvileći je plesala na osovinama kotača. Rastuća agonija u utrobi; trulo meso pored ceste; patnički cerek na licu; sve sam to ja dok se krećem sumornom, smrdljivom ulicom od grada prema luci. Ah, patite, patite, nervozni prsti posuti krastama! Nečastivom je ovo leglo, njemu dom. Prostro je svoje lice tebi pod noge, dragi Bože, pa te grimasom izaziva. Razumijem te, Bože, razumijem zašto, razumijem kako i kada si ih napustio. Pomisli, Bože, pomisli samo koliko te psuju ...

Na putu nam se isprijecila visoka ograda.

- Stoj! - graknu stražar pred vratima. - Dokumenti! - Čekao sam izmjenu pogleda i riječi između mog kočijaša i stražara; čekao sam da se sporazumiju na svom jeziku. Klepetali su im jezici, a ja sam se osjetio uljuljkam u njihov govor te sam, potaknut tom mišlju, ponovo rukama prihvatio knjigu što mi je ležala na koljenima. Nasumice sam otvorio stranicu ... Sa crne su se podloge zlatna slova zagledala u mene ...

“Jer isto tako u mišljenju mogu postojati, kako ja vidim, i nesigurne ili, štoviše, pogrešne stvari, i to ako ih meni saopćava

netko čije riječi razumijem, odnosno, onda ako se varam i, što se često događa, u rečeno vjerujem ... Ako ja, dakle, slušam i razumijem riječi da negdje postoji nešto što je veće od svega što se može zamisliti, tada tu rečenicu shvaćam kao prosti zvuk riječi ...”

Bože, pomislio sam, shvaćam te.

Stražar nas je propustio te su se za nama, uz glasan zveket, zatvorile vratnice ograde. Sada nam je pod nogama ležala ravna cesta te je kočija jurnula, oslobođena prašine njihova postojanja.

U luci su me dočekali srdačno i ponizno. Ljubili su mi ruke, prsten-pečatnjak i asmah; kleknuli su i ja sam se preko njihovih leđa popeo na srebrno postolje smrti. Njihovi su me hladni prsti dodirivali po čelu i prsima; prikapčali me, ukapčali me; bio sam produžetak jednog većeg tijela, a nešto u meni nije prestajalo ponavljati riječi: *negdje postoji nešto, nešto što je veće od svega što se može zamisliti, negdje postoji nešto što je veće od svega što se može zamisliti ...*

Suhi mi je san prhnuo u lice; nakašljao sam se, a zapravo sam tonuo i tonuo; mislio sam da sam vidio Božje lice pred sobom, ali to je bila skupna svijest što me vodila u Prostranstva. Bacio sam se na koljena na Božju pjesmu, na blagi zvuk sitnih zvončića, na slike izvijene, blještave spirale zvijezda. Galaksije su se ustremile prema mojim očima kao gladni prsti prosjaka. *Razumijem te, Bože!*, vikao sam u Prostranstva, obavijen njihovim veličanstvenim crnilom. *Razumijem te! Ja sam tek podanik onog koji je veći od svega što se može zamisliti ...*

Pretočili su me u Tijelo. Ja, Duh, bijah u njemu, Tijelu, osamljen. Uzeli su mi povratnu kartu iz prstiju, pogleda blagih, ali odlučnih, te mi pomogli da odaberem odjeću i da se odjenem. Crna halja bijela ovratnika prekrila mi je kržljave udove. Pružili su mi asmah

na iskrzanoj, kožnoj vrpc i ja sam ga prebacio oko vrata, stisnuvši ga palcem i kažiprstom. Božansko, ah taj slatki cjelov Njegovih usta, poletio je u mene, prožeо me.

Tihim su me kretnjama usmjeravali pravim hodnicima. U njihovim sam pokretima mogao pročitati iščekivanje i borbu. Bio je to drugačiji svijet od onog kojeg sam napustio, pa i utoliko sličan, te sam im se nasmiješio. Nisam još prozborio, a oni me nisu poticali. Tek su me vodili stazama od sna-smrti prema javi-životu. A moje me novo tijelo žujalo.

Prostorija u koju su me uveli bila je okupana zlatnom sunčevom svjetlošću. Čekali su me. Prema njihovim sam poljupcima pružio ruku, sad bez prstena-pečatnjaka.. Njihovi su me likovi opuštali: niz malih, zakržljalih tijela u crnim haljama, s nesretnim pomagalima postavljenima na oči; primili su me za ruke i odveli niz hodnike, hodnike, hodnike ...

- Drago nam je da ste konačno s nama, Uzvišeni - šaputali su njihovi glasovi. Haljine su im šustale oko ravnih stopala.

- Šteta što je ovakva tužna prigoda razlogom mog dolaska - šapnuo sam i ja njima.

- Da, da ... Kraljevski nam plač ispija lica - zaromorili su, pa umuknuli.

- Svevišnji mu Duh sad na svojim prstima nosi ... - zapjevalo sam, a oni su se složili kimanjem glava. - Razapet sam, Bože, u tuzi i sreći, i izravno te pozivam ...

Smjestili su me u mračan, jednostavan sobičak. Svjetiljka na stoliću pored uzglavlja bacala je sablasno svjetlo na strop. Sjene su se igrale duž zidova: lagale su jedna drugoj tko su i što su. Polegnut, pripravan na san, usnuti nisam mogao. Paperjasti oblak sjećanja zalepršao mi je u mislima i ja se sjetih prošlosti, jednog davnog života i mirisa njegovih ruku koje sam štovao pomno i predano.

Ti, koji si toliko volio, sada si prah i ništavilo.

Sjećam te se još iz onog vremena kad smo bili samo djeca. Već si me tada prerastao u razmišljanjima. Ja sam bio surov i tvrdoglav, a ti si bio blag i susretljiv. Ni kasnije se to nije promijenilo.

Sjećam te se kada si ih po prvi puta ugledao. Nazvao si ih ljudima mačkastih očiju. Prema njima si se i ponašao kao prema - ljudima. Bilo ti ih je žao zbog svega onoga što su im napravili genetičari i oni koji su došli nakon njih. Bili su tvoja djeca i ti si ih volio. Pretpostavljam da ih i sada, u smrti, još uvijek voliš.

Ja nikad nisam bio tvoja misija, ne kao oni. Toliko si me puta prozivao, predbacujući mi. Želio si me podučiti njihovoj patnji, toliko si želio da osjećam isto što i ti. No, nakon nekog si vremena odustao. Govorio si kako su mi oni, kao i svima ostalima, samo smetnja: kao riža ispod noxtiju. Zauvijek ću se vraćati tim tvojim mislima.

Iako se čini kao da mi je prvi, tvoje tijelo vidim posljednji put. Nisi onaj koji si bio prije stotina godina, pa makar svoj Duh nisi želio dijeliti s drugim Tijelima. Bio si jedinstven, a to dokazuje tvoja, samo tvoja, izborana koža.

Je li moguće, brate, koji si mi to samo po krvi, da su naši pogledi na svijet bili toliko različiti?

Pogrebna povorka polazi prema kanjonu. Tiha se masa kreće zavijena u bijelo, a na vrhu glava stoji kruna tvoga lijesa. Dok prolazimo, promatraju nas tužne mačkaste oči. Bacaju na nas bijele latice cvijeća. Podižem svoj pogled prema užarenoj kugli sunca i njen me sjaj zasljepljuje. Podižem pogled prema tebi, moj Bože, no ti mi se sakrivaš; želim pogledati u tvoje veliko, blago lice, Bože, i uvjeriti se da je njemu sada dobro i da je siguran na tvojim prstima, no ne dobivam odgovora. Ah, bijelo lice Božje, što skrivaš iza svojih kapaka?

Iako nikad nisi Boga shvaćao kao ja, brate, iako si mislio da je smrt krajnji svršetak, vječan san, smilovao sam ti se. Pogreb će ti biti božanski.

S tvrđava su lelujale bijele zastave smrti. Sedam dana i sedam noći trajao je pogreb; sedam sam te dana oplakivao, brate. Vječnost me prestigla. S asmahom u rukama zborio sam s Bogom.

Moja je tjeskoba rasla sa svakom izrečenom riječi. Božja su usta bila velika i snena, a riječi koje su iz njih prštale nisu bile nagrada, već pokora. Odjeven u svećeničku odoru, s božjom krvlju u rukama, bio sam dječak koji razgovara s vlati trave koja je mudrija i starija od svega što se može zamisliti. Zapjeval sam s tobom, Bože, a bilo mi je rečeno samo jedno: Nastavi tamo gdje je tvoj brat, koji ti je to samo po krvi, stao. Nastavi njegovu misiju i njegov vječan život bit će osiguran na mojim prstima.

Zaplakao sam. Bio sam sâm u svojoj боли, a tvoja je kletva, brate, boljela više od ičega. Te sam večeri rano pošao na počinak.

Sljedeće je jutro bilo zamagljeno Božjim dahom. Legao sam u raku pored tebe, brate, zamislivši vječno. S neba su po nama padale bijele latice cvijeća, a kroz kanjon se prinosio miris tvoje smrti. Zaustio sam da kažem nešto, ali sam zašutio; ti me ionako ne bi mogao čuti. Zato ti se zaklinjem u mislima.

Zaklinjem se ... Kako bi svijet bio sve ono što si zamišljao, kako bi smrt bila sve ono što si potajno želio, kako bi vječnost na Božjim prstima zauvijek osigurala osmijeh na tvome licu, brate, zaklinjem se. Iako smo prah i ništavilo samo za života, a nektar i bokal vina u smrti, zaklinjem se. Jer, vječnost zahtjeva žrtvu, i kajanje, i ispaštanje - zbog toga se zaklinjem. Zaklinjem se zbog tebe. Učiniti će ono što je od mene traženo, učiniti će ono što je Božja volja.

S tugom stisnutom duboko u grlu naginjem se nad tebe; razgrćem rižu s tvoga lica i spuštam dva poljupca na Božje kapke.

Pod prstima osjećam rižu ispod noktiju.

Neka bude zeleno

Znao sam gdje sam bio. Ne i gdje jesam. Lice mi je bilo užareno, oči natekle i teške, a na nepcu mi je palucao poznati okus koji mi je odrvenio jezik.

Trebao sam biti na poslu u devet. No, na putu se pokvario tramvaj pa sam sišao i ušao u kafić koji je bio odmah nasuprot mom crvenom tramvajskom sjedištu. Nastao je krkljanac. Nitko se nikamo neće maknuti dok ne poprave tramvaj, a ZET-u se nije žurilo. Nije ni meni. Posao je ionako bio sranje, a kava je predobro mirisala da bih se uzrujavao oko nekoliko sati kašnjenja.

Konobarica me poprijeko gledala, kao da zna o čemu razmišljam. Njezini su prsti čarobirali iznad moje kave, iz šalice se pušilo. Zapalio sam cigaretu. S prvim sam srkom bacio pogled na njezine noge dok se udaljavala. Nosila je guste čarape boje kože i bijele borosane. Malo više - uski minjak s prorezom i lagana bijela košulja. Masna kosa svezana u neuredan rep. Nije bila posebno lijepa, ali je imala tijelo kraljice. Gibala se poput balerine, a parala pogledom kao da je Crvena Sonja. Ostavio sam se usporedbi i u mislima se vratio na prorez, kad se stala vraćati do mog stola.

- Zaboravila sam vodu - glas joj je bio dubok i ugordan. Nokti na rukama izgriženi. Pratio sam pogledom kapljicu znoja koja joj je zavirivala u dekolte.

- Hvala - mislio sam da će reći, trebalo je tako zvučati, ali se začuh kako izgovaram: - Udaj se za mene ...

Iz zvučnika nisu treštali narodnjaci, kao što bi se to očekivalo za ovu vrstu rupe, već *Dire Straitsi*, mogao bih se zakleti da znam pjesmu. *Waitress she watches me crossing from the Barocco Bar ...*

Ništa nije rekla, ničime pokazala iznenađenje, samo je gurnula ruku u veliki džep svoje pregače i preko stola mi proturila zeleni papirić.

Osjećao sam naočale na nosu i kako mi se s čela slijeva znoj. Miris trave je bio intenzivan i miješao se s vonjom piva kojim je netko zalio pod pa je pod nogama bilo ljepljivo. Sjedio sam na barskoj stolici, jednom nogom poduprt o pod, drugom o prečku stolice, u rukama držeći gitaru. Prstima sam prebirao poznatu melodiju.

Opet nam je na repertoaru bio omiljeni bend. *Excuse me for talking I wanna marry you*, a ja nisam mogao vidjeti uživa li publika niti briga li je uopće. Čuli su se glasovi, ženski smijeh, zvuk razbijene čaše, sve pomiješano sa slatko-oporim mirisom koji mi se izvijao ispod nosa. Povukao sam dim i zadržao dah dok je netko preuzimao džoint iz mojih zubi.

Rasturali smo, ali možda je to samo bila trava. Sjećao sam se kako je to izgledalo kad se svijet okreće oko tebe. Dok sam još mogao vidjeti, bio mi je to dosta čest i poznat osjećaj. Sada, u mraku, mogao sam samo zamišljati vrtoglavicu. Glava mi je bila postavljena na feder što poskakuje na upravljačkoj ploči terenca koji juri pustinjom ... Dok su moji prsti sami svirali znane im melodije, osjetio sam tuđe prste na svom licu. Lutali su preko pustinje, preko kotača, penjući se uz haubu, prodirući u staklo, zarivajući mi se u lice.

Zovu ga zeleno, ali što se mene tiče mogao je biti sojlent bilo koje boje: crveni, žuti, pa čak i zeleni, dok god je u moje oči

ponovo donosio slike - razbijene, razbacane, razmućene - a pod jezik okus cimeta. Cimet koji mi draška nosnice ... Na lahorasti dodir papirića žudno sam otvorio usta.

- Hoćeš zeleno? - njezine su usne oblikovale pitanje. Mahnula mi je s drugog kraja prostorije, a ta mi je njezina gesta izgledala poput plesnog koraka.

Nasmiješila sam se gledajući je naopačke obješena o motku i potvrđno joj mahnula desnim stopalom. Spustila sam se na koljena i obuhvatila znojnim grudima prečku koja je vibrirala u ritmu glazbe što mora da je treštala iz visokih zvučnika uokolo podija. Nisam mogla čuti glazbu, što nije niti bilo potrebno sve dok sam svoje gole grudi izlagala iskolačenim očima pijanaca i impotentnih šatro mafijaša. DJ mi je iz svog kaveza signalizirao da kreće sa *Straitsima*. To nam je bila omiljena glazba u sporim, ljepljivim večerima kad je nebo bilo krcato oblacima unutar kojih su bljeskale munje koje nikako da potjeraju barem jednu kapljicu kiše. Bile su to večeri pune znojnih koluta na košuljama dosadnih bankara i prerano očelavjelih informatičara, večeri u kojima se pio viski, a novčanice se lijepile za prste, u kojima je svaki od tih nazovi muškarčina želio zgrabiti nešto, zabiti se u nešto, ali je bio prefrustriran ili preočajan, ili prebijedan pa se opijao tražeći zaborav. *And a gogo dancing girl, yes I saw her ...*

Odjednom se našla iza mene. Njezine su ruke prelazile preko mog tijela i istoga tremnutka privukle sve poglede u baru. Njeni su mi bokovi zadavali spori ritam. Kretale smo se kao jedno tijelo, bio je to naš naučeni ples. Poljubile smo se izazvavši odobravanje publike - gledala sam ih dok su pljeskali. Njen je jezik mome predao malu zelenu ceduljicu.

Kad sam začula prve poznate taktove, pojačala sam radio i potom nastavila rezuckati mrkvu na tanašne kolutiće. Nokti su mi bili lijepo manikirani i ružičasto obojani. No, bore su mi i dalje pobjeđivale prste. Vidjelo se da to više nisu ruke djevojke koja je nekoć vrtjela bokovima i bila glavna na podiju dok su iz zvučnika treštali *Dire Straits*. Bacila sam nož na dasku i obrisala prste o pregaču. Trenutak sam stajala zagledana u varivo koje se krčkalo na vatri iščekujući da bude promiješano. Dok mi je srce odzvanjalo u grudima, otrčala sam do ogledala. Tražila sam ih i nalazila ... Bore oko očiju, usana, ovješena koža kao kod buldoga ... Gadila sam se sama sebi. Jebena starost, kad je naišla?

Ruke su mi se tresle dok sam njima prelazila preko lica. Plave su oči s užasom promatrala precrvenu kosu jedne starice, pretamno iskvarcanu kožu jedne babuskare, prebijele i presavršene zube jedne stare guske koja odbija ne biti više mlada.

Tijelo mi je i dalje bilo čvrsto, ali detalji su više otkrivali, nego li sakrivali. Tko još nosi ovakve traperice? Već su odavno izišle iz mode i ne valja ih nositi ni u privatnosti svoga doma. Oklijevajući sam ih skinula, promatrajući s gađenjem grude kože na koljenima, vene koje su se isprsile preko listova. Bacila sam hlače negdje iza sebe, istovremeno promatrajući kako izgledam u tangama koje starice ne bi smjele nositi. Povraćalo mi se od same sebe pa sam počela vrištati. Vrištala sam punim plućima dok je iz kuhinje dopirao smrad zagorene hrane.

Neka gori, neka sve nestane ... Potrčala sam prema torbici i iz novčanika izvadila bijeli zamotuljak. Drhtavim - staračkim, o tako staračkim! - prstima odmotala sam bijelu maramicu koja je mirisala na cimet i prinijela usnama zeleni papirić. Neka bude zeleno.

Trgnuo sam se kad se trgnuo i tramvaj. Svi su poletjeli prema naprijed, a ja sam odalamio koljenom o sjedalo ispred sebe. Dobro da nisam razbio zube o prečku, pomislio sam, a glasno opsovao nešto drugo. Tramvaj je odlučno stao. Pogled mi se polako bistrio dok sam prstima nesvjesno prešao preko džepa na košulji u koji sam spremio prazan omot zelenog paketića..

Bilo je jebeno jutro. Mora da sam se cijelu noć nadrogiran vozio tramvajem. U glavi mi je zvonio *Wild West End* od *Straitsa*, makar se nisam sjećao kad sam ih zadnji put slušao. Bio sam znojan i sigurno sam smrdio, ali nije bilo pomoći. Morat će ovakav na posao. Ne bi mi bilo prvi put. Osim toga, posao je bio sranje. Mogao sam ga obavljati i žmirečki, lijevom rukom dok desnom drkam, a nogama sviram Bacha na sintesajzeru. Jebeni stvarnosni izgledi za napredovanje i jebeni *team building* na kojeg sam odbijao otići. Pa što ako dobijem otkaz, da vidim kako će naći boljeg programera od mene.

Tramvaj je stajao i stajao.

- Ovo će potrajati - dobacio je vozač iz svoje kabine, uzrokujući val protesta putnika. Počeli su izlaziti na ulicu gdje je zrak bio još zagušljiviji od onog koji je zakužio tramvaj, a ja sam poželio još jedan papirić. Prošlo je pet minuta i stvarnosti mi je već bilo dosta, barem ove moje ... Trebao sam odmora, još tuđih razmišljanja, još drugih mirisa i okusa, iskustava svojih supatnika po zelenom, samo da odem daleko odavde. Ali, gdje da nabavim zeleno u ovo doba dana i ovdje ...? Gdje sam uopće?

Pogledao sam na ulicu i odmah meni zdesna kroz prozor ugledao poznati par nogu u borosanama. Nisam znao da radi u birtiji, ali sam znao što uvijek ima kod sebe. Zadovoljno sam se nasmiješio svojoj sreći i odlijepio iz sjedišta. Unutra sam naručio kavu i vodu.

Pravda

Savjest je nemoguće podmititi. Nije moguće zaustaviti ono kuckanje u dnu uma što nam govori da smo pretjerali, štoviše: zakasnili. *Kuc-kuc!* Sami sebe pozivamo na odgovornost. Koliko se odbijamo upustiti u razračunavanje s vlastitim grijesima ili grijesima svakodnevice, toliko gubimo na poimanju samog sebe.

Samuraj je baš bio zadovoljan što mu je savjest bila mirna. A Samurajeva je savjest bila mirna zato što su njegovi grijesi bili isplaćeni, što je njegova soubina bila promijenjena, a sam tijek vremena iščitan, unaprijed i unatrag, iz milijuna i milijuna redaka poniranja duboko u bit svemira. I tako ... *Kuc-kuc* u njegovom umu prestao je onoga trena kada je položio dlanove na martir - zasvrbjeli su ga zbog elektriciteta samoga mjesta - nakon što je izgovorio propisane riječi - progutao je par slogova u žurbi, tvrdoglavu odlučan što prije nastaviti put - i nakon što mu je glas izgovorio tu čarobnu formulu: odriješen si od grijeha. Znao je da, želi li na vrijeme stići na vlak, mora krenuti toga istog trenaa pa ni tu formulu nije odslušao propisnom pobožnošću do samoga kraja. Preostalo je jako malo vremena.

Dok je u stupu zraka padao sve niže prema koljenu katedrale, razmišljao je o ovim i onim sitnicama koje mora učiniti kad stigne kući. Zakoračivši iz ponora na tvrdi pod, jurnuo je prema postaji u koju je upravo ulazio vlak: prekrasna bijela zmija koja je dopuzala na svojoj jednoj tračnici. Samuraj je požurio za ostalim putnicima.

Pronašao je svoj odjeljak i u mikrofon izgovorio svoje ime koje je zazvučalo kao Samuraj, istodobno pritisnuvši desnim kažiprstom crni identifikacijski jastučić. Konduktor mu je poželio dobrodošlicu i ugodno putovanje, a Samuraj se progurao između vratnica prije nego što su se stigle do kraja otvoriti.

Putovanje je bilo kratko pa nije uspio odgledati cijeli film koji se prikazivao. Ali, previše mu nisu značila ni ona posljednja tri sata koja je pogledao jer je u jednom trenutku zadrijemao te tako izgubio tijek radnje. Izlazeći iz vlaka, osvrnuo se iza sebe. Čak je i iz te udaljenosti još uvijek mogao vidjeti katedralu. Oko koljena su gmizali vlakovi, oko laktova su jurile lebdjelice: srebrna blasfemija, dok je glava bila sakrivena gustom maglom. Samuraj se nije sjećao da je ikada vidio lice katedrale ili njena stopala zarivena daleko dolje, među seljaštvom, već odavno skorena naslagama njihovih nastambi. Još uvijek je u nosnicama mogao osjetiti miris truleži i propadanja. Naježio se pa nastavio niz ulicu, sada smirenijim korakom.

Žurbe je iznenada nestalo - žurbe da što prije nestane s posvećena tla, kao da bi njegovi koraci povrijedili božje osjećaje pa bi ga kaznili svojom selektivnom pravdom. Kao da je pravda nedostizna, kao da ga jednog dana neće sustići dvjesto kilometara dalje ... Ponovo se naježio. Pomisao na pravdu uvijek ga je uzbunjivala, iako je hladnokrvno i bez osjećaja obavljao svoj posao - svoj poziv. Tihim pokretima, brzim okretima, savršenom preciznošću i odlučnošću, Samuraj je ubijao - jer mu je to bio posao. Odrubljivao je svaku ucijenjenu glavu, a dok je to radio nije razmišljao o pravdi - ako se osuđenik nalazio na popisu za smaknuće, sigurno je zaslužio smrt - nije razmišljao o osveti - barem ne onoj ljudskoj jer njega nijedan čovjek nije mogao uhvatiti - nije razmišljao ni o plaćanju grijeha - što je obavljao gotovo automatski nakon svakog smaknuća - samo je molio za milost i razumijevanje, za prihvaćanje njega i njegovog poziva.

Ali, bogovi se još uvijek nisu odazvali ni na ovaj, ni na onaj način pa je Samuraj strepo ...

A katkad se nadao ... Kao danas, na primjer ... Kao danas, kada je pobio cijele tri generacije Vještičje braće, posvetivši njihova tijela prije i poslavši ih bogovima nakon svakog zadanog udarca. Stigao je jutros do katedrale istim ovim vlakom, progurao se do stupa zraka koji ga je spustio do zgloba, a zatim do podnožja nastavio pješice niz milijun stepenica. Oko podneva se već probijao među nastambama, među seljaštvom i trgovcima, životnjama i zaprežnim kolima, blatnim ulicama, natkrivenim vječnom sjenom katedrale. Obukao je svoju najgoru odjeću, ali i u smedim je dronjcima izgledao otmjenije od svjetine pored koje je prolazio. Gubavci i genetske nakaze prosjačili su pružajući svoje patljke prema njemu i zijevajući bezglasnim ustima molitve za njegovo zdravlje; seljaci su gonili magarce ili koze, psujući jedni druge, psujući sve oko sebe, ne mareći za ljude koje su gazili; trgovci su se pohlepno stiskali uz njega, stavljajući mu pod nos svakakvo posuđe i tepihe koji su smrdjeli po urinu, dok su mnogobrojni musavi dječaci gurali svoje ručice u njegove džepove u nadi da će pronaći nešto više od svilene maramice ili kutije cigara. Progurao se kroz tu masu ljudi i zašao u jednu uličicu natkrivenu prljavozenim platnom, zidova udaljenih jedva metar i pol te se stao uspinjati improviziranim steponištem napravljenim od drvenih trupaca i blata.

Zgrade pored kojih je prolazio bile su mračne i tihe, sva graja i buka ostala je za njim. Konačno je stigao da malog hrama lokalnom božanstvu, sakrivenog gustim dimom koji je kuljao iz kadionice. Obišao je dim i ušao u pronaos, taman i vlažan, a zatim i u naos, osvijetljen svijećama poslaganim oko postolja kipa koji je predstavljao čovjeka s glavom bika: lokalno božanstvo kojem Samuraj nije znao imena. Zagledavši se u njegovo lice, stao je i čekao. Nije im dugo trebalo.

Parirao je svojim mačem udarac koji je došao slijeva, kao da mu želi raspoloviti glavu, a zatim bodežom zaustavio tijelo koje ga je napalo. Mladić u crnoj tunici srušio se na svoj mač. Odmah je zatim uslijedio još jedan napad - ne, zapravo su njih dvojica trčala prema Samuraju: ujednačeno, izvježbano, sasvim bezglasno, noseći vjetar u svojim pokretima. Samuraj ih je lako svladao, ta bili su tek dječaci. A zatim naiđe mir; tišina se spustila na hram kao težak plašt, čak su i mirisi s ulice, do tada donošeni vjetrom, nestali, zamijenjeni oporom sterilnošću. Samuraj se osvrnuo tražeći bilo kakav pokret, nekakvu naznaku sljedećeg napada, ali do njega nije došlo. Morat će ih potražiti, pomislio je, a zatim spremio mač u korice.

Krenuo je prema stražnjem dijelu hrama, tamo gdje su tanki zidovi, gotovo pregrade, klizili jedan mimo drugoga. Hodao je polako, oprezan i tih, osvrćući se oko sebe, držeći samo bodež u ruci. Zavirivao je u treću prostoriju u nizu kada je osjetio jedva primjetno komešanje zraka. Okrenuo se i u posljednji trenutak bodežom zaustavio mač; lice napadača bilo mu je toliko blizu da je mogao vidjeti pulsiranje bila na njegovoj lijevoj sljepoočnici. Snažno ga je odgurnuo od sebe, isukao svoj mač i zarinuo ga u napadačevo srce i prije no što je on stigao jednom udahnuti.

Još samo jedan, pomislio je, pa ušao u malu, tamnu prostoriju, osvijetljenu tek sjajem jedne jedine svijeće. Netko je zafučkao kratku melodiju, od dvije-tri note, ali ga Samuraj nije mogao vidjeti. Kao da se sakrivaо u sjenama. Pogledao je prema stropu i tamo ugledao čovjeka, postarijeg, sičušnog, jedva metar i pol visokog, kako lebdi prekriženih nogu i mača naslonjenog na čelo. Samuraj je zamahnuo prema njemu, ali prenisko pa je lebdeći čovjek još jednom zafučnuo, kao da doziva neke tajne sile. Samuraj se pitao je li ga uopće primijetio. Tek što je na to pomislio, čovječuljak je otvorio oko, samo jedno, i prostrijelio ga svojim crvenim zjenicama, vučjim pogledom punim

snage. Zaljuljaо se u zraku, jednom rukom držeći mač, drugom održavajući ravnotežu, polako ispružio noge prema podu pa se napoljetku spustio, hodajući, ali isto tako i lebdeći u zraku, kako bi mu glava bila u razini sa Samurajevom.

Samuraj je začuo njegove riječi u svojoj glavi: *Ubio si moju djecu*, rekao mu je u uho, ali Samuraj to nije imao namjere slušati pa je krenuo u napad, silovitim zamahom presjekavši zrak. Munjevito se okrenuo i on je stajao iza njega. Samuraj je parirao njegov udarac pa se ponovo okrenuo, parirao, okrenuo, parirao, okrenuo ... Čula su ga vodila u ovoj sasvim neizvjesnoj bici. *Ubio si svu moju djecu, ubojico*, rekao mu je ponovo u uho, ali se Samuraj nije obazirao, nije imao namjere dozvoliti mu da ga dekoncentririra. Znao je kako se bore Vještičja braća Zbunjuju svoje protivnike naglim nestajanjem i pojavljivanjem njemu iza leđa, upliću mu se ravno u misli. Oni nemaju osjećaja, oni nemaju djece, oni su Vještičja braća, prokleti i na ovom životu ostavljeni pukim previdom.

- Tvoji Sinovi smrti su mrtvi! - vikao je Samuraj bježeći mu. - Zaklani, rasporeni! - vikao je, izazivajući ga. Okret, okret, odbijen mač, mač, mač ... *Ubojico, raspolovljeni, mesaru bez savjesti, uništeni* ... Mačevi su proizvodili iskrice u svojim naletima jedan na drugoga. Bitka bi potrajala, no ...

U jednom je trenutku Samuraj odlučio završiti borbu. Bilo je zabavno lamatati mačem crvenookom čudovištu ispred nosa, ali on nije došao radi zabave ili dokazivanja. Uostalom, nije imao što dokazivati. Njegove su borilačke vještine bile superiornije od vještina bilo kojeg živućeg ratnika, Samuraj je toga bio svjestan. Nisu mu bili potrebni trikovi i varke da nadjača neprijatelja. Ali, ovoga je puta ipak odlučio pribjeći nadmudrivanju. Ne valja predugo ostati na posvećenom tlu, podsjetio se, ne valja bogovima dati vremena kako bi razmislili o pravdi. Zato je malo usporio tempo, praveći se umornim. Naveo je suparnika da

pomisli kako ga pobjeđuje. Dao mu je razloga da si umisli kako ga je nadjačao. Pružio je priliku njegovom egu da mu na trenutak zasjeni osjećaj opasnosti i, čim je ugledao priliku, zgrabio je tu milisekundu neopreza poput davljenika i jednim preciznim potezom Vještičjem bratu odrubio glavu koja se, kao da je još uvijek živa, otkotrljala daleko od tijela. Zadovoljan učinjenim poslom, Samuraj je krenuo prema izlazu.

Već je ulazio u dim kad je začuo nešto. Okrenuo se i oslušnuo. Nije se prevario, dolazilo je iz zadnje prostorije u začelju hrama, iz one koju nije stigao provjeriti. Krenuo je onamo.

Tri su dječaka, godinu-dvije stara, sjedila na podu i igrala se mačevima od bambusa. Četvrti je ležao u kutu i plakao, glasno jecao. Pogledali su ga kad je ušao, onako visok i snažan, opasan i nemilosrdan te zanijemjeli. Samuraj ih je neko vrijeme netremice promatrao ne znajući što mu je činiti, kolebajući se, a zatim je primio mač. Pobij sve u hramu podno lijeve noge, glasila je naredba, i on, Samuraj, morao je tako učiniti, makar mu se to ne sviđalo. Sviđalo se njemu ili ne, morao je izvršiti naređeno. A osim toga, bila su to Djeca smrti, još neizrasli Sinovi, buduća crvenooka Vještičja braća. Mora ih se riješiti, kao korova koje kvari cijeli vrt, cijelo zelenilo napretka. Stegнуo je svoj mač. Dlanovi su mu se znojili, ali morao je to učiniti i svaka je sljedeća misao o tome bila suvišna. Zaklopio je oči. Djeca su se promeškoljila.

Sasjekao je mladice u korijenu.

Zaputio se kući, ne razmišljajući ni o čemu drugom do li o sitnicama koje mora učiniti kad stigne tamo.

Pritisnuo je desnim kažiprstom crni identifikacijski jastučić. Prozborio je u mikrofon, izgovorio svoje ime, koje je zazvučalo kao Samuraj, te su se vrata njegova doma otvorila. Ušao je.

Kako je ono išlo? Savjest je nemoguće podmititi? Nije joj moguće umaći, nije je moguće izbjegći, pobjeći prstu koji osuđuje?

Samuraj je to znao. Razumljivo da je znao kada se bavio poslom kojim se bavio, radeći ono što najbolje umio, ono što je jedino mogao. Hodajuća klaonica, lovac, božje kladivo: samo riječ, samo pojam, deriviran iz tko zna kojeg pojma, tko zna kada i tko zna čemu. Izvršitelj. Dakako da je savjest kurva, naplaćuje visoku cijenu za učinjeno, raduje se. Možda je Samuraj baš o tome razmišljao, iako je njegova savjest bila mirna, a grijesi isplaćeni, žrtvom ili novcem još tamo u katedrali jer gotovo da nije uočio pokret koji se pružio prema njemu. U posljednji se tren okrenuo i izbjegnuo smrtonosni udarac. I dok su mu se u umu još uvijek miješale primisli i zamisli, reagirao je instinkтивno, pokušavajući procijeniti situaciju, isukao mač, uzvratio udarac. Napadač je na svojoj strani imao samo element iznenađenja, kojega je izgubio, pa Samuraju nije trebalo mnogo da savlada i ubije ubojicu kojem je bilo plaćeno da ga eliminira. Između dva udisaja - činilo mu se - vratio je mač u korice, izišao iz stana, ne zaustavivši se niti da zatvori vrata, i zaputio niz ulicu.

Da, savjest je nemoguće podmititi, ali ju je moguće ignorirati. Moguće je praviti se da ništa ne postoji osim naredbi. Ali, pravda je nešto sasvim drugo. Iako selektivna, Božja je pravda jednako nemilosrdna prema svima koje sustigne - a ona uvijek sustigne. Žrtva je uvijek položena. Nekad prije, nekad kasnije, a nekad odmah. Lako je uočiti kad je pravda na djelu.

Osvrnuo se jednom iza sebe, a onda pojurio što dalje od pravde, nesiguran u nju. Nevidljive su ga oči katedrale promatrале s istoka, a u sebi je ponavljaо da je doista nemoguće umaći kako ovoj, tako i onoj pravdi. Ne vrijedi izazivati, ali katkada ne možeš birati. Tko će to znati, tko će znati što je bogovima na pameti? Pomislio je da je bolje ne miješati se u to.

Nastavlјajući niz ulicu, sve dalje, dalje, dalje, Samuraj se sve češće osvrtao.

Bolji je svijet moguć

Bilo je očito zašto su ga zvali Bulldog: imao je veliko, okruglo lice s kojeg su sijevale sitne sive oči, spljošten nos - slomljen vjerojatno više puta nego li se sjećao - i ogromna usta puna žutih zubi. Bio je nizak, ali nabite građe pa je izgledao kao da je uvijek spreman za borbu. Bio je od one vrste ljudi koju niste željeli sresti nigdje, a kamo li u dnu uske, mračne i zabačene uličice.

No, Bulldog je bio nadaren. Bio je jedan od najboljih crtača grafita koje je Zvjezdani ikada upoznao. Njegovi su graffiti imali dušu, nepogrešivo su pogadali u srž o kojoj se god temi radilo, izazivali osjećaje za koje niste ni znali da postoje u vama. Zvjezdani je i sam crtao grafite, ali je bio svjestan i dovoljno pošten prema samome sebi da prizna da nikada neće biti niti približno dobar kao Bulldog, ne samo u tehničkom smislu, već i u maštovitosti, zaigranosti motivima, ozbiljnosti poruka i - da, moglo bi se tako reći - genijalnosti Bulldogova umijeća. Nekad se pitao zašto se sav taj talent slio, kondenzirao i nataložio u jednoj takvoj osobi koja to, najiskrenije, ni po čemu nije zaslužila. Ali, znajući da od njih nema nikakve koristi, ostavio se takvih razmišljanja. Bulldog je bio umjetnik, Zvjezdani nije - i to je bilo to.

Dok je promatrao Bulldoga kako odlučnim koracima grabi niz uličicu prema njemu, Zvjezdani je pokušavao zamisliti kako je to biti Bulldog. Pokušao je razmišljati o stvarima o kojima Bulldog razmišlja, ali je shvatio da nema pojma o čemu bi Bulldog mogao razmišljati niti razmišlja li uopće. Istina, sa sprejem u ruci

bio je genij, ali ne bi se moglo reći da je previše mudrosti prešlo preko njegovih ustiju. Bulldog je bio taman onoliko bistar koliko je trebalo njemu i onima koji su bili iznad njega. Sve bi ostalo bilo suvišno i neupotrebljivo jer je njegova funkcija bila jedna jedina: mlatiti i utjerivati strah u kosti. Po potrebi i ubiti. Ponekad i bez potrebe.

No, unatoč zabačenoj uličici i Bulldogovom disanju koje bi neki možda zamijenili za hroptanje, a koje je sad već bilo vrlo blizu, Zvjezdan nije osjećao strah. Znao je razlog Bulldogovog dolaska i znao je zašto se sve odvijalo upravo na mjestu na kojem su bili. Usamljeni je prozorčić na drugom ili trećem katu - vjerojatno kupaone ili možda smočnice - bacao mutno svjetlo na mjesto na kojem se Zvjezdan, zijeajući, premještao s noge na nogu. Već je bila prošla ponoć i Bulldog je kasnio, no to mu nije namjeravao spomenuti.

Nije ga pozdravio, već mu je samo tutnuo plastičnu vrećicu pod nos. Zvjezdan ju je, i ne pogledavši što se unutra nalazi, preuzeo i spremio u džep svog kožnatog kaputa.

- Sutra u podne kod Alise - rekao je na svoj uobičajeni način, kroza zube.

Zvjezdan je kimnuo - Znam.

Bulldogove su se oči suzile i Zvjezdanu je odmah bilo jasno da je pogriješio. Progutao je knedlu koja mu se stvorila u grlu i zabrzao: - Ona se nikad ne budi prije dvanaestice, zar ne?

Dobro odmјeren osmjeh uspio je razuvjeriti Bulldoga koji je samo kimnuo. Već mu je sljedećeg trenutka pogled skliznuo sa Zvjezdanova lica prema zidu iza njega na kojem se u polumraku mogla nazrijeti većina tamnocrvenih slova obrubljenih prepoznatljivim zlatnim rubom. Svatko je znao za taj zid i ta slova, ona su bila ključna u njihovim životima, no Bulldog je izgledao kao da ih vidi prvi put u životu. Lice mu se promijenilo i Zvjezdan bi se zakleo da je izgledao gotovo ljudski.

- Ovo je bio prvi grafit koji sam napravio - rekao je tiho, ali riječi su odjeknule u tišini zabačene ulice. Zvjezdan nije ništa rekao, a Bulldogu se već u sljedećem trenutku na lice vratio stari bulldogovski izraz. Još je jednom prostrijelio Zvjezdana svojim sivim pogledom, okrenuo se na peti i otišao, jednako žustro kako je i došao.

Tek kad je Bulldog zamaknuo za ugao, Zvjezdan se okrenuo i pokušao razaznati slova. Svjetlo iza prozorača na drugom ili trećem katu ugasilo se i nastao je gotovo potpuni mrak, no to nije bilo važno. Svi su znali poruku koju je nosio taj zid. Svi su živjeli za nju. Bilo što drugo bilo je nepojmljivo.

Lice joj je bilo poput nedovršena lica porculanske lutke: bijelo, u vidljivu kontrastu s bojom kože vrata i ostatka tijela, glatko i sjajno. Lijevo joj je oko bilo sakriveno iza elegantnih nanosa zelene i zlatne boje, predugih mliječno bijelih trepavica poput krila vilin-konjica, dok joj je desno bilo nenašminkano i izgledalo je golo. Zato su joj usne bile pune, crvene i prkosne.

Dočekala ga je, kao i uvijek, u svom hladnom salonu visokog stropa i poda popločanog keramičkim pločicama u kojem - osim raskošnog kreveta, u kojem je ležala, i paravana od svile, iza kojeg bi se presvlačila - nije bilo drugog namještaja. Odmah s vrata skinuo je svoj mokar kožnatni kaput i ostavio ga na podu iza sebe. Cipele je izuo između dva koraka, a ostatak odjeće prosuo po podu do kreveta. Pratila je njegove pokrete gotovo nezainteresiranim pogledom, u vječnoj napetoj tišini, a lijevo joj je oko izgledalo kao da će svakog trena odleprišati između treptaja.

Ispružio se na krevetu koji je zaškripao poput starca kojega šibaju vjetrovi po kostima. Neko su vrijeme ležali jedan pored drugog u tišini i nepokretni, a onda se ona lijeno pokrenula.

Opkoračila ga je, pažljivo se oslanjajući rukama na njegova prsa. Kad se namjestila, premjestila je ruke nešto niže i sad je nježno prstima prelazila preko četvrtastog bijelog zavoja obrubljenog flasterima.

- Polako - rekao je promatraljući je, no bilo je prekasno. Jednim brzim, gotovo neuvhvatljivim pokretom strgnula je zavoj, na što je Zvjezdano glasno jauknuo.

- Luđakinjo ... - prostenjao je, a u očima je osjetio suze. Koža, na kojoj su do maločas mirno počivali flasteri, pekla je i vrištala.

- Želim samo vidjeti je li sve u redu - rekla je maznim glasom i s osmijehom na usnama. - Ipak je moje čedo u tebi.

Iz rane prekrivene bijelim prahom antiseptičkog sredstva virili su neuredno podštucani konci. Sagnula se kako bi izbliza promotrla ranu. - Boli? - pitala je.

- Sada da! Da se nisi slučajno usudila! - primio ju je za ruke koje su ponovo krenule prema rani. - Daj to ovamo - uzeo je zavoj od nje i pokušao ga vratiti na njegovo mjesto, no flasteri se, naravno, više nisu željeli onako dobro zalijepiti. - Trebao bih te išamarati!

- Obećanja, obećanja ... - izazivački ga je pogledala.

Primio ju je za ramena i zbacio sa sebe. Već je u sljedećem trenutku bio iznad nje. Spremno ga je obuhvatila nogama i čvrsto primila rukama. Zvjezdan je shvaćao da je on zapravo bio žrtva, a ona paučica koja je, spremajući se proždrijeti ga, oko njega omotala svoju mrežu. Ne, nije mu smetalo, već joj se prepustio. Žrtva je podlegla vlastitim željama za slatkom smrću.

Alisa i Bulldog bili su prije dosta godina kratko zajedno, no to nije sprečavalo Bulldoga da misli kako još uvjek ima neko pravo na nju. Zato nije smio ni posumnjati da se Alisa viđa s nekim, a

kamo li da radi išta više od toga. Nakon što su se premjestili iz spavaće u veliku radnu sobu, Zvjezdan je Alisi ispričao kako se prethodne večeri zaletio i skoro Bulldogu otkrio da postoji nešto između njih dvoje. Na to je Alisa samo slegnula ramenima.

- Ja sam ti rekla da paziš. Znaš kakav je on.

Zvjezdan nije od Alise očekivao preveliku brižnost, ali ga je hladnoća u njezinom glasu ipak iznenadila.

- Podigni glavu - rekla je strogo.

Zvjezdan je sjedio na barskoj stolici ispred velikog plavog zaslona. Promatrao je fotografije koje su bile razbacane po podu, dok je Alisa pripremala fotografsku opremu. Na svim su fotografijama bili njezini autoportreti načinjeni pod raznim kutovima, prikazujući samo našminkanu stranu lica. Alisa je, između ostalog, bila umjetnica.

- Popravi frizuru - rekla mu je kad je podignuo glavu. Osjećao se poput klinca kojeg je majka prvi put odvela na slikanje. - I kravatu.

Promatrala ga je kroz fotoaparat, odjevena samo u svileni kućni ogrtač, bosa na keramičkim pločicama. Skinula je šminku, a svoju nemirnu crvenu kosu skupila u neuredan rep čiji su je krajevi škakljali po vratu. Gotovo nečujni klikovi dopirali su joj ispod desnog kažiprsta. Dok ga je slikala, saginjala se i naginjala prema naprijed, na što bi joj gole grudi izvirivale iz nehajno zavezanih haljetka. Zvjezdan se iznenada više nije osjećao poput dječarca.

- Budi miran! - upozorila ga je kad se promeškoljio. Bio je svjestan da ga ponovo izaziva.

Kad je završila s fotografiranjem, otišla je do prozora i podignula rolete. Popodnevno je sunce meko provirilo u radnu sobu koja je zapravo bila nešto između ateljea, kuhinje, dnevne sobe i biblioteke - sve u jednom - nakrcane stolovima, knjigama, papirima, računalima, loncima i namirnicama. Uz jedan su zid

stajali razni strojevi od kojih je Zvjezdani znao samo da jedan služi za nano-programiranje. No, čak i uza sav taj namještaj i stvari poslagane po njemu i oko njega, soba se nije doimala natpanom zahvaljujući visokom stropu i velikim prozorima koji su otvarali pogled na grad pod njima i, u daljini, more. Uz ovu se sobu nalazila još jedna, manja i mračnija, koja je služila kao laboratorij i sasvim ilegalno nano-uzgajalište.

Još uvijek držeći fotoaparat u ruci, odšetala se do jednog od radnih stolova i uključila računalo.

- Koliko će ti dugo trebati? - upitao je.

- Ne znam, ovisi o onome što je naš prijatelj nabavio - rekla je i zadubila se u sadržaj vrećice koju je Zvjezdani sinoć dobio od Bulldoga. Sjela je i rasprostrila plastične kartice iz vrećice po stolu, a onda se okrenula prema računalu. - Osim toga, kako je mnogo vremena prošlo otkako sam zadnji put krivotvorila isprave.

Pogledala je prema Zvjezdani, koji je još uvijek sjedio na istoj stolici, i namignula mu: - No, to je kao vožnja biciklom, zar ne? – te, s osmijehom na usnama, prionula na posao.

Bulldog je stigao negdje iza ponoći, u pratnji Doktora koji je operirao Zvjezdana i jednog muškarca u sivom odijelu kojeg je Zvjezdani jednom vidio na televiziji. Bulldog je, i ne pozdravivši, otišao do Alise, koja je već osam sati, gotovo bez prekida, radila za računalom, a druga su dvojica otišla do Zvjezdana.

Doktor je Zvjezdani naložio da legne na kauč i svuče košulju, što je ovaj i učinio. Doktor je kleknuo pored njega i iz svoje ručne torbe povadio instrumente na stolić uz kauč. Najprije mu je izmjerio tlak i temperaturu. Kad je zaključio da je sve u granicama normale, navukao je rukavice i - opreznije i uvidljavnije nego što je to učinila Alisa - skinuo zavoj. Prvo je očistio ranu, a onda s dugačkom

pincetom i škarama počeo vaditi konce. Tip u odijelu, koji je bio vrlo glasan i rječit kad ga je Zvjezdani gledao na televiziji, sada je šutio kao zaliven te je preko Doktorova ramena netremice zurio u Zvjezdana.

- Da okolnosti nisu kakve jesu, ni u kom slučaju ne bih preporučio još jednu operaciju tako brzo - rekao je Doktor, no Zvjezdani nije mogao zaključiti obraća li se njemu ili tipu iza pa nije ništa rekao. - No, naš je Zvjezdani mlad i zdrav - nastavio je Doktor - ne bi trebalo biti nikakvih problema.

Kad je završio s vađenjem konaca, Doktor je Zvjezdanu pružio malu bijelu tubu. - Jednom dnevno premaži oziljak ovom kremom. Ona će ga izravnati i, s vremenom, ukloniti. Ali, samo jednom dnevno, u redu?

- U redu, Doktore.

Ustao je. Bulldog je već sljedećeg trenutka bio pored njega. - Sve ostale upute dobit ćeš u bolnici u Zagrebu. Sretno, Zvjezdane.

- Hvala vam, Doktore - rekao je Zvjezdani i pružio mu ruku. Kratko su se rukovali, a onda su Doktor i njegov pas čuvan Zvjezdana ostavili samog s tipom u odijelu. Zvjezdani se osvrnuo i shvatio da ni Alisa više nije bila s njima u sobi. Zavalio se u kauč i zagledao u oči čovjeku koji mu je sad sjedio nasuprot, u fotelji.

- Zovi me Vladimir - rekao je ovaj tako naglo i neočekivano da se Zvjezdani trgnuo. - Ako se pitaš koja je moja uloga u svemu, mogli bismo reći da sam ja onaj koji drži sve konce u rukama. Ja predstavljam Pokret - napravio je stanku, a kad Zvjezdani nije ništa rekao, nastavio je jednakim glasom: - Želio sam te osobno upoznati prije nego odeš u Zagreb i prenijeti ti zahvale ostalih. Ono što činiš, Zvjezdane, od velike je važnosti i budi siguran da smo svjesni rizika u koji se upuštaš. Ono što želim reći je da će Pokret znati cijeniti tvoje zalaganje.

- Ne činim to zbog zasluga - reče Zvjezdani.

- Znam, tvoja je vjera u Pokret istinska i neosporiva. Ne bismo bili ovdje da je drugačije.

- Tako je bilo, tako će i ostati - reče Zvjezdan čvrsto.

Vladimir si je dopustio smiješak. U tom se trenutku u sobu vratila Alisa. Lijeva strana lica ponovo joj je bila prekrivena šminkom, a kosa raspuštena i raščupana. I dalje je bila bosa i odjevena samo u kućni ogrtač. Gledala je Zvjezdana dok je Vladimиру pružala krivotvorene dokumente. Vladimir ih je pomno pregledao, kimajući glavom, a onda dodao Zvjezdanu. Kartice su još uvijek bile tople.

- Imaš novu osobnu, zdravstvenu i karticu dopunskog osiguranja. Za svaki smo ti slučaj napravili i vozačku - rekla je Alisa.

- Ostavili smo ti ime Zvjezdan - reče Vladimir. - Prema njemu će te prepoznati u bolnici.

- A što ako tamo bude još Zvjezdana? - upita Zvjezdan uz osmijeh.

- Neće - ton Vladimirovog glasa izbrisao je Zvjezdanov smiješak. - Za sve smo se pobrinuli. Ne smije biti grešaka.

Alisa i Zvjezdan izmijenili su poglede, a Vladimir je nastavio:

- Naši će te ljudi dočekati u bolnici i smjestiti u privatnu sobu. Tamo ćeš čekati operaciju. Pripremili smo dva kartona - pružio je Zvjezdanu debelu, plavu mapu - Jedan je krinka, a drugi - pružio mu je sad žutu - je karton kojeg će dati našem liječniku. Bez brige, prepoznat će ga. Kad sve bude gotovo, doći ćemo po tebe. Sve jasno?

Zvjezdan je kimnuo.

- Ne moraš brinuti ni o čemu. Na tebi je da paziš na svoje tijelo i zdravlje, sve ostalo prepusti nama. Spreman?

Zvjezdan je obukao košulju i spremio sve stvari koje su mu dali u ruksak koji mu je Alisa donijela. Nadao se da će imati vremena oprostiti se od nje, no Vladimir je već bio na nogama.

- Odvest ću te na kolodvor - objasnio mu je.

Slijedio je Vladimira, a Alisa je išla za njima. Na izlasku

iz njenog stana osvrnuo se da je pozdravi, no zanijemio je pri pogledu na suze koje su joj se slijevale niz lice, ostavljajući tragove ispod velikog i tužnog vilin-oka.

Sve je započelo grafitima.

Jednog jutra, sasvim običnog, svih većih gradova u zemlji zasjali su u novom ruhu. Na pročeljima zgrada osvanuli su grozničavi natpisi: BOLJI JE SVIJET MOGUĆ! Crvenjela su se slova i prenosila poruku. Neki su je ignorirali, drugi tužno promatrali, treći je uklanjali. No, grafiti su i dalje nicali sve dok nitko nije mogao pobjeći od njih.

Iz grafta je izrastao Pokret. Zvali su ga internetska gerila, a to su i bili. Postojali su samo u kiberprostoru: tamo su se okupljali, družili, razmjenjivali mišljenja, prosvjedovali, ispisivali ciljeve. Povremeno su hakirali stranice Vlade i ministarstava kako bi izrazili nezadovoljstvo stanjem u zemlji, ali i svijetu. Ludnica koja se zvala stvarnost uzimala je previše maha, a pojedinci to više nisu mogli samo pasivno promatrati sa strane.

Nitko nije Pokret shvaćao previše ozbiljno. Mediji su povremeno pisali o njemu, hvaleći idealizam, ali ga istovremeno i ismijjavajući. Sklonjen u sigurnost međumrežja, pokret je polako, ali sigurno, rastao. Zadobivao je poklonike diljem svijeta, a s njima je stizao i novac. Trajalo je to tako nekoliko godina. Otada se, s vremenom, sve polako stišalo i počelo padati u zaborav – barem za javnost. Kao dobro izrezirana predstava: nakon zapleta uslijedio je vrhunac, a potom i kraj. Tek nekoliko posthumnih rečenica u novinama i dva-tri štura zaključka stručnjaka.

Bilo je to prije nego što se Zvjezdan rodio. On nikada nije uživo video nijedan grafit, osim onog Bulldogovog, u dnu zabačene uličice, za kojeg se pričalo da je prvi koji je nosio svima

znanu poruku. Bio je prvi, a danas vjerojatno i posljednji jer se graffiti s tom porukom više nisu crtali, a stari su već odavno bili uklonjeni. Pokret je sada djelovao iz sjene.

Vozeći se u taksiju do bolnice, Zvjezdan je razmišljao o svemu što je znao o Pokretu. Još je kao dječak, zajedno s roditeljima, postao njegovim dijelom i bio odgajan da uistinu vjeruje kako je bolji svijet moguć. Toliko je vjerovao u taj cilj da je bio voljan bez pitanja dati svoj život za njega. Sada, u novim vremenima, više se nije samo pričalo, nego se i djelovalo. Pokret je imao politički program i stremio je donošenju istinskih promjena, a ne samo maštanju o neostvarivim utopijama. Već se dva desetljeća radilo na projektu "Svetlost" o kojem je Zvjezdan znao samo to da postoji i da je sada doveden u pitanje. Kada su tražili dobrovoljce, bez razmišljanja se prijavio. Vjerovao je da čak i svojom malom žrtvom, bude li to potrebno, može jamčiti bolje sutra jer se nijedan cilj ne postiže bez žrtava. Nema napretka sviju nas ako se misli samo na vlastito dobro. Bolja sutrašnjica nastaje na temelju nesebičnih pothvata. Tako su ga učili i takva je bila Zvjezdanova vjera.

Bulldog grabi niz ulicu. Žuri se, koraci su mu teški. Uspuhao se. Godine su to, a i kile, naravno: davno je prestao sa svakodnevnim vježbanjem. Sunce ga žari po potiljku i on osjeća kako mu se niz leđa slijeva znoj. Stišće i opušta šake, ali ne razmišlja o onome što mora učiniti.

Ulazi u Alisinu zgradu i penje se do njezina stana. Dečki šutke odnose zadnje kutije iz njezine radne sobe. Strojevi i računala su rastavljeni, laboratorij uništen, dokazi prikriveni. Alisa sjedi na svom krevetu i proučava fotografije koje je načinila prethodnog dana. Ispod očiju su joj smeđi podočnjaci, a kosa joj je svezana u neuredan rep. Bulldog sjeda pored nje.

- Stalo ti je do njega - pita je, zapravo više konstatira, a grlo ga peče.

- On je još uvijek samo dječak. Iskorišten je za ciljeve koje ne razumije u potpunosti.

- Njegovi su ciljevi isti kao i naši - kaže Bulldog tiho, kao da je tješi.

- Ali, mi smo svjesni koja je cijena, a on još uvijek nije. On samo misli da zna kako stvari funkcioniraju.

Bulldog razmisli pa kaže: - Nije prošao tako loše.

Alisa ustaje i odlazi u, sada praznu, radnu sobu. Ostali su samo plavi paravan i fotografkska oprema, kauč, fotelja i stolić. Nosači su se nečujno povukli, odnoseći posljednje kutije.

- Sve je ovo farsa - glas joj odzvanja ogromnom prostorijom. - I ti, i ja, i cijeli Pokret. Ponekad se pitam borimo li se za stvarne ciljeve ili su oni samo odjek prošlosti. Maštamo o vremenima prvog zanosa pa radimo ono što nam kažu i kada nam kažu, a više ni ne znamo od koga nam niti zbog čega stižu naredbe ...

Bulldog je sretan što je više ne može čuti nitko osim njega. Alisa je već neko vrijeme izražavala svoje nezadovoljstvo Pokretom, ali su je tolerirali zbog njezinog rada. Ipak je ona nano-uzgojila jetru koja će spasiti svijet.

Prilazi joj s već pripremljenim injekcijama u ruci.

- Ti i ja smo obavili svoje - kaže joj. Svu svoju snagu unosi u nastojanje da zvuči nježno. - Vrijeme je da drugi nastave ono što smo započeli.

Sjedaju na kauč i jedan drugome ubrizgavaju smrtonosnu tekućinu.

Da, drugi će doći na njihovo mjesto. Mlađi i neopterećeni prošlosti. Bulldogovo i Alisino ime zauvijek će ostati zapamćeno u analima Pokreta, ali nitko nikada neće smjeti znati zbog čega ...

Prošlo je već više od šest sati otkako su ga smjestili u njegovu sobu, no nitko nije dolazio po Zvjezdana. Rekli su mu da ne brine ni o čemu, osim o sebi, da su se za sve pobrinuli. No, nije mogao, a da se ne pita da nije možda nešto pošlo po zlu. Nervozno je vrtio programe na televiziji, svake dvije minute pogledavao na sat, ali vrata se nisu otvarala nikakvom snagom volje.

Naposljeku, tek kad je pao mrak, jedno je lice provirilo u sobu.

- Doktore, drago mi je što vas vidim! - uzviknuo je Zvjezdan.

- Ovdje sam samo u svojstvu posjetitelja - reče Doktor. - Došlo je do nekih komplikacija u bolnici, nevezanih za naš posao, pa sam te došao obavijestiti da je operacija pomaknuta za sutra ujutro.

- Bilo mi je jasno da nešto ne valja čim ste me ostavili ovdje da ležim.

- Ne brini, sve je u redu. Za sve smo se pripremili.

Za njim je u sobu ušao starčić odjeven u bijelu kutu.

- Ovo je doktor Bauer, on će te operirati - rekao je Doktor. - Doktore Bauer, ovo je Zvjezdan.

Doktor Bauer je prišao Zvjezdanovom krevetu i pružio mu ruku. - Velika mi je čast upoznati vas, mladiću - netremice ga je promatrao kao da ne može vjerovati svojim očima. - Ono što vi činite inspiracija je za sve nas ostale u Pokretu.

- Hvala vam, doktore, no ni vaša uloga nije mala - rekao je Zvjezdan, pomalo zbumjen. Godilo mu je laskanje, makar nije shvaćao oko čega su se svi toliko uzbudivali. Nije činio ništa što ne bi napravio i netko drugi iz Pokreta.

- Želio sam proći s vama detalje operacije, a poslije će vas sestra doći pripremiti. Niste ništa jeli, nadam se?

- Ne, naravno.

- Nano-uzgojena jetra je sada presađena u vas, Zvjezdane. Da nismo bili ograničeni vremenom, dopustili bismo jetri da

izraste do kraja i onda je presadili u primatelja, no, kako je vrijeme ključan faktor, morali smo upotrijebiti posrednika, odnosno vas.

- Organizam primatelja je preslab - rekao je Doktor, - a jetra mora do kraja narasti kako bi se borila s njegovom bolešću. A to će se najbolje i najbrže postići u prirodnom okruženju.

- Tako je - nadovezao se Bauer. - Operacija je rutinska, barem što se vas tiče. Primatelj je dosta izmučen bolešću, ali ni kod njega ne bi smjelo biti većih problema.

- Naravno da neće biti problema - rekao je Doktor, ne skidajući osmijeha s usana - kad je u najboljim mogućim rukama.

- Nakon operacije i kad rana zaraste, moći ćete se vratiti svojoj svakodnevici, ali, vjerujte mi da ono što činite nikada neće biti zaboravljen - Bauer je pucao od ponosa.

- Dakako - Doktor je slegnuo ramenima - nitko nikada neće smjeti saznati što smo učinili. Ne samo zbog toga što je nanotehnologija kojom smo se poslužili još uvijek ilegalna u našem kutku svijeta, već i stoga što primatelj ne smije biti okaljan. Nikada se ne smije saznati da je bio bolestan, inače nam propada sav posao.

Zvjezdan nije bio siguran jesu li Doktorove riječi bile upućene njemu ili Baueru, ali zvučale su - unatoč blagom tonu - kao upozorenje i Zvjezdanih ih je upravo tako i shvatio. Nije imao namjere nikada nikome reći kroz što je prošao - ne zbog brige za vlastiti život, već zbog svoje vjere, vjere u Pokret. Razmijenio je poglede s Bauerom i bio siguran da i on misli jednako. S time na umu, oprostili su se i zaželjeli jedan drugome sreću.

Zvjezdanih se nije sjećao je li išta sanjao tijekom prve operacije. Sjećao se nekoliko konfuznih, nepovezanih slika dok se budio iz

narkoze, ali sve ostalo kao da se nije ni dogodilo. Kao da je legao, zaspao i onda se, nakon nekoliko sati, sam od sebe probudio.

Zbunjivala ga je ova druga operacija tijekom koje se osjećao kao da je budan. Je li tako bilo i s prvom, samo se ničega nije sjećao? Ne, ništa ga nije boljelo, ništa nije osjećao, ali je poimao ljude oko sebe, zvukove koje su proizvodili oni i strojevi u operacijskoj sali, slušao je rečenice koje su si doktori međusobno upućivali, upute koje su davali sestrama, video mutna svjetla, zelena pokrivala za glavu i pitao se je li moguće da je budan ...

Ali, ništa ga nije boljelo. Kao da je plutao u moru koje ga je svojom viskoznom tekućinom lišavalo svih osjećaja. Kao da se primio za oblak i sada putuje u nebeska prostranstva u naruče anđelima. Očekivao je vidjeti bijeli tunel koji ga doziva i srebrne niti koje vezuju njegovu dušu za tijelo - njegov bitak za njegovu tjelesnost - ali nije bilo ničega. Samo mir, samo osjećaj da je laganiji od sunčeva dodira po obrazu, samo spokoj.

Onda su se pojavile slike: slike Alisina lica prekrivenog svim duginim bojama, trepavice poput bijele paučine kojom ga obavija i zarobljava, njezini prsti koji proizvode zvukove poput kliktaja galebova u daljini ... Nešto mu govori ... opršta se ... ali, on je ne čuje, već je samo grabi za ramena i povlači u sebe. Grafiti su ispisani u zraku oko njih, a oni su kao jedno biće, jedan otok u velikom, beskrajnom moru.

Otvorio je oči (ili ih zatvorio, nije bio potpuno siguran), zatreptao (ili odtreptao) i zalepršao, sad konačno potpun, poput vjetra nad pučinom ...

Teškom je mukom odlijepio očne kapke i zagledao se u strop. Jedna od halogenskih lampi u lijevom kutu sobe nesretno je

žmirkala. Više nije bio u post-operativnoj sali kroz koju je morao proći, ali je se nije sjećao. Zabludio je pogledom po sobi u kojoj se nalazio - a koja je bila veća od one u koju su ga smjestili prije operacije - da bi se, dok mu je glava padala uz desno rame, susreo s vlastitim licem.

Ili možda bolje rečeno: licem kakvo bi bilo njegovo da je smrtno bolestan.

- Bok, ja sam Lucijan. Ti mora da si Zvjezdan - reklo je lice.

Okej, ja definitivno još uvijek sanjam!, pomislio je Zvjezdan i odlučio se probuditi. Zažmirio je, izbrojio do deset i ponovo otvorio oči. No, lice je još uvijek bilo tamo: znojavo, žutkasto i isprijeno.

- Tko si ti? - upitao je Zvjezdan najstrožim glasom kojega je uspio proizvesti.

No, na to se bolesni samo nasmijao: - Kakvo smiješno pitanje. Pa ja sam ti! Mi smo jedno.

U tom su se trenutku otvorila vrata i kroz njih je ušao Vladimir, naizgled u istom sivom odijelu kao i prije nekoliko dana.

- Što se ovdje događa? Tko je ovaj? - Zvjezdan je gotovo viknuo na njega.

- Mirno, sve će ti objasniti - rekao je Vladimir i otišao do drugog kreveta. - Lucijane, kako se osjećaš?

- Crkni, stoko - rekao je ovaj mirnim glasom, ne skidajući pogled sa Zvjezdana. - I ne obraćaj mi se više.

Vladimir je uzdahnuo: - Dakle, sve po starom. A ti Zvjezdane? - okrenuo se prema njemu.

- Imam strašan poriv da ti kažem isto što i on - mahnuo je glavom prema susjednom krevetu. - Da vas obojicu pošaljem dođavola. Tko će mi objasniti zašto on izgleda poput mene?

- Možda je ispravnije, Zvjezdane, - rekao je Lucijan - pitati zašto ti izgledaš poput mene. Zar ne, Vladimire? No, to je samo sintaksa, samo drugačije poredane riječi.

- O čemu ovaj bulazni?
- Smiri se, Zvjezdane. Sve je u redu - Vladimir ga je promatrao kao blesavo dijete kojem treba pojasniti neke stvari. - Ono što Lucijan želi reći jest da ste ti i on braća. Čak štoviše, jednojajčani blizanci.
- Klonovi - dobacio je Lucijan povjerljivim glasom.
- Klonovi, koja glupa riječ - Vladimir je odmahnuo rukom
- Klonovi ne postoje, barem ne onakvi kakvi se mogu vidjeti u filmovima. Ti si, Zvjezdane, proizveden iz Lucijanove somatske stanice, to je istina. Ti jesi potekao od njega, ali ti nisi njegov klon. Ti si kompletna osoba, zasebna od njega.
- Vi niste normalni! Ja idem odavde ... - Zvjezdan je mislio da će se onesvijestiti. Krv mu je jurnula u glavu dok se pokušavao pridignuti i prebaciti noge preko ruba kreveta. U mislima je već trčao daleko od bolnice ... No, nije stigao daleko. Vladimir ga je lagano, ali pokretom koji nije dopuštao pogovora, gurnuo natrag na krevet.
- Ne smiješ se micati - rekao mu je - da ti ne bi popucali šavovi.
- Ne brini, šok će brzo proći - rekao je Lucijan, koji se cijelo vrijeme smješkao. - Prošao sam kroz sve to ...
- Ali, griješite - Zvjezdan ga je ignorirao - moji roditelji ...
- Nisu tvoji pravi roditelji - Viktorov je pogled bio čak samilostan. - Nijedan od vas dvojice nema roditelja u pravom smislu riječi. Lucijan je dijete iz epruvete, a ti si njegov ... brat blizanac.
- Ali zašto? Čemu sve ovo? - Zvjezdan je teško disao.
- Eeee ... Tu dolazimo do prave tajne! - Lucijanove su se oči sjajile.
- Čuo si za projekt "Svetlost", je li tako? - Vladimir je sjeo na rub Zvjezdanova kreveta i, ne čekajući njegov odgovor, nastavio:
- Lucijan je projekt "Svetlost". Lucijan je proizvod dvadeset godina našeg rada. Razlog za postojanje Pokreta.

Zvjezdan je sumnjičavo pogledao prema Lucijanu, a onda ponovo vratio pogled na Vladimira.

- Lucijan je konačan ishod jednog genetskog eksperimenta. Križali smo najveće živuće znanstvene umove i, nakon nekih modifikacija i poboljšanja, proizveli njega. Savršenog čovjeka.

- Čovjeka koji je trebao poboljšati svijet! - teatralnim se glasom ubacio Lucijan.

- Prije tridesetak godina - nastavio je Vladimir - za naš su se pokret počeli zanimati određeni ljudi, imena sada nisu važna. Važno je da je s njima stigao kapital i određene ideje kako naše temeljne postavke - ostvariti bolji i pravedniji svijet za svakog čovjeka - provesti u djelo. No, nijedna ideja ne može opstati sama od sebe niti pronositi sama sebe među ljude. Trebali smo nekoga kome će se drugi diviti, nekoga u koga će vjerovati i koga će poštovati kao nosioca ideje. No, nije bilo moguće takvu osobu jednostavno pronaći među masom. Trebalo ga je stvoriti: stvoriti novog čovjeka.

- I to je on? - Zvjezdan je mahnuo prema Lucijanu, a Vladimir je kimnuo.

- A što sam ja? - upitao je Zvjezdan - Rezerva?

- Upravo tako - ubacio se Lucijan. - A ako se ispustavi da nisi dovoljno pametan, onda rezervni dijelovi.

Zvjezdan je shvatio da ga ovo nije šokiralo. Što je priča išla dalje i time postajala sve nevjerojatnijom, to se on više opuštao.

- I što je pošlo po krivu?

- Pametan mališa, ha? - nasmijao se Lucijan i zakašljao.

- Naš se Lucijan jednostavno nije mogao nositi sa svime. Odnosno, odlučio je bojkotirati sva naša nastojanja da ga pripremimo za njegovu buduću ulogu.

- Da me koristite kao marionetu! - dreknuo je Lucijan na Vladimira. - Govna jedna! Tko ste vi da krojite budućnost? Tko ste vi da krojite ljude?! - ponovo se zakašljao.

- Još ne znamo kako, ali Lucijan se uspio zaraziti hepatitisom - Vladimir ga je nastavio ignorirati. - Prepostavljamo namjerno. Tajio nam je da je bolestan, pa se, naravno, nije ni liječio. Tek kad je postalo prekasno, liječnici su shvatili da ima cirozu jetre i da je potrebna hitna transplantacija.

- I tu nastupaš ti - Lucijanov se kašalj smirio. - No, zaključili su kako si im potrebniji kao osoba nego kao rasadnik organa za mene. Odlučili su nas zamijeniti.

- Zamijeniti?! - Zvjezdani ostao bez daha.

- Tako je - reče Vladimir - ti ćeš zamijeniti Lucijana. Preliminarni su testovi pokazali da nisi inteligentan koliko i on, no da je tvoja inteligencija i dalje daleko iznad prosjeka. Sve što smo sve ove godine učili ili pokušavali naučiti njega, sad ćeš naučiti ti. Potrajanat će duže nego što smo se nadali, ali - hej! - ništa ne smije stajati na putu prema našem cilju.

- A on? - upitao je Zvjezdani.

Vladimir je pogledao Lucijana koji mu se izbeljio. - Pa, mogli smo ga jednostavno pustiti da umre, ali nismo. Vjerujemo da će nam još uvijek biti od koristi.

Lucijan je kvrcnuo prstima po čelu: - Strvinari još uvijek žele kopati po ovoj kanti.

Gađenje koje je Zvjezdani osjećao svaki put kad bi pogledao Lucijana iznenada je zamijenilo žaljenje. *Hoću li i ja završiti kao on?*, upitao se.

- I, Zvjezdane? Što kažeš? Što misliš o svemu ovom?

Sunce se naginjalo prema zapadu obojivši nebo u zlatne i narančaste tonove. S vrha zgrade, gdje mu se nalazio novi stan, Zvjezdani je promatrao kako grad uranja u sutor, ali je pred očima vidio samo Alisino lice: Alise koje više nema. Kao što

nije bilo ni ikoga drugog koji su jednom pomogli da Zvjezdan postane Lucijan.

Iz susjedne je sobe čuo kašljanje, ali nije se osvrnuo. Bio je to Lucijan koji je još uvijek odbijao surađivati pa mu ni presađena jetra nije pomogla da ozdravi. Hranili su ga i liječili na silu, ali ništa nije moglo nadomjestiti snagu volje. A on je želio umrijeti. Bio je još jedno čudovište koje se okrenulo protiv svojih stvoritelja.

Što kažeš? Što misliš o svemu ovome? - još uvijek se sjećao Vladimirovih pitanja. Što je mislio o svemu tome? Mislio je da je nakaradno. Da je otpočetka osuđeno na propast. Da se čovjek ne može i ne smije igrati Boga ... Ali, njegovo mišljenje nije bilo važno jer mu izbor zapravo i nije bio dan. *Što misliš*, upitao se, dok ga je Vladimir strijeljao pogledom, *koliko ćeš dugo poživjeti kažeš li "ne"?*

Osim toga, tu je bio Cilj. I tu je bio Pokret. Nije ih se mogao odreći samo tako. Oni su bili njegov život, a sada je konačno shvaćao da su bili i svrha njegova postojanja.

- Lucijane - iz susjedne sobe je provirila sestra - Zvjezdan ponovo odbija jesti.

Više nije bilo ljudi koji su znali njihova stvarna imena. Svi su oni su bili potrošna roba, čak i jedan Lucijan i jedan Zvjezdan jer ih se iznova moglo stvarati do mile volje. Sve je bilo pitanje jedino vremena.

Okrenuo se od prozora i pošao do svoga klena. Do svoga brata. Svake bi večeri sjedio uz njegovo uzglavlje dok su mu gurali cijev u usta i hranili ga. Jedino kad su se gledali u oči, Lucijan je bio miran i dopustio im da ga još jedan dan održe na životu. Kada bi mu izvukli cijev iz grla, dok je brisao suze rukama i pokušavao doći do daha od kašljanja, začuo bi se njegov šapat, hrapava zrnca pijeska kako stružu po ogledalu istine:

- I, Zvjezdane, je li bolji svijet moguć?

Mnogo godina kasnije, pred strojem za strijeljanje, pukovnik Aureliano Buendía se zacijelo sjetio onog dalekog podneva kad ga je otac poveo da upozna led. Macondo tada bijaše selo s dvadeset kuća od blata i divlje trske, izgrađenih na obali rijeke kojoj se bistra voda obarala koritom punim stijenja, glatka, bijela i golema poput pretpovijesnih jaja. Svijet bijaše tako mlad te mnoge stvari bijahu bez imena i da bi ih se spomenulo, trebalo ih je pokazati prstom. Svake godine, u mjesecu ožujku, jedna obitelj dronjavih Cigana postavila bi svoj čador blizu sela te bi uz grdnu buku svirala i talambasa objavljivala nove izume. Najprije doniješe magnet.

Gabriel García Márquez, “Sto godina samoće”

Što je to u zvijezdama što ih pokreće?

*Da ih astronomi ne nadgledaju, zvijezde bi
svakoga dana mijenjale mjesto.*

Ramón Gómez de la Serna

Antoñito Claraboya González je sa sedamnaest godina otkrio zvijezdu. Dogodilo se to dok je jedne sparne ljetne noći teleskopom pretraživao nebo u potrazi za narančastim diskovima koji se opisuju u nekim knjigama. Već je treću noć zaredom sjedio na krovu kuće napinjući se da između poznatih i nepoznatih obrisa koja su tvorila zviježđa otkrije onaj koji će možda pretkazati smrt. Nije ga zanimaо sjajni trag Mliječne staze, nije se oduševljavaо pogledom na kuglaste zvjezdane skupove M14 i M19 u Zmijonoscu, nije ni primijetio spiralnu galaktiku M104 u Djevici, a zvijezde Alkor i Mizar u Velikom Medvjedu samo je promotrio jednim letimičnim pogledom i potom nastavio svoje putovanje među kristalnim točkicama koje su iskrile u modroj dubini.

Bilo je prošlo tjedan dana otkako su se Jupiter, Saturn, Mars, Venera i Merkur poravnali na nebu, što je, prema svim zapisima, moglo imati kobne posljedice za Zemlju. Ta je rijetka nebeska pojava izazvala paniku među Antoñitovim sumještanima. U svim svratištima koja su se načikala uz glavnu cestu koja je vodila u svijet, u svim zadimljenim lokalima u kojima su se provodile besane noći, u svim trgovinama i frizerskim salonima punim klepetavih jezika, u svim zamračenim domovima i mirisnim vrtovima - svugdje se govorilo o smaku svijeta. Pričalo se o velikim plimnim valovima koji će potopiti kontinent, predviđali su se razorni potresi i opisivalo kako će se otoci razbijati o vlastite obale sve dok pomahnitala gravitacija poravnanih planeta potpuno ne izbací Zemlju iz orbite oko Sunca. Neki su bili vrlo glasni i rječiti u opisivanju grozomornih slika, drugi su sad zabrinuto kimali glavama, sad odmahivali u nevjerici, neki su se sklanjali od takvih naklapanja, vjerojatno misleći da, ako ih ne čuju, ako za njih ne znaju, onda se i ne mogu obistiniti, a neki se jednostavno nisu mogli složiti.

No, unatoč tim racionalnim umovima koji su pokušavali opovrgnuti kataklizmičke priče i unatoč tome što se, otkako su se planeti poravnali, još uvijek nije dogodilo ama baš ništa, većina je stanovnika bila duboko uvjerena da je stigao kraj. Nenajavljen, nepravedan, nezaustavljiv, pomalo nezgodan kraj koji će ih sve posmicati u njihovim najboljim godinama i najboljim košuljama, nespremne na uznesitu praktičnost raja ili produženu nepraktičnost pakla, ranjive na prozračnost što prolazi kroza zidove, zaboravljive i tjerane toplim vjetrom prošlosti koji je prohujao iz sto smjerova, podižući prašinu s nedovršenih zadataka ostavljenih uz uzglavlje kreveta ... Posvuda su ljudi stajali na krovovima svojih kuća - užasnuti pod suncem, prestravljeni ispod mjeseca - tragajući pogledom za narančastim diskovima - vjesnicima nesreće. I Antoñito je bio jedan od njih,

ali ne zato da bi - kao većina - potkrijepio svoje najgore strepnje ili usplahirena nadanja, već da bi dokazao da diskova nema niti će ih biti, duboko uvjeren da smaku svijeta još nije odobren ulazak na pozornicu.

Nije se obazirao na paniku u treperavim glasovima svaki put kad bi zvijezda padalica šmugnula prema tlu; nije zamjećivao udivljenje onih koji su prvi put otkrili ljepotu nebeskog prostora osvijetljenog tisućama bljeskalica; nije mario za plač djece koja su morala spavati na tvrdim krovovima jer su njihovi roditelji sanjali narančaste diskove; jednostavno mu ništa od toga nije bilo važno jer je želio dokazati istinu. Proveo je gotovo čitava tri dana i tri noći promatrajući svoju mrvicu neba, svaki puta sve više očaran njegovom rasprostrtom tajnovitošću, ali narančaste diskove nije ugledao.

- Narančastih diskova nema - pričao je sebi u bradu, obraćajući se onima koji nisu željeli slušati niti one koji su pričali glasno. - Zar ne vidite da ne postoje? Zar ne vidite da je nebo jednako kao i uvijek? Ono je veliko i u svojim dubinama krije tajne, ali te tajne ne možete ispri povijedati kao što pripovijedate bajke sinovima i kćerima prije spavanja. One možda izgledaju fantastično, okupane su u crvene i zelene plinovite oblake maštarija, ali svaka ima ili će imati rješenje, objašnjenje, svrhovitost i razlog. Narančasti diskovi, kad bi postojali, prkosili bi tim zakonima.

Teleskopom lijevo, teleskopom desno, vječna litanija na usnama i čvrsto uvjerenje u grudima - dječaku koji još nije poznavao svijet, a tvrdio je da poznaje svemir.

Dok je Antoñito pregovarao sa zakonitostima svemira, odnekuda se pojavio topli ljetni vjetar. Prostruјao je preko krovova i pokrenuo usnule vjetrokaze, zadigao ženama suknjice, potaknuo glazbu zvončića, odnio san pospanima, a donio ga onima koji još nisu bili spremni za počinak. Antoñito ga je osjetio kako mu plazi preko listova - toplo strujanje

obavijeno toplim mirisima noći - uporni dah zmaja s istoka koji je najavljuvao promjenu. Ljut što mu remeti koncentraciju, Antoñito je zamahnuo rukom misleći da će ga se tako riješiti, no ljudska ruka ne može upokoriti vjetar. On se rađa nad morem ili usamljenim udolinama i putuje onamo kamo mu nalaže vlastita volja, privučen neistraženim zemljama, staloženošću, smirenošću, ravnotežom i redom. Poželio je poškakljati Antoñita pa je to i učinio, natjeravši ga da odmakne pogled od samonametnute dužnosti, a onda je, zadovoljan učinjenim, sa smiješkom na prozračnim usnama otplovio u nepoznatim smjerovima.

Uvjerivši se da je uspio otjerati zaigrani vjetar, Antoñito je vratio svoj pogled u nebo, ali ono nebo kojem se vratio nije bilo ono nebo koje je ostavio prije samo nekoliko trenutaka. Sedam ili jedanaest otkucanja srca trebalo je Antoñitu da to shvati, da u dnu zviježđa Zmaja koje mu se otvaralo pred očima, krajčikom oka uhvati tamnocrveni, neobjasnjivi bljesak. U jednom suludom trenutku pomislio je da će se tajanstveno crvenilo preliti u narančastu boju nepojmljivih diskova, ali se to nije dogodilo. Nastavilo je pulsirati u tmini kao da je to činilo svih ovih godina i stoljeća nezamijećeno - sitna iskrica među ostalim iskricomama koje prije samo nekoliko trenutaka tamo nije bilo.

Antoñito je otkrio zvijezdu. Nje nije bilo ni na jednoj nebeskoj karti koju je posjedovao, a sumnjao je da je postojala i na tuđima. Bila je to njegova zvijezda, njegovo otkopano blago, njegova nedosežna želja.

Od tog je dana Antoñito potpuno izgubio interes za narančaste diskove i potpuno se posvetio svojoj zvijezdi. Pratio ju je svake noći diveći se njenim bojama koje su sezale od blijedoružičastih i gotovo bijelih bljeskova do tamnocrvenih i purpurnih taktova u tmini. Bila je to zvijezda koja kao da još uvijek nije otkrila kojem spektru svjetla želi pripadati pa je isprobavala različite haljine, bivajući sad sramežljivom

djevojkom, sad podsmješljivom zavodnicom, hvatajući u svoja njedra zadivljene poglede.

U Atoñitoj se glavi rodila simfonija. Bila je zamišljena, oblikovana, skladana i izvođena za nepoznatu zvijezdu. Nikada nije prestajala. Negdje oko podneva razvila bi se iz svojih snenih povoja, još nerazmahanih nota iščekivanja; tijekom poslijepodneva bi lebdjela u izmaglici taktova, vukući se preko prašnjavih knjiga, podsjećajući na neki neodoljiv san koji nikako da se razbistri, a onda bi, što je večer bila bliža, sve više bujala, postajala glasnijom i nemirnijom da bi, dolaskom noći, razbila sve prozore i prekinula sve razgovore, putujući u nebo. Antoñito bi se s teleskopom popeo na krov, nervoznim bi ga pokretima postavio i usmjerio, a onda bi njegovo pitomo, plavo-ljubičasto oko pogledalo u svemir, prolunjalo između bljedunjavih dvorkinja poredanih uz Mjeseceve skute, i, napokon, pronašlo onu koja bi svake noći u novom ruhu zasjala na vrhu stepeništa i očarala princa: njegova zvijezda ...

Pokušao joj je dati ime, ali svakom kojem bi se domislio napisljetu bi pronašao manu: ili je bilo preobično, ili toliko neobično da ju je zasjenjivalo. Zvao ju je jednostavno svojom zvijezdom, svojim blagom. Promatrao bi je kako mu žmirka, iz noći u noć ga zaziva, kako ga mami i osvaja svojim blagim šaptom u tmini. - Večeras zvijezde izgledaju drugačije - rekao bi u samotni mrak pa prešao na neki drugi svijet na kojem nije bilo srama i nesigurnosti, suza i trenutnih, polovičnih radosti upakiranih u jednokratne limene posude, u kojem nije bio osamljen i u kojem je volio nešto neprocjenjivo, nešto što je mogao smatrati svojim.

Iz dana u dan joj se radovao, iz noći u noć ju je obožavao. I tako puna četiri mjeseca. Međutim, bila je to savršena veza između Neba i Zemlje kojoj je, kao i svemu savršenom, bilo suđeno da se prepolovi.

Jedne je noći Antoñito pogledao u nebo i nije pronašao svoju zvijezdu. Presjeklo ga je u grudima, zarilo mu se u srce, rasparalo

mu je život. Lunjao je tamnim prostranstvom u očajnoj želji da je pronađe na nekom drugom mjestu, da je otkrije iza Saturnovih prstenova ili je prepozna u priprostim haljinama. Ali, koliko god Antoñito plakao i preklinjaо, nje nije bilo. Antoñitova je zvijezda nestala jednako naglo kako se i pokazala i nikada se više nije pojavila na njegovom nebu.

Danas Antoñito luta ulicama i ne razlikuje dan od noći. Sretnem ga ponekad kako, zadubljen u vrhove svojih cipela, šeće ispod drvoreda i šapuće lišću. Probija se između ljudi uvijek osamljen, s pogrbljenošću starca u mladenačkim ramanima. Više ne vjeruje ... Više ne mari za raspojasanu samoću ... Više ne nadzire zvijezde i one sada - oslobođene - prekrivaju noćno nebo bliјedim, razuzdanim iskrenjem. Kao da je odustao od samog života. Kao da je u onim snovima bilo sve što mu je bilo dragoo. Kao što je prije uvijek hodao pogleda uzdignuta u nebo, sada promatra samo tlo pod nogama, opet i iznova prepušten propuštanju.

Ali, njegova zvijezda - koja ipak postoji i koja se brine za njega - ne dopušta mu da potone u očajanju. Odupire se njegovim tugama i prkosí njegovoj malaksalosti, kao da mu želi reći da se svi ponekad spotaknemo i licem udarimo u tvrdnu zemlju, ali se podižemo i obrišemo koljena, spremni krenuti dalje.

Prilazim mu s leđa i podmećem nogu. Antoñito se spotiče i pada, za sobom povlačeći djevojku koja je hodala ispred njega, zadubljena u svoje vlastitedrvorede razmišljanja. Ona ima zlatne uvojke i dva zaigrana zelena oka, a oko vrata ogrlicu na koju je obješen veliki purpurni privjesak u kojem se sunčeve zrake prelamaju i titraju u taktu njezinih pokreta.

Okrećem se samo jednom i vidim ih kako se smiju i pomažu jedno drugom ustati. Možda će jednoga dana reći da su ih zvijezde spojile, ali prava je istina da su upravo oni ti koji su potakli, zaveli, probudili i pokrenuli zvijezde.

Život znači raj

Lamat je stajala na pješčanoj obali gledajući preko mora prema istoku. Ispod njenih su se nogu, pod večernjim nebom boje jantara, ljeskali lijeni valovi odaslani u osvajački pohod s Kube ili Jamajke. No tamo, na Kubi ili Jamajci, nisu znali da je obala Yucatána već bila osvojena i opustošena nevidljivim razaranjima nakon kojih nisu ostajali dokazi jer nikakva crnila nije bilo na licu zemlje ili na nebu, već samo u dušama onih koji su ostali. A ostalo ih je vrlo malo - jedva nekoliko žena da se brinu o djeci i pokoji onemoćali starac da plete košare, čeka na plaži od bijelog pijeska i lovi ribu nesigurnim rukama i zapletenim mrežama. Ostali su da se sjećaju i među sobom raspredaju priče o tome kako se vratio Kukulkán.

Došao je jednoga vjetrovitog jutra preko mora, baš kao što legenda kaže da je stigao i prvi put. Rekao je da se vratio i ljudi su ga sretno pozdravili. Neki su i zaplakali, zbacujući sa sebe teret koji se u svijesti onih za koje je taj mit još uvijek bio živ gomilao već stoljećima. Pripremili su gozbu i pogostili ga. Veselje je trajalo tri dana, a četvrtog su ga dana posjeli uz vatru da im priča o svojim putovanjima. Kukulkán je drage volje pričao o vremenu koje je proteklo otkad je otišao i o mjestima na kojima je sve bio. Njegove su se priče prostirale tako blizu, a tako daleko da jedni nisu mogli povjerovati da je prošlo već toliko vremena, a drugi su samo nespokojno vrtjeli glavama, razmišljajući o neshvatljivoj prošlosti. Kukulkán im je rekao da je njihov dom već

stoljećima bio zaštićen od previranja koja su se zbivala u ostatku svijeta pa su možda i zaboravili sve što nije bilo vrijedno sjećanja, no da prošlost - takva kakva je - doista postoji, a da su sadašnjost i budućnost ugrožene i da im možda nema izlaza. Ljudi su ga promatrali ne shvaćajući što govori, no on im nije pojasnio svoje riječi, već je samo zatražio da podje na počinak jer je bio umoran. Napravili su mu prostirku od palmina lišća na koju je legao, zaklopio oči i zaspao.

Lamat je mnogo puta čula priču o Kukulkánovom prvom dolasku. Bilo je to jako davno – davno prije nego što je raseljena većina stanovništva kako bi prašumi bilo dozvoljeno da ponovo prolista; davno prije nego što su ratovi između naroda koji su govorili istim jezikom ranili drevno tlo; davno prije nego što je bijeli čovjek prvi put stigao na obale Yucatána i upitao: „*Koja je ovo zemlja?*“ U toj davnini je Kukulkán, Orkan, Pernata Zmija, stigao na divlje obale oplakane žutim morem i zašao u neprohodne prašume u kojima je osnovao prvi grad, Chichén Itzu. Uskoro su niknuli i drugi gradovi i u njima je procvjetao život. Kukulkán je na svojim leđima donio mir, spokoj i obilje koje je prosuo po plodnoj zemlji. Iz njihovih pupoljaka izrasla je velika država, niknula pjesma, rodilo se pismo, pružili se putevi i spojili ljude. No, jednoga je dana Kukulkán objavio da mora otići. Rekao je da će se vratiti i zauvijek donijeti mir kojega će posaditi u zemljina njedra. Na splavi napravljenoj od zmija otplovio je prema istoku.

Kasnije je Kukulkánovo ime plodnoj zemlji donijelo smrt, razaranje i bol. Kasnije je njegovo ime mnogo puta prelazilo preko lažljivih usana i prenosilo noćne more u stvarnost. Nosili su ga lažni proroci, bestidnici, pohlepnici i kukavice, zazivali su ga da bi ga iskvarili i od njega stvorili mit, predstavljali su se kao bogovi, što niti su bili, niti su biti mogli, pa je Kukulkán počeo značiti strah, sve dok jednog dana nije pao u zaborav. A

zaboravom se sve rane liječe. Prekriži se ono loše i spere se krv, a prisjeti se uspomena vrijednih spomena i priča izvitoperenih vjetrom vremena. Tada pred očima opet izrasta slika mladoga boga ukrašena zelenim perjem, sa zmijom u rukama i blaga pogleda. I opet se raspredaju legende o njegovim pothvatima, i opet se pjevaju pjesme o njegovom povratku.

A onda se jednoga dana Kukulkán doista vratio u njihov sanjiv svijet sakriven od vremena. Na tren je donio sjećanje na pradavnu prošlost. Veselili su mu se, ali je veselje bilo kratka vijeka. Rekao je da se vratio samo da bi ponovo otisao. Ali, ovoga puta neće otići sam - ovoga puta sa njim moraju poći i ljudi jer o tome ovisi i budućnost njihova svijeta. Povest će ljude preko mora na splavi napravljenoj od tijela zmija, povest će ih na nepoznate obale koje okružuju nepoznate zemlje, uvest će ih u nenajavljen rat protiv nepravednih neprijatelja i izvojevat će pobjedu s pradavnim ratnicima koje je zasijao on, a porodila zemlja.

Ako je gledala dovoljno dugo, Lamat je mogla zamisliti ratove koji su se vodili tamo daleko preko mora, u zemljama iz kojih je Kukulkán stigao. Mogla je zamisliti svoju braću i svog oca kako se bore za nešto što nisu shvaćali, ali što je bilo neosporivo jer je Kukulkán tako rekao. Kukulkán je bog i sve mu se opršta. Opršta mu se život koji vodi prema smrti i smrt koja rađa život. Opršta mu se patnja, i radost, i suza, i pjesma. Jednoga će se dana on ponovo vratiti, a do tada - tko zna? - vrelo boli možda presuši pa sa sobom doneće samo cvijet kojega će posaditi u središte zemlje kako bi njegovo korijenje proželo cijeli svijet i zavilo ga u san o miru. Možda, tko zna ...

Jednoga dana možda život prestane biti čarolija, obmana, mutna sjena, rana jer on ipak znači raj. Do tada Lamat može samo šaptati žalopojke palminom lišću, uzdisati kao valovi što putuju prema istoku, brojati dane kao što orkan broji zrnca pijeska na plaži i čekati da se Kukulkán ponovo vrati.

Nido

Dovezli smo se džipom. Starim, zahrdalim, cvilećim džipom. Još dok smo avionom prelazili preko visoravni, zastao mi je dah od pogleda koji se pružao ispod nas. Zaokružili smo jednom -dvaput iznad piste te se spustili. Sebe i opremu ukrcali smo u prašinom prekriven džip koji je bio parkiran uz trošnu daščaru u kojoj, kako se ispostavilo, nije bilo ničeg osim muha i drvene klupe kojom su se dobrano nasladili termiti.

Nitko nas nije dočekao, no to nismo ni očekivali. U vodiču je pisalo da domoroci rijetko pristupaju došljacima - štoviše, čak zaziru od njih. Sumnjivo smo se zagledali u upravljačku ploču automobila; Bryan je okrenuo ključ koji su nam dali prije ukrcavanja u avion i motor je, nakon nekoliko nezadovoljnih šteketa i jecaja, proradio. Zadovoljno smo se naslonili u sjedala i krenuli niz cestu.

No, dobro, *cesta* možda i nije bio primjeren naziv. Prije bih je opisao kao ugaženi zemljani puteljak, jedva dovoljno širok da njime prođe automobil. Ali, kako je u našu kartu bila ucrtana kao *cesta*, nismo sumnjali da se krećemo u pravom smjeru. Bryan, koji je od nas trojice jedini znao voziti, grčevito je stezao upravljač usredotočivši se na put pred nama. Sol Thomas se na stražnjem sjedištu gurao s dijelom opreme i, zadubljen u kartu, radio nekakve proračune, a ja sam se osvrnuo oko sebe i, suočen s prizorom koji nas je okruživao, ponovo ostao bez daha.

Visoravan je bila prekrivena visokom, požutjelom travom. Iz nje su mjestimice izranjala stabla plosnatih krošanja i zapleteni

žbunovi trnja i krupnih, bijelih cvjetova. Samo je vjetar remetio mir i blistavim suncem okupanu tratinu. Bilo je vruće; vreli je zrak titrao u daljini i zamagljivao nam pogled, ali smo već mogli nazrijeti rub visoravni - svijetlu crtlu nakon koje se prostiralo još jedino plavetnilo.

Dugo smo planirali ovo putovanje i proveli smo dane i tjedne proučavajući ovu visoravan. Što se tiče skoka, visoravan se ni po čemu nije razlikovala od ostalih *odskočnih dasaka* s kojih smo do sada skakali, ali je zato zrak bio drugačiji. Ovdašnji je zrak bio san svakog paraglajdera: zrak koji te nosio, pričalo se, dalje nego igdje druge, zrak koji ti je šaptao, razgovarao s tobom, dogovarao se s tobom kamo da te odnese. Vjetrovi su, pisalo je u nekim člancima, strujali između dimenzija i katkad hvatali paraglajdere u svoj stisak, zauvijek ih odnoseći u nepoznatom smjeru. Rečeno nam je da vladari ovog svijeta, divlja božanstva čiji je dah stvarao međudimenzionalne vjetrove, nisu naklonjeni došljacima u što je, pod toplim sunčevim zrakama koje su nas grijale i opuštale, bilo teško povjerovati. Legende i naklapanja, objasnili su nam u turističkom uredu s blagonaklonim osmijesima na usnama. Ipak, dok su pričali, oči su im bile fokusirane i ozbiljne.

Kad smo stigli do mjesta koje nam je bilo naznačeno na karti, Bryan je parkirao džip ispod stabla te smo sva trojica gotovo istovremeno potrčali vidjeti što se nazire preko ruba. Stajali smo tek nekoliko centimetara od duboke provalije, zadihani od uzbuđenja i nemirni zbog iščekivanja. Visoravan se strmo prelomila prema tlu, kao da joj je neka ogromna oštrica presjekla kraj. Njena se smeđa boja negdje na pola puta gubila pod zelenom gustom šumom koja je provaliju obavijala sve do podnožja. Naprijed, sve dokle je sezao pogled, prostirala se zelena, lelujava ravnica uz čiji se lijevi rub, tik uz podnožje visoravni, smjestilo malo jezero. U njegovoј se mirnoj i bistroj plavoj vodi ocrtavala jasna slika visoravni i čista neba.

Pogledao sam svoje prijatelje i nasmiješio im se: - Tko će prvi?
- Namignuo sam im i potrčao natrag do džipa, a oni za mnom.
Počeli smo užurbano vaditi opremu.

Na zemlji sam raspakirao svoje stvari. Svukao sam hlače i majicu koje sam nosio i navukao jednodijelno sivo odijelo. Odmotao sam svoj paraglavjer. Provjerio sam instrumente i pričvrstio ih za desnu podlakticu, a zatim podigao uziice padobrana, sortirao ih te spojio na pojasa. Još sam jednom sve pregledao, a onda dobacio pogled Bryanu i Solu Thomasu koji su još uvijek klečali na zemlji, nagnuti nad svoje paraglidere.

- Ja sam gotov! - viknuo sam im, ali su mi oni samo nervozno odmahnuli rukama, što me nasmijalo. Pogledao sam prema rubu, procijenio koliko imam mjesta za zalet i, taman kad sam se spremao potrčati, pažnju mi je privuklo nekakvo šuškanje s moje lijeve strane.

Okrenuo sam se i iznenadio ugledavši nisku, tamnoputu staricu kako me promatra. Imala je dugu, bijelu kosu i bila odjevena u zlatnožutu haljinu koja joj je dopirala do koljena. Oko vrata joj je visjelo desetak šarenih ogrlica, a slične je narukvice imala oko zapešća ruku i gležnjeva. Stajala je tako, u miru žvačući nekakav plod, i promatrala me, a onda prstom pokazala na mene i promuklim glasom upitala: - Nido?

Bio sam iznenađen, no sjetio sam se da je u vodiču pisalo kako se zna dogoditi da tu i tamo urođenik pride nekom od došljaka te da se ne treba brinuti jer su potpuno bezopasni. Nisam se dao zbuniti i spremno sam uzvratio ljubaznim glasom, već kako su nalagala pravila ponašanja: - Ne, ne zovem se Nido, gospodo. - rekoh - već Maquiavelo.

Na to je starica kimnula i konstatirala: - Nido ... Onaj koji dolazi na vjetru.

Nisam znao što bih joj odgovorio na to. Pogledao sam prema svojim prijateljima koji su me zbumjeno promatrati, a onda se,

slegnuvši ramenima, vratili svom poslu. Zaključio sam da je najbolje da i sam tako učinim.

Zaboravljujući na sve, pa čak i na neobičnu staricu, ponovo sam se usredotočio na skok. Podigao sam glavu, još jednom provjerivši vjetar - u stalnim je naletima tukao prema rubu litice. Povukao sam paraglajder. Kupola padobrana se podigla i brzo ispunila zrakom, stoeći sada iznad mene. U dahnuo sam jednom, dvaput, a zatim napravio nekoliko napornih koraka; zračne su me struje spremno prihvatile i ponijele preko ruba.

Kad je pod mojim nogama nestalo zemlje, nestalo je i zraka iz mojih pluća. Širom otvorenih očiju pod sobom sam promatrao prazninu koja je završavala lelujavim zelenilom. S komandama u rukama, u tišini sam sjekao zrak. Odmah sam uhvatio povoljnu toplu struju koja me ponijela uvis, prema beskrajno plavom nebu i velikom suncu koje me, u zenitu, pozdravljalio. Imao sam osjećaj da se nalazim na ogromnom, nježnom dlanu nekog diva što me blago njiše i nosi kroz prazninu.

Udobno sjedeći u pojasu-sjedalici, lako sam pronalazio termike. Plovio sam brzinom od gotovo trideset i pet kilometara na sat. Okrećući se u potrazi za termikama i podižući se na toplim stupovima zraka, uočio sam da me slijede još dva paraglajdera.

Vjetar je fijukao pored mojeg uha, uzice su zujale, a do mene su ponovo doprle staričine riječi: *Nido, Onaj koji dolazi na vjetru.* Tada je dobro znanog osjećaja nestalo i mene je preuzeo neki novi vjetar.

Najprije sam pomislio da mi se kupola padobrana izokrenula. Ali, kada sam pogledao uvis, sve je bilo u redu. Nova me struja ponijela prema gore, naglo me trznuvši, a onda me ostavila i ja sam počeo propadati. Zaletio se novi vjetar i ja sam se ponovo stao penjati. Osrvtao sam se oko sebe, ali me iznenada obavila bjelina. Više nisam vidio Bryana i Sola Thomasa iza sebe niti zemlju ispod, niti nebo iznad. Silno sam se uplašio, a moj je

strah postao još većim kada su se u toj beskrajnoj bjelini počele oblikovati modre slike i čuti nečiji šapat:

- Nidooo ... Nidooo ...

Je li to doista bio nečiji šapat ili mi se pričinjalo? Jesam li uletio u oblak? Vjetar je i dalje fijukao ... Tada sam video da mi u susret dolazi velika ptica jarkocrvena perja. *Kra!*, gragnula je, a pored njenog su se kljuna u bjelini ispisale modre riječi: "Pozdravljam Onog koji dolazi na vjetru. Nido!" Jednako brzo kako je došla, ptica je i odletjela, ponijevši sa sobom i bjelinu, i strani vjetar.

Ponovo sam se našao u poznatim zračnim strujanjima. Sletio sam na zemlju što sam brže mogao, a srce mi je divljački udaralo u grudima. Osvrnuo sam se i ugledao Bryana i Sola Thomasa kako slijеću. Kao u nekom transu, promatrao sam kako se oslobođaju padobrana i trkom mi prilaze. Nešto su mi vikali, ali njihovi glasovi nisu dopirali do mene. Sve što sam čuo bio je šušanj s moje lijeve strane. Okrenuo sam se i ugledao staricu s visoravnji. Još je uvijek žvakala svoj plod. Ili je to bila neka nova starica s nekim novim plodom?

Ona, koja nije imala mojih sumnji, reče između zalogaja:

- Bila su Trojica koja su došli na vjetru. Duh Zemlje kroz kljun ptice izgovori ime jednog od njih, podarivši mu postojanje i vlast nad ostalom dvojicom. Izgovorivši tvoje stvarno ime, On te stvorio, Nido.

- Duh Zemlje ...? - upitah nesigurnim glasom.

Starica je kimnula, a zatim se okrenula i sporim koracima stala udaljavati.

Do mene su počeli dopirati i drugi glasovi. Isprrva su bili daleki i iskrivljeni, kao da se provlače kroz tunel, a onda su postali jasnijima.

- Maquiavelo! Maquiavelo! - bio je to Sol Thomas koji me dozivao. Zgrabio me za ramena i stresao. - Maquiavelo, što se dogodilo? Jesi li dobro?

- Vidjeli smo te kako propadaš, a onda si nestao! - oglasio se i Bryan. - Mislili smo da ... - započeo je rečenicu, a onda stao, progutao kraj i započeo novu: - Jesi li dobro, Maquiavelo?

Bili su zadihani. Na licima im se mogla pročitati zabrinutost. Promatrao sam ta lica u tišini i još nekoliko trenutaka razmišljao što će im reći.

- Maquiavelo - ponovio sam tihim glasom.

- Jesi li dobro? - ponovo upita Bryan.

Kimnuo sam i osvrnuo se, pogledom potraživši staricu. Nije je bilo nigdje na vidiku.

- Koga tražiš? S kim si razgovarao? - Sol Thomas mi se unio u lice. - Vidjeli smo da razgovaraš s nekim. Je li to bio urođenik? Zašto si razgovarao s urođenikom, Maquiavelo? Rekli su nam da ih ne uznamirujemo ... - blebetao je bez daha, još uvijek prestrašen.

Htio sam ga smiriti i objasniti mu da sam u redu i da starica s kojom sam razgovarao nije bila urođenik već Duh Zemlje, ali sam tada uočio neobično iskrenje oko sebe. Boje svijeta iznenada su bljesnule i stale se premazivati preko krajolika, kao da nevidljivi slikar nekontrolirano zamahuje kistom. Trava se zelenila u čudnim premazima, nebo plavilo i produbljivalo, sunčeve zrake iskrile zlaćanim krijesnicama. Bryan i Sol Thomas također su počeli uočavati promjene. Smeteno su se osvrtali oko sebe, sad na desnu, sad na lijevu stranu, ne mogavši točno uperiti prstom u ono što se mijenjalo, ali i ne mogavši ne uočiti da svijet više nije onakav kakav je do malo prije bio.

- Što se događa, Maquiavelo? – Glas Sola Thomasa bio je istovremeno i zastrašen, i očaran.

Promotrio sam ga svojim starim očima. - Zašto me zovete Maquiavelo? - upitao sam. Njih su dvojica izmijenili poglede, a onda ih uperili prema mojem novom licu koje se upravo rastvaralo. Bryan je čujno udahnuo. Novi je vjetar prostrujao između nas, donijevši mirise doline.

- Ja se zovem Nido - rekoh im i pogladih međudimenzionalni vjetar po glavi. On se umilno očešao o moje noge. S neba se spustila crvena ptica i sjela na moju ispruženu ruku. Pogledali smo se. Između njenih graktaja, mogao sam u zraku vidjeti slova koja su se ispisivala modrom bojom:

“Bila su Trojica koja su došla na vjetru. Duh Zemlje kroz kljun ptice izgovori ime jednog od njih, podarivši mu postojanje i vlast nad ostalom dvojicom. Izgovorivši tvoje stvarno ime, Nido, On te stvorio ...”

Cabrón

Dom, konačno ..., pomislio je izlazeći iz autobusa, a odmah potom odagnao tu misao kao neugodnu. Pješice je krenuo niz ulicu, prema svojoj četvrti, a mirisi New Orleansa ispunili su mu nosnice.

Dugo ga nije bilo ovdje, a tome su svjedočile nepoznate raspukline na pločnicima i rasklimane ograde oko raščupanih dvorišta. Posvuda su ležale lokve blatnjave vode koja se ljeskala na suncu. Što se više približavao siromašnjem dijelu grada, bilo je sve više blata kojega je za sobom ostavio nabujali Mississippi.

Bilo je točno podne kad je stigao u svoju četvrt. Glavnom je ulicom, kao i uvijek, odzvanjao lavež pasa. Naočigled nije bilo nigdje nikoga, ali je znao da se u New Orleansu uvijek netko skriva u sjenama i motri. Čim je skrenuo u svoju ulicu, začuo je svoje ime.

- Cabrón! - Grupica dječaka mahnula mu je da im priđe. Stajali su oslonjeni na zidić od crvene cigle, vjerojatno u istoj pozici kao i svih ovih dana prije nego što su ugledali Cabróna i odlučili se dotaći prošlosti. Mogli su imati trinaest ili četrnaest godina. U njihovom je stavu - prekriženim rukama i visoko podignutim glavama - Cabrón mogao pročitati samouvjerjenost i dosadu. Bili su odjeveni u crne kožnate jakne i crne, široke hlače; po zlatnim naušnicama i prstenju Cabrón je zaključio da se radilo o Zlatnim zmajevima.

Krenuo je prema najvišem dječaku koji mu je mahnuo. Zapravo, radilo se o mladiću jer u pogledu koji je ispitivački plazio uzduž i poprijeko Cabrónovog lica nije bilo ničega dječačkog. Pružio mu je ruku i oni su se pozdravili po kodeksu bande.

I Cabrón je nekoć pripadao Zlatnim zmajevima. Odnosno, još uvijek je bio jedan od njih jer se radilo o doživotnoj članarini. Prepoznao je mladića s kojim se rukovao, ali mu se nije mogao sjetiti imena. Uostalom, nije ni bilo potrebe za tim; vjerojatno ga je po ulasku u bandu promijenio u Aureliano ili Golden, ili nešto tome slično - to je sada bilo u modi.

- Kad si se vratio, čovječe? - upita ga zlatni dečko.

- Pustili su me prije par dana - reče Cabrón hrapavim glasom.

Ovaj se zagledao u njega stisnuthih očiju. - Čovječe, ostario si!

Cabrónu je bilo dvadeset i sedam godina. Prema ovim je momcima uistinu bio starac, ne samo zbog godina koje su ih dijelile niti zbog životnog iskustva kojeg je Cabrón imao u izobilju, već i zbog samog prostor-vremena koje ih je razdvajalo. Cabrón više nije razmišljao u istim dimenzijama kao i oni. On je sada postojao na drugačiji način nego prije. Zatvor to čini čovjeku.

Na dječakovu je opasku Cabrón tek slegnuo ramenima. Nije znao što bi mu rekao. A i kad bi počeo pričati, ne bi znao stati. Ne bi se usudio ...

- Žao nam je zbog tvog brata, Cabrón. Bio je dobar prijatelj.

Opet je samo šutke kimnuo, iako su ga riječi pekle u grlu. Vatra riječi, buktinja slova ... A, r, m, a, n, d, o ...

- Jesi li već bio kod Quebraley? - dječak kimnu negdje prema jugu, u smjeru koji je označavao ružnu sivu dvokatnicu na čijem je tavanu čučala Cabrónova prošlost i sve njegove noćne more. Negdje na jugu, zaštićena od tuđih pogleda i glasova, kružući urote s neimenovanima, bila je i Quebraley, ona čijeg se imena

svih ovih godina Cabrón jedva usuđivao dotači. Ona je bila vođa Zlatnih zmajeva i sredstvo Cabrónovog usuda. Njezini su ga vještičji prsti odveli na put iskrivljene sudbine i, naposljetku, u zatvor. Odležao je deset godina zbog raspačavanja droga, a samo nekoliko dana prije nego li je trebao biti pušten na slobodu saznao je za pogibiju mlađeg brata. I on je bio njezina žrtva.

- Ne - odmahnuo je glavom i počeo gristi donju usnicu.
- Nisam još bio pozvan.

Dječak kimnu ozbiljnog izraza lica, kao da je bio upućen u tajni raspored Quebraleyinih sastanaka. - Bit ćeš.

- Da sam bio ovdje, to se ne bi dogodilo.

Položio je ruku na majčino rame. Nije se pomaknula, nije odgovorila, samo je gledala pred sebe u prazno. Njezino je tamno lice, iako krupno, izgledalo isprijeno. Oči su joj bile bez suza, tužne.

Kuća je bila puna gostiju. Kreoli, bijelci i nekolicina latinosa, svi zavijeni u crno, prežderavali su se kolačima od kokosa i vanilije, komentirajući fotografije koje su, u crnim okvirima, bile postavljene na stol u sredini prostorije. Na svima je bio Armando, Cabrónov mlađi brat, sada pokojni i pokopani heroj ulice.

Država se smilovala Cabrónu i odlučila ga iz zatvora pustiti nekoliko dana ranije kako bi mogao prisustvovati bratovom sprovodu. Na njega nije otiašao kako bi se oprostio s Armandom - jer je za to bilo prekasno - već kako bi vidio hoće li se pojavitи Quebraley. Nije, naravno. Taj događaj nije smatrala dovoljno vrijednim izlaska iz kuće. To ga je ispunilo bijesom.

- Ništa ne brini - nastavio se tihim glasom obraćati majci. - Platit će mi, kučka prokleta, platit će mi za sve.

Majka se u tom trenutku trgnula i, položivši svoju ruku na njegovu, pogledala sina. - Sine, bježi od te žene. Bježi što dalje možeš!

Cabrón je čučnuo i zagledao se u majčine prestrašene oči. - Ne brini za mene. Ja sam prestari za njene vradžbine. Ona može začarati jedino praznoglavе dječake kao što su Armandovi prijatelji.

- Za njih je već kasno, ne možeš im više pomoći - *kao ni svome bratu*, kao da je željela dodati, osjetio joj je to u glasu.

- Ne mogu im pomoći, ali je mogu spriječiti da to više ikome čini.

Moram je spriječiti dok svoju pošast nije proširila gradom, pomislio je.

- Sine, ona je vještica - siknula je majka u očaju. Nekoliko se glava okrenulo u njihovu smjeru. – Nikada nećeš proći pored njenih stražara. Pored tvog ... - tu su joj riječi zastale u grlu i ona je ponovo zaplakala.

Cabrón je zagrljao majku i nunao je kao malo dijete, premda je znao da je to neće utješiti.

Za to su se vrijeme nebom širili gusti oblaci tamne sivoplave boje najavljujući kišu, a nad grad se spustilo zloslutno tutnjanje grmljavine.

Jedne tmurne noći punе vlage, nekoliko dana nakon Armandovog sprovoda, šest je zakukuljenih muškaraca izišlo na ulice. Predvodio ih je šepavac ogrnut plastirom, s drvenom maskom na licu. Hodali su po sredini ceste, a ulične su lampe redom gasnule kako bi ih dotakla njihova sjena. Kroz četvrt se razlijegao krik.

Ležeći budna u krevetu, Cabrónova je majka jasno i glasno čula taj krik. Ustala je i otišla probuditi sina. On je već stajao pored prozora zagledavši se u mrak.

Kad je progovorila, glas joj je bio pun strepnje, ali i nade kad je progovorila: - Egungun je ponovo ustao.

- Kad se to dogodilo? - Cabrónov je glas bio hladan.

- Već mjesecima ljudi pričaju kako Egungun ponovo hoda među ljudima, ali ja ga još nisam vidjela.

- Ona ga je dozvala. Pitam se samo kako joj je to uspjelo - rekao je s podsmijehom.

- Mene više zanima što ona želi od njega. Poznavajući je ... - tu je majka zastala, kao da se bojala da bi je još netko, osim sina, mogao čuti.

- Znam ja što ona želi od njega. Egungun je moćan. Može utjecati na život jednako kao i na smrt. To je ono što ona treba, što ona želi: moć nad mrtvima, da bi mogla vladati živima.

- Neće joj to uspjeti - rekla je majka samouvjereno. - To je Egungun. Tko bi njega mogao nasamariti?

- Za sve postoji način, - rekao je Cabrón zamišljeno - pa je tako moguće i da čovjek prevari demona.

Majka je nekoliko trenutaka razmišljala o sinovljevim riječima, a onda je tu neugodnu misao otresla od sebe i primila Cabróna za ruku. - Dođi, moramo na ulicu, moramo slušati ... - požurivala ga je.

- Nema potrebe, nećemo ga čuti. Nema smisla da sudjelujemo u cirkusu - rekao je mirno i pošao natrag u krevet.

Majka je tužno uzdahnula i, ogrnuta dekom, ipak izišla na trijem kuće. Puhač je prohладан vjetar, donoseći krikove sve bliže. Tresla se - od hladnoće, ali i od jeze. Podilazili su je žmarci, ali nije podlegla strahu već ga je hrabro prihvatile u njedra. Uskoro ih je ugledala. Šestorica zakrabuljenih, a iza njih uplašena svjetina. Slijedili su pogrbljeni lik koji je u noć ispuštao jezovite krikove. Kretao se neobično, nespretno, grčevito. U jednom bi trenutku stajao zamrznut u vremenu, a već u sljedećem bio nekoliko nevidljivih koraka dalje. Vrludao je ulicom i za sobom

povlačio sve ostale koji su napeto osluškivali.

- Aaaarmaaandoooo!!! - zazivao je. Njegov je glas parao uši. -
Aaaarmaaandoooo!!!

Ali Armando se nije odazvao.

Kad je konačno stigao, Cabrón se oglušio na Quebraleyin poziv. Nije želio ići k njoj, neka ona dođe k njemu. A doći će, znao je to. Sad kad je Egungun ustao zbog nje, sigurno će mu poželjeti praviti društvo. Neće pustiti pospanog demona smrti da luta bez nadzora.

Po starim je pričanjima Egungun (onomad kad još nije imao imena niti mu je ono bilo potrebno) često pohodio zemlju. Budući da su ta dva stanja neraskidivo povezana, jednako se zanimalo za svijet živih i za svijet mrtvih. Sudjelovao je u svojim davno ustanovljenim ceremonijama, pričao s mrtvima u ime onih kojima su nedostajali i činio se više nekim blagonaklonim bogom nego li demonom. Katkada je pravio reda i među živima, odvodeći sa sobom one koji su pravili probleme. No, s vremenom je sve više padaо u zaborav i sve rjeđe posjećivao zemlju - Cabrón nije znao što je od ovoga dvoje uzrok, a što posljedica. Neka su se sjećanja izvitoperila pa je ponegdje ostao zapamćen samo kao stravični demon smrti. Ali, to nije sve što je Egungun znao i za što je bio sposoban - Cabróna je tome podučila Qubraley koja je oduvijek bila opsjednuta prastarim božanstvima i ritualima u koje su ostali tek površno vjerovali. Za većinu je vudu magija bila tek turistička atrakcija, dok je za Quebraley vudu bio način života. S obzirom na to da samo oni koji iskreno vjeruju u vudu mogu njime i ovladati, mnogi su vjerovali da se upravo u tome nalazi njezina snaga.

Dva dana nakon što je Egungun zazivao ime Cabrónova brata, on je dobio priliku da se suoči s Quebraley. Tog se jutra u zraku osjećao miris paljevine. Ljudi su počeli pristizati i prije nego li što je nebo izgubilo svoje ružičaste preljeve. Ulazili bi nepozvani i nenajavljeni u kuću (vođeni stranim osjećajem nužnosti i poznatim peckanjem znatiželje), tražili slobodno mjesto gdje će sjesti, a kad su sve stolice bile zauzete, ostali bi šutke stajati pored fotografija, ne tražeći ni hrane ni pića, kao da ih je gozba neku večer zasitila za sva vremena.

Cabrón nije spavao, ali nije ustao sve dok u hodniku nije čuo sramežljive korake svoje majke. Otakao je u kupaonicu i počeo se pripremati za Egungunov dolazak kojega je najavljivao ljepljivi miris u nosnicama. U njegovim pokretima nije bilo žurbe jer je znao što mu je činiti, a Egungun ionako neće doći prije nego što ukućani budu spremni za njegovu posjetu. Tek kad budu rasprostrti čipkani stolnjaci, kad se na njih poslažu tanjuri puni ukusne hrane i čaše pune ruma i palminog vina, navratit će gladni demon. Članovima obitelji reći će vijesti o preminulom, a potom se baciti na jelo, dok će se svi ostali povući jer vidjeti Egunguna kako jede znači smrt.

Među posljednjima je stigla i Quebraley. Duga joj je kosa bila prošarana sjedinama, ali njezino tamno, privlačno lice još uvijek nije izgubilo svoj sjaj. Iako je bila slijepa, njezine su oči bez šarenica vrludale lijevo-desno, kao da proučavaju okupljeno mnoštvo. Kretala se bez ikakve pomoći, savršeno se snalazeći u prostoru, ogrnuta svilenim šalovima koji su bili teški od mirisa mošusa. Oko duga i elegantna vrata visjele su joj amajlije od kojih se nikada nije odvajala, a koje prizivaju pwen, magične moći. U rukama je nosila buket cvijeća. Dok joj je predavala cvijeće, okrznula je dlanove Cabrónove majke noktima dugim i zašiljenim poput bodeža, ostavivši na njima tanke crvene tragove.

Ljudi su pred njom uzmicali. Oslobodili su joj mjesto

da sjedne. Kao da je i sama demon, zračila je onom čudnom mješavinom privlačnosti i odbojnosti. Bojali su je se, a neki su je i prezirali. I svi su je budno držali na oku.

Cabrónova je majka svojim sinovima znala pričati priče koje joj je još njezina baka raspredala o vremenima u kojima su sile svjetla i mraka slobodno kročile zemljom. Bilo je to jako davno, a spomen o tim vremenima preživio je samo u sjećanju generacija, u njihovom oponašanju prošlosti, odigravanju uloga i sakrivanju iza kukuljica. No, tog je dana i najmanjem djetetu bilo jasno da iza drvene maske iz koje je iskočilo jezovito lice dugog nosa i tankih, izvijenih usana, nije bio čovjek. U zraku je bilo nešto, nešto neopisivo i nerazgovjetno, nešto što je svima u kosti urezalo saznanje da ih je pohodio Egungun.

Vrata su se odškrinula. Najprije je provirio jedan prst: bez kože, bez žila, bez mesa, samo kost. Lagano je dotaknuo vrata i ona su se pomaknula za još jedan centimetar, a zatim se, uz glasan tresak, širom otvorila. Svi su protrnuli od tog zvuka, zvuka kojeg su, zapravo, cijelo vrijeme iščekivali. Istom su zamrli svi zvukovi u kući, čuli su se jedino disanje i Egungunovi šepavi koraci koji su strugali po podu. Bio je ovijen u tamni plašt s kapuljačom preko glave i jednim jedinim sablasnim prstom koji je zgrčeno virio i utirao si put. Ljudi su uzmicali, čak i oni koji su bili daleko, jer je dodir tog prsta smrtonosan. Otvorio je usta iza svoje maske i začuo se škripav jecaj koji je proparao zrak. Quebraley je već bila tu pored njega, ali i ona na sigurnom odstojanju. Slijedio ju je do pokojnikove majke i brata.

Cabrón je promatrao kako im se svojim demonskim hodom

približava grbava prilika. Quebraley je hodala uz njega visoko uzdignute glave, a u kutu usana čučala joj je naznaka osmijeha. Znao je o čemu razmišlja. Sve njene žrtve i sve žrtve koje nisu bile samo njene konačno su joj se isplatile. Konačno je dobila priliku za ono o čemu je čitavog života sanjala: zauzdati uza sebe pravu moć. Nakon svih onih godina čarobiranja, mahanja kokošjim nožicama i vrećicama sasušenih travki, razmazivanja krvi po zidovima i skakanja kroz vatre, nakon svih onih izgubljenih dana dok je lutala onostranstvom u potrazi za nekim tko će je poslušati, nakon uzaludnih potezanja bogova za skute i još uzaludnijih pokušaja podmićivanja demona, konačno je pronašla nekog tko je još uvijek imao interesa na zemlji. Egungun, vladar mrtvih, i sam mrtav već eonima, poslušao je njezin zov i pojavio se pred smrtnicima. Dosta je mladih života moralo naprasno završiti kako bi mu se privukla pažnja. Mnogi su mladići u svojim crnim kožnatim jaknama ispod zlatnog nakita skrivali rane. Mnogo ih je trunulo u zemlji crnici ispod žutih azaleja. Mnogo je sirove smrti posijala slijepa žena u očajničkoj ambiciji postizanja jalove besmrtnosti u pričanjima.

Egungun se odazvao. Egungun je stigao. Egungun je bio tu, pred jednim roditeljem, pred jednim bratom, da kaže vijesti o umrlome - o predatoru koji je postao žrtva njegova dolaska. Ali, Egungunu sve to nije bilo bitno. On nije gledao svijet ljudskim očima, nije video razliku između života i smrti, zraka i zemlje, patnje i radosti. On je radio ono što mu je urođeno, u ceremoniji koja se nije promijenila već tisućama godina, sanjajući stvarnost i stvarajući more.

- Armando ... - rekao je tiho, pretvarajući škripu u okrhnute šuštaje, no dovoljno glasno da ga mogu čuti majka i brat. To nije glas, ne, nije. Hrapavi šapat, možda. Slova oblikovana tajanstvenim šumovima i pucketanjima, jezovitim zvukovima začarane šume, struganjem

zahrdale ograde po prljavom asfaltu, suhim kašljem u plućima bolesnika. Plazeći duž kralješnice, stiže do potiljka gdje zatim vrisne i taj se vrisak tu sklupča i ostane kao ime: Armando.

Majka steže ruku svog preživjelog sina. Sve joj je neka sjena. Nada se da je ovaj drugi dobro. Da ne pati u smrti. Da ga ne boli istina. Da mu nije hladno. Da je siguran od vradžbina. Da je siguran među mrtvima. Egungun će joj reći kako stvari stoje.

- Reći će vam kako stvari stoje - kaže Egungun polako, a kroz struganje glasa čuje se naznaka prastara naglaska. - Zazivao sam Armando u noći kad je njegova duša napuštala zemlju. Nije se odazvao. Zazivao sam ga u svojim snovima koje vi nazivate javom, ali nisam ga čuo. Osluškivao sam zidove, ali oni su bili nijemi. Armando nije među mrtvima.

Sinovljeva se ledena ruka grči u majčinoj šaci, majka ga zadržava, pokušava zadržati, tek ga mekoća izboranog dlana uspijeva sprječiti u nakani.

- Gdje je moj sin? - pita plačnim glasom gutajući jecaje, a oko nje se proložila teška tišina. Svi znaju što se dešava s mrtvima koji ne stignu na onaj svijet. I majka zna, ali želi čuti te riječi, želi da budu izgovorene.

- Ni živ, ni mrtav, ni čovjek, ni sjena. - Egungunu nije bitno, on ne raspolaže dušama mrtvih kao neki đavlji, ali je prošao dug put samo da bi se kretao među neumrlima. Okreće se u mjestu i šepa prema prostoriji iz koje ga mami miris hrane. Za njim kreće i njegovi zakukuljeni podanici, a za njima Quebraley. Kreće i Cabrón, ali mu je ruka još uvijek u majčinoj, a ona mu ne da ići. Naposljetku ga pušta jer je njegov pogled čvrst i nepokolebljiv. Za njima se zatvaraju vrata, a u majci nestaje svaka nada.

- Znao sam što si mu učinila, znao sam otpočetka - rekao je Cabrón gotovo mirnim glasom, iako je u njemu divlja bijes.

Želio ju je ubiti, zadaviti vlastitim rukama, ali to nije smio želi li spasiti brata. Netremice je promatrao lica trojice mladića koji su sada skinuli svoje maske i pored stola s hranom čekali Egunguna koji se polako približavao. Jedno od tih lica mu je bilo poznato jer je nekoć pripadalo njegovom bratu. No, u tom tijelu njega više nije bilo. Armando je bio pretvoren u zombija: mrtvaca bez duše, volje, olakšanja smrti i ushićenja života. Quebraley ga je takvim stvorila u svojoj suludoj želji za moći. Koliko je samo zaluđenih dječaka tako završilo? Koliko ih je bilo žrtvovano zbog njezina nauma? Cabrón je razmišljao o tim uzaludnim pitanjima.

Egungun je stigao do stola i uskoro će početi jesti, a vidjeti Egunguna kako jede - to svī znaju - znači smrt. Quebraley se ne brine zbog toga - ona je slijepa, a Cabrón dolazi pripremljen. Iz džepa vadi povez i stavla ga na oči. Iznenada postaje svjestan svih zvukova u prostoriji: struganja po podu, Quebraleyinog teškog disanja, šuma vjetra što dopire onkraj prozora ... Spopada ga neka zimica i jeza mu se uvlači pod kožu, ali zna da će se oduprijeti iskušenju da skine povez. Egunguna uvijek valja imati na oku jer je taj demon prevrtljiv, može iz čiste objesti (ili samo zato što mu se ukazala prilika) nekog poslati u svijet mrtvih. Dobrovoljno zatvaranje očiju pred Egungunom je poziv na smrt. Ali, Cabrónu ne preostaje ništa drugo. Mora ovo izvesti na čistac i spriječiti Quebraley u njezinim suludim zamislima, a za sve ga ostalo nije briga.

- Želim da pustiš Armandovu dušu na slobodu. Nije zaslužio ovakvu sudbinu - kaže u mrak. Od stola počinju dopirati glasni groktaji.

- Ja nisam zlatna ribica, Cabrón - čuje Quebraleyin smijeh. - Ne ispunjavam želje. Osim toga, mislim da će mi tvoj brat još biti od koristi.

- A što će biti za mjesec dana kad mu se tijelo potpuno raspade i od njega ostane samo hrpa trulih kostiju i mesa?

Odbacit ćeš ga i poslati nekog drugog petnaestogodišnjaka u smrt samo da bi od njega napravila još jednog zombija s rokom trajanja?

- Drago mi je čuti da nisi zaboravio sve o čemu sam ti pričala, Cabrón.

Kao da bi mogao zaboraviti, sve da je i htio. Proveo je deset godina razmišljajući o svom djetinjstvu. Svakodnevno mu se taj film vrtio pred očima - njegov život uz Quebraley koja ga je odmalena uzela pod svoje okrilje, pričala mu o raznim božanstvima i demonima od kojih bi ga boljela glava, uvodila ga u neobične rituale, šaptala mu čarobne riječi, omamljivala ga aromatičnim travama i vječnim zvezketom svog nakita. Naučio je mnogo o Quebraley i njezinim životnim planovima, a u zatvoru je slušao kako ih pomalo ostvaruje. Nije mu bilo lako kad je saznao da se dočepala i njegovog brata, ali nije mogao ama baš ništa učiniti kako bi je u tome spriječio. Cabrón je zapravo imao sreće. On je proveo deset godina u zatvoru, a njegov je brat završio kao živi mrtvac iako zapravo nije nijedno od toga. Iako neće disati niti će mu srce kucati, živjet će još neko kratko vrijeme, a potom će mu se tijelo polako, ali sigurno početi raspadati. Osipat će mu se dijelovi tijela, osipat će mu se kosti, osipat će mu se duša - sve dok mu ništa ne ostane.

Čuje njezine lagane kretnje, suknja šušti oko njezinih nogu. Pokušava je nespretno slijediti, ali se samo spotiče o vlastita stopala.

Zvukova ima previše i teško je odabratи onaj pravi prema kojemu će se orijentirati. Ali, zna što mu je činiti: što god Quebraley napravi, Cabrón to mora poništiti. Sigurno će nešto napraviti, i to ubrzo, dok je Egungun još zauzet hranjenjem i ne obraća pažnju na svijet oko sebe.

Žvakanje, mljuckanje, podrigivanje i gutanje dopiru mu slijeva; otuda čuje i lagano prelijevanje materijala Quebraley-

ine sukњe. Još se jednom pokušava pokrenuti u njenom smjeru. Ovoga je puta uspješniji. Povez mu gori preko očiju. Šake su mu čvrsto stisnute kako bi spriječio samoga sebe da ga strgne i pogleda koja je Quebraleyina stvarna namjera. Ali, ne smije, ne smije niti virnuti jer bi to značilo kraj.

- Što misliš da ćeš postići, Cabrón?

Ne smiješ je slušati, nemoj je slušati, govori Cabrón samome sebi. Potpetica joj struže po drvenom parketu i usmjerava ga još korak bliže. *Što ćeš napraviti Quebraley? Kako ćeš ga prevariti?* Još se nitko nije usudio ovako suprotstaviti nekom božanstvu, ali možda će upravo luda smionost Quebraleyina nauma biti od presudne važnosti za njezin uspjeh. Nitko još nije pokušao, ali to ne znači da je bilo nemoguće, čak i ako se pri samom pokušaju riskirala vlastita duša i vlastita vječnost.

Za stolom Egungun proždire sve što mu je pred nosom. Zadovoljno rokče i ispija litre vina koje se prolijevaju i pored njega. Cabrón sve to prati sluhom, istovremeno pokušavajući razaznati kamo se kreće Quebraley. Čuje je – pokret joj je slabašan, ali je čuje. Čini jedan sigurniji korak u njenom smjeru. Parfemi je odaju, ali ona to ne shvaća. Potpuno je zaluđena svojim ciljem. Cabrón napeto osluškuje, prateći je po malenoj sobi. Koraci su mu kao u djeteta. *Sad će, sad će ...* misli, no pokreti su joj svejednako odmjereni i suzdržani.

Cabrón se pretvorio u uho u svakom smislu te riječi. Zanemaruje sve ostale osjete i koncentrira se jedino na svijet kojeg može čuti. Zamišlja si da je šišmiš, da mu sluh otkriva razmještaj namještaja, ljudi i spodoba, tajnih pokreta ... *Sad će, sad će ...* misli i ne griješi jer je vremena malo – znaju to i on, i Quebraley. Egungun će uskoro završiti s obrokom, zadovoljno će podrignuti i ustati od stola, vratiti masku na svoje nakazno lice i ...

Maska!, odjednom mu proleti glavom. Zastaje i grozničavo razmišlja. *Maska ... Da, tako je ...* Grize se za usnicu i sprečava

smijeh da izbije na površinu. *Sad te imam, Quebraley! Pokušat ćeš mu ukrasti masku - njegov pwen!*

U tom trenutku njezine suknje zašuškaju mrvicu nervoznije i Cabrón shvaća da je Quebraley iskoristila priliku, tu milisekundu u kojoj je on zastao da bi razmislio i sa stola, Egungunu pod nosom, zgrabila masku. Nije mnogo razmišljaо jer za to nije bilo ni vremena. U sekundi ju je locirao, procijenio udaljenost i skočio.

Tresnuo je na pod koliko je dug i širok. Možda je čak i razbio nos jer ga je zaboljelo čitavo lice. No, nije se obazirao na bol, već je, ležeći na podu, zamahnuo rukama i zgrabio prvu stvar koju je našao. Sreća mu je bila naklonjena jer je pod prstima osjetio mekanu svilu Quebraleyine suknje. Zgrabio je i povukao.

- Pusti me, majmune! - prosiktala je.

Naravno da je nije imao ni najmanje namjere pustiti. Jednom ju je rukom snažno držao za suknju dok se ona otimala, a drugom je rukom ponovo zamahnuo i primio je za nogu. Zaustila je još nešto reći, ali ju je Cabrón povukao za nogu i ona je, uz prigušeni krik, pala na njega.

Otimala se i udarala ga svom snagom, a ni on nije štedio udarce. Valjali su se i hrvali na podu, pokušavajući što jače ozlijediti jedan drugoga. Cabrón je osjećao kako mu niz lice, tamo gdje ga je Quebraley dohvatiла svojim šiljatim noktima, cure potočići krvi. Uzvratio joj je, pljusnuvši je svom snagom nadlanicom. Čuo je kako je zajecala. Udario ju je još jednom, a zatim stao pipati u potrazi za maskom. Jednom ju je rukom čvrsto pritiskala uza sebe, kao da se želi stopiti s njom. Grebala ga je i plakala, očajna, dok je on prstima čupao masku iz njenih ruku. Iznenada je začuo njen glas i pokušao je ušutkati, ali je bilo prekasno. Izrecitirala je bajalicu dozivanja tako brzo da ju je jedva shvatio.

- Prokleta kučko! - uzviknuo je i zadnjim atomima snage iščupao masku od nje, zbacivši je sa sebe. Nespretno je ustao

i zateturao, ne znajući na koju stranu krenuti. Iza sebe je začuo korake i jednostavno krenuo u smjeru suprotnom od onog odakle su oni stizali. No, bio je prespor pa se ponovo, uz tresak, našao na podu, poklopljen trima mrtvim tijelima. *Jedan od njih je Armando ...*, razmišljao je dok su po njemu pljuštali udarci. Sklupčao se oko maske i trpio bol, a oni su ga nemilosrdno nastavili udarati. Nije bilo ničeg drugog osim boli i tog komada drveta kojega je branio vlastitim tijelom. Ničeg drugog osim boli za izgubljenim bratom i izgubljenim vlastitim životom. Čvrsto je stezao tu masku, jedini smisao života.

A onda je iznenada sve prestalo; zaustavili su se udarci, ali mu je tijelo nastavilo bridjeti. Više nije bilo nikakvih zvukova u pozadini, oblila ga je tišina, no tada je zaškripao jedan glas. Nesretna je bajalica Quebraley priskrbila pomoć, ali i prizvala pažnju onog koji je još uvijek trebao biti zabavljen drugim poslom. Škripa je zvučala kao pitanje.

A onda je Cabrón pod sobom osjetio kako se parket počinje tresti. Cijeli je pod vibrirao sve jače i jače. Kuća je počela drhtati i klepetati, prozori su zvečali, lusteri su se divljački sudarali sa stropom i lomili, temelji su brušali. Začuo je vrisak - bila je to Quebraley. Čuo je uzbudene i prestrašene glasove ljudi s druge strane vrata. Panični koraci, zvezket i lom pokućstva. Naprezanje greda, cvilež drveta. Slomljene čaše i tanjuri, paranje zavjesa. Trajalo je beskonačno, a Cabrón je cijelo to vrijeme jednako sklupčan ležao na podu, poput malog djeteta ljubomorno stežući svoju igračku i žmireći čekao da prestane graja oko njega.

Kad je tutnjava završila, spustila se tišina potpunija od ičega što je ikad iskusio. Bila je to tišina natopljena teškim mirom i samodostatnošću, popraćena krajnje neobičnim osjećajem kojeg

Cabrón nije mogao definirati. Polako je ustao i skinuo povez s očiju. S naporom je razdvojio kapke (bili su slijepjeni krvlju) i prvo što je ugledao bilo je Quebraleyino beživotno tijelo raskrećeno na podu. Na licu joj se ocrtavala strava i nemoć pred saznanjem koje ju je sablaznilo. Po nju je došla smrt i uzela je. Varka joj nije uspjela.

Pored Quebraley ležala su još tri tijela. Jecaj mu se skupio u grlu dok je promatrao spokojno lice jednog od mladića - nekoć njegova brata i Quebraleyina zombija. *Kao da spava*, pomislio je Cabrón i pustio da mu se niz lice stropoštaju dugo susprezane suze. Armando je bio mrtav - konačno mrtav.

Cabrón je osjećao olakšanje što je uspio priskrbiti mu smrt.

Netko ga je dotaknuo po ramenu i on se osvrnuo. Polako, kao da pleše na vršcima svojih osjećaja. Susreo se s rupama koje su trebale biti oči, s rupom koja je trebala biti nos, s rupom koja je predstavljala usta. Shvatio je da se našao licem u lice s Egungunom, a onda je shvatio i porijeklo onog bizarnog osjećaja koji mu se nametao.

Iz Egunguna je doprlo nekakvo krkljanje. Svojim je koščatim prstom pokazao na masku koju je Cabrón još uvijek stezao u rukama. Poslušno ju je pružio i demon ju je postavio na njeno mjesto. Napravio je pokret ramenima - kao da ih sliježe, kao da se ispričava - a potom svojim trzavim koracima krenuo prema vratima.

Ma, ne moraš se ispričavati, stari, pomislio je Cabrón i dopustio si osmijeh. *Učinio si ono što si morao da bi spasio sebe. Da se Quebraley domogla twoje maske, bio bi joj obavezan služiti. Morao si je ubiti i nisi stigao birati.*

Obrisao je suze i krenuo za Egungunom. Pored otvorenih vrata čekala su ih tri mladića, bivši zombiji kojima je Egungun vratio duše koje je Quebraley zarobila. Onkraj vrata prostirala se bjelina - u svim smjerovima i dokle god je pogled sezao. Onaj neobičan osjećaj - smrt - prhnuo im je u lica i oni su ga spremno prihvatali u njedra.

Pogовор, библиографија и захвала, све у једном

Tek kad sam, netom prije nego li sam započela ovaj pogовор, pisala svoju bilješku o piscu, shvatila sam da sam se prvi put jasno i glasno nazvala piscem. Iako se pisanjem bavim otkad znam za sebe, a objavljujem već gotovo deset godina, nikad nisam preko usana prevalila tu riječ u ovom kontekstu, nazvavši se tim uzvišenim nazivom. Ne znam zašto, ali u glavi mi стоји да nisi pisac ako nemaš svoju knjigu - premda poznajem mnoge besknjižne pisce, a neke ljude koji su objavili knjige ne mogu, da me ubijete, nazvati tako. Bilo kako bilo, sve do danas - kad stavljam zadnje тоčке i pravim posljednje prepravke na ovoj svojoj zbirci - ja u svojoj glavi nisam bila piscem.

*Problem je u tome što nikada nisam birao što
ću pisati: u mom životu nije postojao niti jedan
trenutak kad sam se zapitao hoće li sljedeća
stvar koju ću napisati biti krimić, ljubić,
psihološka drama ili znanstvena fantastika.
Jednostavno bih prionuo na ideju koja bi mi se
tog trenutka vrtjela po glavi i uvijek se dogodilo
da je ta ideja pripadala baš žanru spekulativne*

*fikcije, poznatijem kao SF.
Jednostavno rečeno, nikad nisam imao izbora.
Eto.*

Dalibor Perković

Volim vjerovati da se pisanjem bavim jer mi je to poziv. I volim vjerovati da ne pišem samo radi sebe, nego i za čitatelje. Ipak, putem sam, na kojekakve naopake načine, shvatila da je ono pisanje koje me ispunjava i kojim se ponosim pomalo tvrdoglavu i beskompromisno - počevši od stila kojega su mnogi opisali kao batrganje s dugačkim i komplikiranim rečenicama pa sve do tema koje su svugdje u svijetu obilježene i stigmatizirane nazivom spekulativna fikcija. No, neke stvari jednostavno ne možete birati, one izaberu vas, a na vama je da se prilagodite jer nemate druge i igrate igru što spretnije možete, nadajući se najboljem. Tako i ja pišem to što pišem na način na koji pišem, a za sve usputne frustracije - bilježim se sa štovanjem. U bilješci o piscu naći ćete brojne adrese na koje mi možete uputiti svoje tople pozdrave.

*Priče koje me u životu najviše vesele uglavnom
su kombinacija nekih drugih stvari: s jedne
strane, volim kad se priča kreće, kad zabavlja; s
druge, ne volim stvari koje su do kraja ispisane
i ne ostavljaju čitatelju (ni autoru) prostora
da promijeni mišljenje, doda neki naknadni
preokret, uoči detalj koji cijeloj stvari može
podariti posve drugačije značenje.*

Milena Benini

Najstarije priče u ovoj zbirci nastale su 2001. godine, a najmlađe su iz 2008. godine. Samo tri priče iz cijele zbirke nisu ranije objavljene (*Što je to u zvijezdama što ih pokreće?*, *Rehabilitacij i Mireille*), ali mnoge su prošle manje ili veće promjene pa bi se moglo reći da je u ovoj zbirci mnogo toga novo. Ako ćemo kronološki, priče su nastajale i bile objavljivane ovim redom:

- 2001. – priče *Riža ispod noktiju*, *Pomme frite* i *Lice i ona druga strana* objavljene su u 7. broju *NOSF magazina*, a priča *Neprirodan odabir* u 8. broju istog fanzina; priče *Riža ispod noktiju* i *Pomme frite* kasnije su objavljene i u 1. broju časopisa za književnost studenata zagrebačkog Filozofskog fakulteta *Ka/Os* (2003. godine);
- 2002. - priča *Pravda* je objavljena u 16. broju *NOSF magazina*;
- 2003. -priča *Nido* je moja prva priča objavljena u tiskanom obliku, a osvanula je u zbirci *Svijet tamo iza*;
- 2005. - u ovoj plodnoj godini objavila sam priče: *Život znači raj*, u 15. broju fanzina *Via Galactica*, *Drvo života*, u zbirci *Ispod i iznad te Iskupljenje*, u zbirci *Kap crne svjetlosti*;
- 2006. - naslovna priča ove zbirke, *Cabrón*, nastala je 2005. godine, a objavljena je 2006. godine u zbirci *Zagrob*;
- 2007. – priču *Ples ljepote* napisala sam za blogerski natječaj i objavljena je u zbirci *Blog priče*;
- 2008. – priča *Bolji je svijet moguć* nalazi se u 2. broju književnog časopisa za znanstvenu fantastiku *Ubiq*, a priča *Neka bude zeleno* objavljena je u 102. broju fanzina *Parsek te*, naknadno, u 5. broju časopisa za književnost i kulturu studenata Filozofskog fakulteta u Splitu *The Split Mind* (2009. godine).

Priče su podijeljene u četiri tematske cjeline, a za naslovnu se priču nekako sam od sebe i vlastitim zaslugama probio *Cabrón*. Španjolska riječ "cabrón", osim što znači "jarac", ima poprilično raširenu uporabu u obliku psovki i uvreda ("kopile", "kurvin sin", "đubre" samo su neki blaži prijevodi), dok se u Meksiku frendovi međusobno nazivaju "cabrón" bez nekih većih posljedica. Iako je možda malo neobično što je naslov zbirke na stranom jeziku (k tome još i vulgaran) i što - za razliku od ostalih priča, koje su, manje ili više, znanstvenofantastične ili samo fantastične - ova priča, opet manje ili više, spada u žanr horora, svidjelo mi se zbirku nazvati upravo ovako, ako ni zbog čega drugog, onda da imam o čemu pričati na književnim predstavljanjima. Naposljeku, španjolski me jezik obilježio, njime zarađujem i za kruh pa je stoga sasvim prikladno da ga upotrijebim za označavanje ovog dijela svog života i kreativnog stvaralaštva.

Dobra je vijest da u glavi ima nekih kilo i pol, možda manje, onoga što popularno nazivamo mozgom.

Svi to imamo u, manje ili više, voznom stanju.

Pitanje je samo koliko tko koristi i na koji način.

Dakle, što god tko napravi ili ne napravi, nema veze ni sa kakvim božanskim nadahnućem i nekakvim muzama koje treba udobrovoljiti i umiliti im se. Sve je u glavi, nigdje drugdje i nema isprike.

Aleksandar Žiljak

Prethodno objavljene priče već su prošle kroz mnoge uredničke ruke (Davor Banović, Davor Šišović, Darko Vrban, Tatjana Jambrišak, Aleksandar Žiljak, Tomislav Šakić, Boris

Švel i dr.), a neke su se povlačile i po književnim radionicama (primjerice, onima Darka Macana). Svim sam tim ljudima zahvalna na tome što su sa mnom radili, što su imali strpljenja i pretvorili me u pisca. No, što se ove zbirke tiče, zahvalu ponajviše dugujem dvjema dragim prijateljicama - Mihaeli Mariji Perković, koja se nesebično zalagala za ovu zbirku i zahvaljujući čijim sam naporima i dobila priliku postati uknjiženim piscem, te Ivani Delač Horvatinčić, čiji su mi komentari i ugodni razgovori uz kavu u trenucima očaja pomogli da od ove zbirke napravim najbolju moguću knjigu. Naposljeku, zahvaljujem i društvu SFera na ukazanome povjerenju, posebno Tatjani Jambrišak, urednici ove zbirke, i Petri Bulić, trenutnoj predsjednici Društva, što su se u ono malo slobodnog vremena koje imaju bavile mojom zbirkom. A sada slijedi posljednja točka. Nakon nje, možda i neka nova knjiga ...

Bilješka o piscu

Irena Rašeta je rođena 7. studenog 1978. godine u Zagrebu, gdje još uvijek živi i radi. Podučava španjolski jezik te prevodi stripove sa španjolskog i knjige sa španjolskog i engleskog jezika. Stalna je suradnica u magazinu *Plan B* (planb.com.hr) u kojem piše o SF knjigama i filmovima te knjigama općenito.

Kratke priče i pripovijetke objavljuje od 2000. godine, isprva u internetskom magazinu *NOSF*, a zatim i u drugim fanzinima (*Via Galactica*, *Parsek*), književnim časopisima (*Ka/Os*, *The Split Mind*, *Ubiq*) i raznim zbirkama pripovjedaka (*Svijet tamo iza*, *Ispod i iznad*, *Kap crne svjetlosti*, *Zagrob*, *Blog priče*, *Dobar ulov*). Godine 2003. osvojila je drugu nagradu na natječaju Karlovačkog književnog kruga za priču *Što je to u zvijezdama što ih pokreće?*.

Aktivna je članica zagrebačkog društva ljubitelja znanstvene fantastike SFera i jedna od organizatora godišnje konvencije SFeraKon. Osim što je vlasnica i glavna urednica domaćeg SF portala i magazina NOSF (www.nosf.net), uredila je i zbirke SF pripovjedaka *Blog.SF* i *Bludućnost* (bluducnost.blog.hr) te je, kao urednica, surađivala na zbirci *Strune nemira*. Od 2004. godine piše blog koji se nalazi na adresi: ire.nosf.net.

Irena Rašeta

Cabrón

Egungun se odazvao. Egungun je stigao. Egungun je bio tu, pred jednim roditeljem, pred jednim bratom, da kaže vijesti o umrlome - o predatoru koji je postao žrtva njegova dolaska. Ali, Egungunu sve to nije bilo bitno. On nije gledao svijet ljudskim očima, nije video razliku između života i smrti, zraka i zemlje, patnje i radosti. On je radio ono što mu je urođeno, u ceremoniji koja se nije promjenila već tisućama godina, sanjajući stvarnost i stvarajući more.

- Armando ... - rekao je tiho, pretvarajući škripu u okrhnute šuštaje, no dovoljno glasno da ga mogu čuti majka i brat. To nije glas, ne, nije. Hrapavi šapat, možda. Slova oblikovana tajanstvenim šumovima i pucketanjima, jezovitim zvukovima začarane šume, struganjem zahrdale ograde po prljavom asfaltu, suhim kašljem u plućima bolesnika. Plazeći duž kraljevnice, stiže do potiljka gdje zatim vrисne i taj se vrisk tu sklupča i ostane kao ime: Armando.

Irena Rašeta

rođena 1978. u Zagrebu, gdje još uvijek živi i radi. Aktivna je članica zagrebačkog društva I ljubitelja znanstvene fantastike SFera i jedna od organizatora SFeraKona, a osim pisanjem SF-a, bavi se podukom španjolskog jezika, prevođenjem, pisanjem za magazin *Plan B*, uređivanjem portala i magazina *NOSF* (www.nosf.net) i pisanjem bloga (ire.nosf.net). Godine 2003. osvojila je drugu nagradu na natječaju Karlovačkog književnog kruga za priču *Što je to u zvjezdama što ih pokreće?*.

MPC 79,00 kn

ISBN 978-953-55148-1-7

9 789535 514817